COLONIȘTII GERMANI
ȘI
ROMANIA

DE

D. P. MARȚIANU

A DOUA EDIȚIUNE

CU MAI MULTE ANECSE ȘI O INTRODUCERE

despre

ECONOMIA NAȚIONALĂ

BUCURESCI

IMPRIMERIA NAȚIONALĂ, ANTREPRENORŬ: C. N. RĂDULESCU

1871

COLONISTII GERMANI

ŞI

ROMANIA

DE

D. P. MARŢIANU.

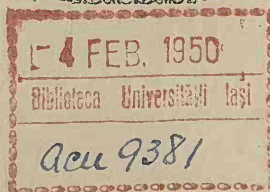

A DOUA EDIŢIUNE

CU MAI MULTE ANECSE ŞI O INTRODUCERE

despre

ECONOMIA NATIONALA

BUCURESCI

IMPRIMERIA NAŢIONALĂ, ANTREPRENORŬ: C. N. RĂDULESCU

1871

Cătră lectorulŭ românŭ.

Acestŭ studiŭ alŭ reposatuluĭ Marțianu a fostŭ publicatŭ la 1860, în fața încercăreĭ de atuncĭ de a se inaugura prin lege colonisarea țereĭ cu Germanĭ.

Acumŭ aceeașĭ încercare re'nnoindu-se prin organul *Internaționaleĭ* din Iassĭ, noĭ împlinimŭ o datoriă cătră țéră și în particularŭ cătră ómeniĭ nostri politicĭ — căcĭ totŭ binele și reulŭ într'o țéră îlŭ facŭ ómeniĭ eĭ politicĭ — de a reedita acéstă cărticică, spre a lumina opiniunea națională, de ce va se ḑică propunerea presentată deja Adunăreĭ de a se aduce coloniĭ germane.

Agențiĭ logeĭ francmasonice din Iassĭ, a căreia doctrină cosmopolită de „omŭ și omŭ" e în contra a totŭ ce este patriă și naționalitate, care aruncă petroliulŭ cosmopolitismuluĭ asupra esistințeĭ națiuneĭ, și lucréză la destrugerea eĭ, s'aŭ însărcinatŭ se vorbéscă de interesele naționale.

Pe altă cale și prin o sistemă de forma pacĭnică, ciocanulŭ și mistria așa numiților *liberĭ-pietrarĭ* din România, lucréză a destruge maĭ multŭ de câtŭ zidiri și monumente cari se potŭ éră reconstrui; ele sapă basele esistențeĭ națiuneĭ, ele vorŭ se dareme însășĭ ființa națiuneĭ; și ce este și maĭ gravŭ, ele întreprindŭ acéstă operă vandalică cu înseșĭ mizlócele națiuneĭ.

Esperiența este pentru tótă lumea înțelepciunea ómenilorŭ; numaĭ pre noĭ tóte nenorocirile și desastrele ce bîntuie țéra, nu ne facŭ nicĭ măcar atențĭ, — la atâta apatie și amorțire ne-a adusŭ cosmopolitismulŭ.

Se întreprinde în contra nóstră unŭ resbelŭ de perire pe cale economică, — specie de asasinatŭ modernŭ; — urmămŭ noĭ înși-

ne, în contra nóstră, unŭ sistemŭ economicŭ anti-naţionalŭ, anti-socialŭ şi anti-umanŭ, prin care ne destrugemŭ noĭ înşine; cu toţiĭ simţimŭ şi recunóscemŭ că mergemŭ reŭ, că ne ducemŭ în prăpastie; însĕ nu numaĭ că nu căutămŭ unde e causa rĕuluĭ şi nu avemŭ virtutea şi patriotismulŭ de a o înlătura — căcĭ atîrnă de noĭ; — nu numaĭ nu luămŭ nicĭ o mĕsură de statŭ pentru apărarea intereselorŭ nóstre, — dar din contra, agravămŭ reulŭ din ḑi în ḑi, mergênd în sensulŭ dusmanilorŭ nostri şi aservindŭ ţéra prin nouĕ concesiunĭ, cari suntŭ basa de esploatare, basă de operaţiune în contra nóstră.

Tóte artificiile şi subtilităţile dusmanilorŭ naţiuneĭ, ómeniĭ nostri politicĭ le adoptă ca principiĭ politice şi le aplică pe biéta ţéră, fără se aibă pietate a-şĭ da samă de consecinţĭ.

O asemenea nepăsare de sórta ţereĭ nu ne-o putemŭ esplica de câtŭ prin faptulŭ întristătorŭ. că ómeniĭ nostri politicĭ, lipsindu-le ideea naţională, nu se punŭ şi pe dênşiĭ în causa naţiuneĭ, nu împărtăşescŭ nenorocirea sa, ci lucréză pentru ţéra lorŭ nu ca părinţĭ de familie, ca părinţĭ aĭ ţĕreĭ cumŭ îĭ numia bunulŭ simţŭ românŭ, ci ca pentru o ţéră străină, ca ómenĭ aĭ lumeĭ, şi din puntulŭ de vedere alŭ lumeĭ, ér nu alŭ naţiuneĭ lorŭ de care i-a deslipitŭ cosmopolitismulŭ.

Greşelile ómenilorŭ nostri politicĭ provinŭ numaĭ din indiferentismulŭ şi isolarea în care trăiescŭ de naţiune — ceea ce-ĭ pune afară din simţimêntulŭ naţionalŭ, şi-ĭ face a nu fi în unitate morală cu naţiunea, a nu maĭ distinge între interesele eĭ şi cele streine, şi astŭ-felŭ a nu lucra ca membri aĭ corpuluĭ naţionalŭ.

Enormele greşelĭ repetite sunt cea maĭ deplină dovadă, că numaĭ ideea naţională este sufletulŭ şi busola politică a omuluĭ de statŭ; numaĭ ea-ĭ dă virtutea şi simţulŭ politicŭ necesarŭ spre a înţelege şi pĕtrunde causa naţiuneĭ sale, şi a o conduce astŭ-felŭ cumŭ se nu dea în cursele ce-ĭ tindŭ inimiciĭ eĭ.

Lipsiţĭ de acéstă busolă, ómeniĭ nostri de statŭ mergŭ fără planŭ, fără ţintă politică, ducêndŭ naţiunea în necunoscutŭ.

Este mai multŭ de câtŭ timpŭ se ne înţelegemŭ şi noĭ interesele, dacă voimŭ se maĭ esistămŭ, şi se intrămŭ în bunulŭ simţŭ comunŭ, în politica naţiunilorŭ. — *Se închidemŭ o epocă funestă, epoca concesiunilorŭ, şi se punemŭ capetŭ sistemuluĭ economicŭ care ne ucide.*

O esperienţă atâtŭ de desastrósă trebue se ne facă şi pe noĭ se înţelegemŭ că sistemulŭ economicŭ alŭ unuĭ statŭ este sistemulŭ

seŭ politicŭ; că cestiunile economice sunt cestiunĭ politice, cuprindêndŭ în ele ecsistenţa materială a naţiuneĭ, şi că astŭ-felŭ trebue a le privi şi trata după raţiunĭ de statŭ, ér nu după sofismele economice saŭ după consiliile celorŭ carĭ aŭ interesŭ ca se nu maĭ fimŭ, nicĭ prin imitarea fără consciinţă a altorŭ state, în împrejurărĭ politice, sociale şi economice altele de câtŭ ale nóstre.

Étă ceea ce ne-a îndemnatŭ pe lêngă analisa luĭ Marţianu, a maĭ grupa aicĭ câte-va observaţiunĭ asupra stăreĭ economieĭ nóstre naţionale.

Streiniĭ interesaţĭ a ne esploata şi a ne cuceri ţéra prin resbelulŭ economicŭ, profitândŭ de lipsa de educaţiune naţională a ómenilorŭ nostri politicĭ, de necunoscinţa lorŭ despre interesele ţereĭ, — acreditéză în spiritulŭ lorŭ, între alte artificiĭ, funesta eresie, că cu câtŭ se vorŭ planta în ţéră maĭ multe interese streine, cu atâtŭ va fi maĭ garantată independenţa nóstră, cu atâtŭ ne vomŭ civilisa maĭ repede.

La acéstă artificie ne póte respunde esemplulŭ tuturorŭ coloniilorŭ din istorie şi din actualitate: — ce înfloresce în coloniĭ prin interesele streine? — Infloresce naţiunea pământénă? — Orĭ pe ruinele naţiuneĭ pământene, se redică naţiunĭ streine?

Acolo mergemŭ şi noĭ prin plantarea intereselorŭ streine între noĭ.

Arŭ fi maĭ simplu a dice că, pentru ca se ne asecurămŭ esistenţa, se ne anecsămŭ la Austria şi Germania, căcĭ acolo ne duce anecsarea economică ce se intreprinde.

Sunt două sisteme politice: *una naţională*, *şi alta colonială*, ce se practică de statele Europeĭ. Sisteme cu totulŭ opuse una alteia.

Politica naţională se aplică cătră sine însuşĭ, către naţiunea proprie a statuluĭ; politica colonială, se aplică în ţerile pe carĭ unŭ statŭ le coloniséză cu prisosulŭ fiilorŭ seĭ. Acéstă politică, disă colonială, consistă în o sistemă de uneltirĭ economice, carĭ lucréză la esploatarea şi cucerirea ţereĭ, prin unŭ resbelŭ pacĭnicŭ, întreprinsŭ subt forma unor aşa numite opere de civilisaţiune.

Scopul politiceĭ naţionale este prosperitatea şi conservarea naţiuneĭ statuluĭ. Ea are de regulă politică, principiul că „*o naţiune* „*ca şi unŭ individŭ este maĭ aprópe de sine de câtŭ de alţiĭ;*“ — că „*din unitatea intereselor materiale numaĭ, póte eşi unitatea mo*-„*rală, şi din una şi alta într'unite,—forţa naţiuneĭ.*“

Politica colonială are de obiectŭ, întemeiarea elementuluĭ colo–

nisatorŭ prin esploatarea şi substituirea elementuluĭ pămêntênŭ. Esistenţa acestuea se absorbe de celŭ d'ânteĭ, şi astŭ-felŭ storsŭ de vitalitate şi împilatŭ, — încetul cu încetul se stinge de inaniţiune, în mesură cu desvoltarea destructorilor seĭ, — în numele umanităţeĭ, alŭ libertăţeĭ şi alŭ civilisaţiuneĭ!!

Regimul colonialŭ este cu atâtŭ maĭ funestŭ pentru poporul indigenŭ, cu câtŭ, prin puternicul mecanismŭ alŭ sistemeĭ, nu numaĭ că totul este mişcatŭ în contra luĭ, dar însuşĭ elŭ este mĕnatŭ de sistemă, a lucra la propria sa destrugere, şi la constituirea ucigaşilor seĭ. Însăşĭ munca aceluĭ poporŭ este o lucrare de nimicire pentru densul, pentru că intrănd în mănile unuĭ poporŭ duşmanŭ, ea se preface în armă în contra sa.

Tóte relaţiunile poporuluĭ indigenŭ cu streiniĭ suntŭ basate pe destrucţiunea luĭ. Nu comerciul este pentru densul, ci elŭ este pentru comerciŭ.

După cumŭ în sistema naţională totul concură la binele naţiuneĭ, totul gravitéză în jurul eĭ; în politica colonială totul este înversŭ. Ceea ce pentru elementul colonisatorŭ este virtute, adică iubirea de ţéră şi patriotismul, este privitŭ şi tratatŭ ca crimă în naţiunea pămăntênă.

Acolo unde sistema nu este pusă în legĭ, ea se află în inima ómenilor politicĭ şi a agenţilor carĭ daŭ mişcare acestuĭ mecanismŭ.

Spre a ne încredinţa de acésta, nu avemŭ de căt a observa politica economică ce urméză Englitera în Englitera, cătră naţiunea sa proprie, şi politica ce totŭ Englitera urméză către Irlandesĭ şi cătră ţerile pe care le colonisază cu Englesĭ. Politica Franciеĭ către naţiunea francesă, şi cătră poporulŭ Arabŭ din Algeria. Politica economică a Germanieĭ cătră naţiunea germană, şi politica eĭ cătră elementele negermane, de esemplu a Prusieĭ în Ducatul de Pozenŭ.

Principul politicŭ alŭ oamenilor de statŭ germanĭ, cătră naţiunea lor proprie, este acelŭ alŭ unuĭ bunŭ părinte de familie. *„Scopulŭ Statuluĭ germanŭ, fondatŭ cu sângele şi munca germanilor, „este o societate germană,“* — ḑicŭ ómeniĭ politicĭ germanĭ. *„Statul „nu este o abstractiune a societăţeĭ omenescĭ, ci personificarea individualităţeĭ naţionale. Misiunea statuluĭ este a fi* **patriă** *ér* **„nu Otelŭ.** *În adeverŭ statulŭ este supusŭ până la unŭ puntŭ, „condiţiunilor generale ale umanităţeĭ, dar este principalmente supusŭ condiţiunilor speciale ale naţiuneĭ sale.“*

„Nu trăimŭ în Paradisŭ unde totulŭ este fără interesŭ. Bu-

„nul D-ḑeŭ n'a populatŭ pămentulŭ cu abstracţiunĭ omenescĭ,
„nicĭ cu omul, precumŭ elŭ este în sine, ci cu naţiuni concrete:
„Francesĭ, Englesĭ, Germanĭ etc. — în împrejurărĭ practice deo-
„sebite. De aceea **bărbatul de statŭ trebue se se preocupe**
„numaĭ de naţiunea luĭ, *lăsând ceriuluĭ grija în genere a u-*
„manităţeĭ.“

Aşa cugetă oameniĭ de statŭ aĭ Germanieĭ, şi resbelul franco-germanŭ care va începe o eră nouă pentru politică şi sciinţă, punend capetŭ cosmopolitismuluĭ, a datŭ cea maĭ deplină consacrare cugetărilor lor.

Se maĭ observâmŭ sistema politică a regimuluĭ germanŭ din Viena, cătră coloniile germane din Boemia, Transilvania, Bucovina, Galiţia, Ungaria etc;—şi politica aceluiaşĭ regimŭ cătră elementul românŭ, şi slavŭ; şi vomŭ vedé că germaniĭ austriacĭ se întemeiéză şi crescŭ din vitalitatea popórelor slave şi romane; că prin sistema de statŭ opusă acestorŭ popóre, esistenţa lor se absórbe de germanĭ; mijlócele lor, forţele lor, munca lor, sunt întrebuinţate ca instrumente de destrucţiune a lor. — În deosebirea acestorŭ sisteme politice, vomŭ găsi secretul stăreĭ înflorite şi a civilisaţiuneĭ Saşilor şi a celor-l-alţi Germanĭ din Austria, şi a mizerieĭ şi decadenţeĭ în care zacŭ Romaniĭ şi Slaviĭ.

Maĭ multe rele causéză acestorŭ popóre resbelul economicŭ ce li face Austria, de câtŭ nu le-ar causa celŭ maĭ desastrosŭ resbelŭ militarŭ.

Se maĭ observâmŭ sistema politică a guvernuluĭ rusŭ către elementele slavo-ortodocse din Rusia, de esemplu sistemul părintescŭ ce a urmatŭ şi urméză către coloniele bulgare din Basarabia ruséscă, şi sistema vitrigă ce urméză către Româniĭ din Basarabia.

Tóte statele afară de Turcia — care însă se află în disoluţiune, în prada companiilor streine de esploatare — facŭ politica intereselor lor naţionale. Ele nu numaĭ că aŭ asecuratŭ piaţa din întru fiilor naţiuneĭ lor (vorbimŭ de starea reală a lucrurilor, de ceea ce este, ér nu de speculaţiunile de ideĭ cari după espresiunea unuĭ economistŭ, sunt destinate maĭ multŭ pentru esportare, decâtŭ pentru consumarea din întru) dar încă vedemŭ că întrebuinţéză influenţa şi puterea lor spre a da o direcţiune conformă intereselor lor, chiar şi afacerilor altorŭ ţerĭ, şi a face şi din alte ţerĭ pieţe pentru comerciul şi industria lor.

Dar nu avemŭ trebuinţă a aduce esemple din depărtare. Politica economică a celor-l-alte state o avemŭ înaintea ochilor în tóte ḑi-

lele în ţéră la noï. Se comparămŭ regimulŭ vamalŭ alŭ statelorŭ vecine, Austria şi Rusia, aplicatŭ către densele, câtŭ e de naţionalŭ şi de bine făcătorŭ pentru industria lor; se-lŭ comparămŭ cu regimulŭ vamalŭ ce ele vorŭ a ne impune noă prin tratatele cu Turcia, — pe care acumŭ cércă a-lŭ perpetua şi agrava prin convenţiunî aşa numite pentru desfiinţarea juridicţiuneï consulare, ér în realitate pentru înfiinţarea eï,—regimŭ care este causa principală a omorîreï industrieï nóstre.

Se observămŭ chiar în raporturile din întrulŭ ţereï, sistemul protecţionistŭ alŭ consulilor către conaţionaliï lor, solicitudinea şi spriginul până la nedreptate de care încunjură interesele lor, voind a-ï sustrage până şi de la plata miceï patente ce li se cere pentru intreprinderile ce facŭ la noï,—şi sistemul lor către noï şi interesele nóstre, şi ne vomŭ încredinţa că tóte statele facŭ deosebire între fiï naţiuneï lor şi între streinï; — că principiul lor politicŭ cătră densele nu este acelŭ de „omŭ şi omŭ", pe care-lŭ propagă numaï cătră noï; că ele suntŭ cosmopolite numaï cătră alţiï, cătră noï, ér nu şi către densele.

Acéstă sistemă statornică practicată de tóte statele civilisate, trebue să ne convingă şi pe noï de legea natureï: că în economia politică maï multŭ încă de câtŭ în cea privată, este *„alŭ meŭ şi alŭ teŭ" şi cândŭ n'aï nu-ţi dă nimene*; că o naţiune ca şi unŭ individŭ are interesele sale deosebite de ale altorŭ popóre; economia sa proprie deosebită de a altorŭ popóre, resultatŭ alŭ istorieï sale, alŭ condiţiunilor eï politice şi sociale, alŭ diferenţeï de religiune şi alŭ împrejurărilor eï naţionale deosebite de ale altorŭ popóre; că prin urmare fie-care statŭ face politica intereselor naţiuneï sale, ér nu a lumeï întregï, politica streinilor, precumŭ facemŭ noï.

„Este curiosŭ, ca naţiunile se necunoscŭ atâtŭ de multŭ unele pe „altele. Umanitariï sunt nebunï de a crede că zidurile, gardurile, „barierele, ce eraŭ între naţiunï, s'aŭ micşuratŭ. **Personalitatea „crescêndă,** *desparte, din contră, din ce în ce maï multŭ, din „óre-care punturï de vedere, şi naţiunile ca şi individiï."* (Jules Michelet, La France devant L'Europe 1871).

O naţiune cu câtŭ se civiliséză, cu atâtŭ devine maï prevĕdătóre şi maï politică, adică maï egoistă. Esemplu: Anglia şi Germania, carï prin civilisaţiune, prin *„personalitatea crescêndă"* aŭ devenitŭ atâtŭ de egoiste.

„Într'o casă onestă se face deosebire între familie şi musafirï.

O ţéră nu este o cârcimă." (E. Viollet-le-Duc. Mémoire sur la défense de Paris 1871).

Noi Românii — noi înşine în statul nostru, în casa nóstră — urmămŭ către naţiunea română, către noi înşine, *o politică colonială,* unŭ sistemŭ economicŭ duşmanŭ; avêndŭ de resultatŭ: ca *tóte averile se trécă de la Românĭ la streinĭ*; făcêndŭ apelŭ la invasiunea streinilorŭ în ţéră prin avantagele ce li dă; lucrândŭ a face comerciul din întru internaţionalŭ; proprietatea pămêntuluĭ patrieĭ nóstre, în locŭ de proprietate română, proprietate internaţională; interesele şi afacerile nóstre, române şi interne, afacerĭ internaţionale, şi constituindŭ prin acésta o ţéră în stare de coproprietate, o societate internaţională: ceva imposibilŭ, o amestecătură babilonică, unŭ chaosŭ umanŭ, în care naţiunea română, desmembrată, desfăcută din corpŭ de naţiune în individe, se disolvă, spre a eşi din acestŭ chaosŭ, pe ruinele eĭ, unŭ statŭ străinŭ— statulŭ germanŭ.

Sistemul ce alte state practică către streinĭ, noi l'aplicămŭ către noĭ înşine.

Acestŭ sistemŭ economicŭ opusŭ naţiuneĭ, ne stórce de vitalitate şi ne eliminéză pe noĭ, întocmaĭ cumŭ se face în coloniĭ cu indigeniĭ.

În ori-ce statŭ, naţiunea este scopŭ. Relaţiunile cu streinii sunt subordonate intereselor naţionale. Comerciulŭ este pentru naţiune, ér nu naţiunea pentru comerciŭ.

În sistema nóstră economică vedemŭ inversulŭ.

Ca şi în o colonie, totul e subordonatŭ intereselor streine, şi ceea ce înfloresce şi se redică în ţéră suntŭ interesele streine.

Nu se creéză nicĭ o instituţiune naţională, umanitară, civilisătóre, ci instituţiunĭ jidovescĭ: anti-naţionale, anti-umane, anti-civilisătoare, cărora li se pune etichetă fraudulósă de banca română, creditŭ românŭ etc.

Ca şi în o colonie, esceptândŭ unŭ micŭ numĕrŭ de familiĭ, este maĭ avantagiosŭ a fi streinŭ decâtŭ pămênténŭ.

O altă eresie funestă s'a acreditatŭ de scóla cosmopolită în spiritul nostru: cumŭ că în cestiunele economice, în cestiunĭ de drumurĭ de ferŭ şi de băncĭ se nu facemŭ politică, în comerciŭ se nu facemŭ politică, în administraţiune se nu facemŭ politică etc.

Astŭ-felŭ pe nesimţite amŭ scosŭ politica din totŭ statulŭ, amŭ remasŭ unŭ statŭ fără politică, lăsând streinilor se facă politica intereselorŭ a ţĕreĭ nóstre.

Cândŭ pierŭ naţiunĭ prin cestiunĭ economice cumŭ perimŭ noĭ, cândŭ se redică naţiunĭ prin cestiunĭ economice, cumŭ sunt Englesiĭ şi Germaniĭ, cumŭ nu suntŭ politice cestiunile economice?

Cosmopoliţiĭ sunt consecinţĭ: cândŭ nu se consideră decâtŭ individele ér nu naţiunea, atuncĭ nu e nimica politicŭ. — Dar nu înţelegemŭ pe aceĭ carĭ ḑicŭ că vorŭ ca naţiunea se trăiéscă, şi daŭ în astă cursă.

Când prin concesiunĭ şi prin ocuparrea pieţeĭ din întru şi a proprietăţilorŭ, streiniĭ se constitue la noĭ în statŭ în statŭ, în individualităţĭ naţionale deosebite, precum sunt Jidoviĭ şi Germaniĭ; când aşa dér se întreprinde cucerirea ţĕreĭ şi nimicirea naţiuneĭ nóstre pe cale economică, a discuta natura politică a cestiunilor economice este a discuta evidenţa.

Prin sistemul nostru economicŭ, este organisată perirea nóstră prin noĭ înşine. Noĭ toţĭ, lucrurile nóstre, instituţiunile nóstre, munca naţională, mĕnaţĭ de acestŭ mecanismŭ, lucrămŭ fără consciinţă de ceea ce facemŭ, la propria nóstră destrugere.

Forţele colective ale naţiuneĭ concentrate în organisaţiunea statuluĭ, sunt întórse în contra naţiuneĭ, dându-ĭ astŭ-felŭ mórtea de acolo de unde trebue se-ĭ vie viéţa.

Nu se maĭ face nicĭ o deosebire între interesele nóstre şi cele streine; nu se maĭ consideră nimica ca alŭ nostru în ţéra nóstră.

Naţiunea fiindŭ mizlocŭ ér nu scopŭ, nu maĭ e nimica de cruţatŭ, nimica de conservatŭ de către streinĭ. Totulŭ e permisŭ streinilorŭ ca într'o ţéră pustie. Regula nóstră politică către streinĭ este stravaganta macsimă cosmopolită: *„lasă se facă, lasă se trécă.“*

Subt cuvêntŭ de concurenţă nu se maĭ face nicĭ o deosebire între streinŭ şi românŭ; între unŭ „sositŭ“ din orĭ ce parte a lumeĭ şi între celŭ alŭ căruia este ţéra, aĭ căruĭ părinţĭ şi-aŭ vĕrsatŭ sîngele şi munca pentru păstrarea şi întemeiarea eĭ; — între fiul ţĕreĭ, pe care se razimă statul, care 'şĭ dă viaţa pentru apărarea ţĕreĭ, care trăiesce într'unŭ continuŭ sacrificiŭ pentru densa, dândŭ maĭ mult de jumĕtate din tempul seŭ de lucru pe fie-care anŭ în serviciul militarŭ ca grănicerŭ, dorobanţŭ, gardistŭ; — şi între streinul, care are interese opuse naţiuneĭ, care la sarcinele militare ce absorbŭ maĭ mult de jumătate de tempŭ Românilorŭ, nicĭ nu póte lua parte fiind că nu putemŭ da arme streinilor; care în fine nu face din ţéră de câtŭ unŭ obiectŭ de traficŭ, şi apeléză la intervenirea streină când este derangeatŭ în traficul seŭ, de la care nu-lŭ distréză nicĭ o sarcină publică.

Se practică ca doctrină de economiă politică, celŭ maĭ selbaticŭ comunismŭ, şi maĭ multŭ şi maĭ reŭ decâtŭ comunismŭ: căcĭ noĭ punemŭ ţĕră şi totŭ în comunŭ cu ceĭ carĭ nu aŭ nimica de comunŭ cu noĭ; carĭ facŭ comunitate deosebită de noĭ, chiar în ţĕră la noĭ; escludêndu-ne pe noĭ chiar în ţéra nóstră, în ale nóstre.

Prin averea ce ne'ncetatŭ se scurge de la Românĭ la streinĭ, se ducŭ forţele vitale ale naţiuneĭ, şi poporulŭ românŭ secatŭ de avere şi prin urmare de mizlócele de cultură şi de esistenţă se stinge prin inaniţiune.

În acestŭ sistemŭ anti-naţionalŭ, raţiunĭ de statŭ, nu maĭ esistă cândŭ e vorba de naţiune. Naţiunea şi interesele eĭ nu se consideră ca politice.

Daca ţéra va fi a Românilorŭ saŭ a streinilorŭ, acésta afară de escepţiunĭ, nu preocupa de locŭ pe ómeni nostriĭ politicĭ. Dacă naţiunea română va esista saŭ nu, li este indiferentŭ.

După teoria lorŭ cosmopolită, scopulŭ statuluĭ românŭ, nu este o societate română, ci o societate universală de „*ómenĭ.*“ orĭ carĭ vorŭ fi.

Prin acéstă teorie eĭ s'aŭ dissercinatŭ de datoriile şi grigile de ómenĭ politicĭ; n'aŭ nicĭ o misiune de împlinitŭ. De aceea faptele lor sunt lipsite de preocupare politică. Eĭ consideră lucrurile individualmente. Inimiciĭ naţiuneĭ nu sunt consideraţĭ ca inimicĭ şi aĭ lor.

Lipsindu-le ideea naţională, eĭ nu se maĭ preocupă a sci daca Româniĭ prosperà saŭ piérŭ. Atenţiunea lorŭ este întórsă de la naţiune. Eĭ nu se credŭ datorĭ a visita şi studia ţéra, şi a se inspira de dênsa. În nicĭ una din cestinnile cele marĭ vitale, care preocupă ţéra, eĭ nu aŭ o opiniune consciinţiósă, basată pe observaţiune, pe cunoscinţă de lucru necesară spre a putea judeca. Eĭ vĕdŭ lucrurile ţereĭ lorŭ prin ochiĭ streinilor.

De aceea orĭ ce streinŭ lipseşce de respectŭ până a-şĭ permite se li propună programe politice pentru ţéra lorŭ.

Naţiunea nu este pentru denşiĭ, nicĭ măcarŭ unŭ obiectŭ de observaţiune şi de simpatie, cumŭ a fostŭ pentru mulţĭ generoşĭ voiageorĭ streinĭ, cari numaĭ trecênd, aŭ cunoscutŭ ranele ţereĭ şi leaŭ semnalatŭ în scrierile lorŭ.

Eĭ n'aŭ pentru naţiunea lorŭ maĭ multă solicitudine, decâtŭ n'aŭ pentru Româniĭ de peste Carpaţi, ómeniĭ politicĭ aĭ Austrieĭ, — germanĭ nu românĭ.

Astŭ-felŭ naţiunea părăsită de ómeniĭ eĭ politicĭ, nicĭ o consciinţă nu presidă la sórta eĭ, — dacă nu consciinţa rea a duşmanilor nos-

tri carii singurĭ ne observă de aprópe, singurĭ cunoscŭ ranele nóstre şi sciŭ cumŭ mergemŭ de reŭ.

Este primejdiosŭ pentru un poporŭ ca politicii seĭ se negligeze a observa chiar mersul lucrurilor în statele vecine, spre a trage din ele învĕţăminte asupra garanţiilorŭ de care trebue se încongióre naţiunea, contra a orĭ ce pericule, fie militare, fie economice. Ce sórtă póte se aibă naţiunea nóstră aĭ căria politicĭ facŭ abstracţiune de dênsa; cari nu se intereséză a cunósce nicĭ cestiunile eĭ interne cele maĭ vitale? Dovadă lipsa unuĭ serviciŭ statisticŭ, regulatorul administraţiuneĭ unuĭ statŭ.

Cele ce ḑicemŭ relativŭ la politicii nostri le ḑicemŭ nu ca se acusămŭ pe nimene, ci spre a apela la cugetarea lorŭ în parte şi a Românilor în genere, asupra primejdióseĭ rătăcirĭ în care ne aflămŭ. Şcimŭ că defectele ca şi calităţile unuĭ omŭ nu sunt numaĭ ale luĭ singurŭ, ci ale cerculuĭ în care trăieşce şi ale împrejurărilorŭ. Crescuţĭ din nenorocire mulţĭ de micĭ în streinătate, în o totală lipsă de viaţă de familie, de viaţă de simtimentŭ; lipsiţĭ prin urmare de educaţiunea naţională care nu se capetă decâtŭ în studiul istorieĭ şi în viaţa ţĕreĭ; şi pe lêngă aceste nutrindu-ne spiritul cu utopiile doctrinelor cosmopolite; mulţĭ din noĭ aŭ căḑutŭ, ca şi Francesii, în rătăcirea falsuluĭ umanitarismŭ cosmopolitŭ, care a produs la noĭ, ca şi în Francia, pe „*Internaţionala*“, ale căreĭ róde pentru România suntŭ: invasiunea jidovéscă, concesiunile, propunerĭ de colonii Germane etc.

Dar, în faţia desastróselorŭ consecinţĭ ale acesteĭ rătăcirĭ, credemŭ că vomŭ reintra cu toţiĭ în bunul simţŭ comunŭ, în legile natureĭ.

In façia nenorocirilor ţereĭ, a maĭ stărui pe calea unde ne aflămŭ, nu maĭ este a greşi ci a trăda. Nu e permisŭ nimenuĭ a nu vedé evidenţa. Unde starea ţĕreĭ, esperienţa vie, adevĕrurile materiale, nediscutabile, vorbescŭ, teoriile şi ilusiunile ideologieĭ nu maĭ aŭ locŭ. Perirea uneĭ naţiunĭ nu se póte cu nimicŭ justifica!

Pentru ce se cere calitatea de românŭ spre a fi Ministru şi foncţionarŭ de statŭ în România, dacă nu pentru a face politica intereselor române, a fi organŭ alŭ naţiuneĭ în façiă cu streinii?

Dacă politicii şi foncţionariĭ nostri facŭ abstracţiune de naţiune, făcênd cumŭ arŭ face niste streinĭ, şi adoptând în locul politiceĭ române, principul cosmopolitŭ de „omŭ şi omŭ“, — atuncĭ în numele acestuĭ principŭ este egalŭ a avea ministri şi foncţionarĭ stre-

ini, — ómenî vorŭ fi şi aceia. Şi puţinŭ va păsa bieteî naţiuni se scie dacă ceî ce o ucidŭ sunt fiiĭ seî saŭ streinî!

Popórele îşî vĕrsŭ sîngele spre a dobîndi şi pastra unŭ guvernŭ naţionalŭ, negreşitŭ pentru ca ele se aibă influenţă asupra afacerilor şi a sórteî lorŭ; pentru ca se fie administrate conformŭ intereselorŭ lorŭ, érŭ nu cumŭ le-arŭ administra streiniĭ. Binefacerile unuî guvernămêntŭ naţionalŭ constaŭ în o politică naţională, care nu se póte traduce în faptă decâtŭ prin o sistemă de economie naţională. — Este ridiculă o politică naţională fără unŭ sistemŭ economicŭ corespundĕtorŭ.

Se nu piardă din vedere politiciĭ nostri ca tótă importenţa lorŭ, le vine de la fiinţa naţiuneî, de la calitatea lor de ómenî politicî, de la rolul ce aŭ în interesele şi destinele eî. Dacă naţiunea n'ar fi, streiniĭ cari-î linguşescŭ spre a şi-î face códă de toporŭ, nu li-arŭ acorda nicî măcar o privire.

Aşa dar şi onórea şi datoria şi interesul nostru, cerŭ ca se lucrămŭ ca fiî aî naţiuneî. Mandatariĭ nu potŭ lucra contra mandanţilorŭ. Când rădăcina va peri, ramurile pierŭ de sine.

Revenimŭ la espunerea sistemuluî economicŭ:

Astŭ-felŭ politica nóstră economică e basată pe abstracţiunea de noî, pe teoria uneî lumî utopice, în care nu arŭ maî esista divisiune de interese şi popóre deosebite, — ér nu pe realitate, pe bunul simţŭ.

Legile nóstre, când nu sunt inspirate de interese streine, le facemŭ în modŭ teoreticŭ — în contra spirituluî naţionalŭ, în contra trebuinţilor, a ideilor, a aspiraţiunilor şi a datinelor nóstre. Ele aŭ în vedere lumea ér nu naţiunea.

Câte-va legî în care maî esistă principul naţionalŭ — principul esistenţeî nóstre — sunt paralisate saŭ interpretate în contra intereselor nóstre.

Positivismulŭ politicŭ ni lipsesce cu desevêrşire.

In asemenea modŭ statulŭ românŭ nu maî gravitéză în jurulŭ sĕŭ propriŭ, ci în jurulŭ intereselorŭ streine. Punctulŭ de vedere românŭ în statulŭ românŭ a dispărutŭ.

Ordinea publică în statŭ nu maî însemnéză binele şi siguranţa intereselorŭ române. Turburarea şi resturnarea naţiuneî, prin ne'ncetata invasiune a streinilorŭ şi prin surparea esistenţeî eî, nu sunt privite ca afacerî de statŭ. Din contra, precumŭ amŭ aretatŭ, statulŭ prin sistemulŭ seŭ economicŭ, atrage invasiunea şi este aucsiliarulŭ celŭ maî puternicŭ alŭ intreprinderilorŭ streinilorŭ, punên-

du-le la dispositiune mizlócele Românilorŭ, şi creându-le mereŭ în ţérâ posiţiunĭ însemnate şi întăriturĭ, carĭ sunt basa lorŭ de espluataţiune şi de operaţiune în contra Românilorŭ.

În locŭ ca Româniĭ să se pótă razema pe statulŭ lorŭ, şi se puie eĭ pîrghia într'ênsulŭ, spre a închiega *cu ajutorulŭ sistemuluĭ de statŭ*, intreprinderĭ şi asociaţiunĭ naţionale, carĭ arŭ organisa şi întări statulŭ,— statulŭ din contră disolvă pe Românĭ, înlăturându-ĭ de la tóte intreprinderile cele marĭ, prin artificia născocită de streinĭ, şi adoptată fără consciinţă de către politiciĭ nostri, că cu elementulŭ românŭ şi cu mizlóce naţionale nu s'ar puté nimica intreprinde. — Totŭ aşa cumu înainte de scóla naţională a luĭ Lazărŭ, subt dominaţiunea streină a fanarioţilorŭ, se escludea întrebuinţarea limbeĭ române din afacerile statuluĭ, ca neptênd servi.

Statulŭ ia mesurĭ de ordine publică socială, regulândŭ raporturile dintre Românŭ cu Românŭ; elŭ intervine spre a garanta chiar pe fiĭ de cătrĕ părinte, substituindu-se voinţeĭ acestuĭa la împărţirea avereĭ sale intre fiĭ; — ér în raporturile de ordine publică multŭ maĭ înaltă, de ordine *politică şi naţională*, in raporturile dintre Românĭ cu streiniĭ, — *„lassă sè facă, lassă să trécă.“*

Unu părinte de familie care pe cândŭ s'ar asigura de cătrĕ fiiĭ seĭ, ar lăssa uşile şi calea deschise făcĕtorilorŭ de rele din afară!

Româniĭ cătră streinĭ nu sunt în relaţiune de naţiune, de corpŭ organicŭ, — prin urmare în raporturĭ de natură esternă şi internaţională,— ci în relaţiune de individe risipite, de părţĭ desfăcute, nepresentândŭ nicĭ o stare de organisaţiune, nicĭ o legătură între dênsele, abandonate în lupta economică cu strĕiniĭ la forţele lorŭ individuale şi la instinctele lorŭ; fără nicĭ unu puntŭ de razemŭ în statŭ, fără nicĭ o direcţiune politică în afacerĭ şi interese naţionale. — Căcĭ ceea ce e organisatŭ în statŭ este spre a garanta pe Românĭ de cătrĕ Românĭ, şi maĭ cu sémă pe strĕinĭ de către Românĭ, — érŭ nu spre a garanta interesele şi esistenţa Românilor de cătrĕ streinĭ.

Pe cândŭ strĕiniĭ cătră noĭ, se află în raporturĭ nu de individe, ci de naţiune, de comunitate deosebită, de *„Colonie“* — prin urmare cu avantagele şi puterea ce li dă sistema de corpŭ. concentraţiunea, unitatea de tendenţĭ. solidaritatea naţională.

Noĭ, desorganisaţĭ prin cosmopolitismŭ, desmembraţĭ, din corpŭ naţionalu desfăcuţĭ in individe, — ér strĕiniĭ cu organisaţiunea lorŭ de statŭ, şi la noĭ de statŭ în statŭ, avêndŭ pentru dênşiĭ şi pe statulŭ nostru, — în asemenea condiţiunĭ, cumŭ se fie cu pu-

ţintă lupta? Individulŭ cu statulŭ, cu unŭ corpŭ constituitŭ, nu póte lupta.

Pare că voimŭ într'adinsŭ se pierdemŭ ţéra, se nu maĭ esistămŭ. Sĕvĕrşimŭ acte şi convenţiunĭ cu streiniĭ, prin care ne sinucidemŭ, ne lepădămŭ de ţéră, — numaĭ pentru ca sĕ facemŭ plăcerea cutăruĭ consulŭ, pentru ca se meritămŭ de ceea ce traficanţiĭ de cele sfinte numescŭ Umanitate, şi civilisaţiune, — şi se ne facă trista onóre de a fi lăudaţĭ de presa jidovéscă şi de cutare ministru alŭ uneĭ puterĭ care ne inundéză ţéra de jidovĭ, şi de germanĭ, şi ne intinde totŭ felulŭ de curse, spre a ne răpi ţéra. Duşmaniĭ noştri ne ucidŭ cu mânile nóstre propriĭ. Amŭ cădutu atâtŭ de josŭ, încâtŭ esecutămŭ noĭ înşine în contra nóstră, politica duşmanilorŭ noştri. Depravaţiunea cosmopolitismuluĭ ne-a adusŭ la gradulŭ de a pierde până şi instinctulŭ de conservare.

Pentru orĭ ce naţiune ca şi pentru unŭ individŭ, interesele sale priméză asupra altora. Acésta e'n legea natureĭ. Noĭ singurĭ dămŭ lumeĭ spectaculŭ ridiculŭ alŭ unuĭ statŭ fără politică.

Pare că raţiunea de a fi a statuluĭ nostru, este interesele streine ear nu interesele române. Lucrămŭ astŭ-felŭ ca cumŭ n'amŭ avé interese în acéstă ţéră. Din interesele nóstrĕ române şi cu totul interne, precumŭ cestiunĭ de comerciŭ *a pieţeĭ din* întru; cestiunea proprietăţeĭ pământuluĭ patrieĭ nóstre; cestiunea tarifuluĭ de esportŭ a productelorŭ munceĭ naţionale şi a vămilorŭ de importŭ; până şi cestiunea cârcĭmelor din sate; — se facŭ cestiunĭ streine şi se tratéză nu ca interese române ci ca afacerĭ streine.

După părerea unora din politiciĭ noştri, statulŭ póte de va găsi de cuviinţă, se redice Românilorŭ din sate dreptulŭ de a ţine cârcĭme — şi în Moldova li este de faptă ridicatŭ prin monopululŭ jidovescŭ; — statulŭ pótĕ se li redice dreptulŭ politicŭ electoralŭ care este maĭ mare de câtŭ dreptulŭ de cârcĭme; — Statulŭ póte lua Romanilorŭ câte 20 ḑile pe lună la serviciulŭ de grăniceri, póte a-ĭ lua la óste, a li cere sacrificiulŭ intereselorŭ şi a persóneĭ lorŭ — ceea ce este maĭ multŭ decâtŭ dreptulŭ de cârcĭmă; — a li impune orĭ ce sarcinĭ de statŭ, — darŭ nu póte a li da şi avantagele de statŭ; — nu póte retrage jidovilor învoirea totŭdéuna revocabilă a cârcĭmelor şi locuinţilor prin sate, recunoscută în consciinţa ţéreĭ întregĭ şi în maĭ multe rendurĭ de către guvernŭ, ca o calamitate pentru sătenĭ; recunoscută chiar prin legea din 1843 „ca o pricină de dărâmare a stăreĭ materiale şi morale a locuito-

rilor.“ Nu póte lua acéstă mĕsură, fiindŭ că aşa numita libertate comercială se opune.

Statulŭ românŭ dar póte lucra numaĭ în contra Romanilorŭ érŭ nu şi în favórea lorŭ. — Umanitatea şi Libertatea sunt numaĭ pentru streinĭ, ele nu se respectă şi în Românĭ. Libertăţeĭ streinilor de a ne esploata, nu putemŭ opune şi noĭ libertatea nóstră politică, de a nu voi se fimŭ esploataţĭ.

Aşa darŭ autonomia şi libertatea nóstră stă numaĭ în dreptulŭ de a ne *sinucide.*

Aşa idealŭ de statŭ înţelegŭ uniĭ din politiciĭ nostri. Eĭ justifică ignonimia ce destruge ţéra, cu principiile. Se torturéză principiile spre a se tortura naţiunea. După denşiĭ naţiunea este pentru libertăţĭ ér nu libertăţile pentru naţiune. — Aplicămŭ principiile ca sciinţa doctoruluĭ luĭ Molier, care se preocupa nu de cumŭ se scape bolnavul, ci de cumŭ se-ĭ prescrie reţete în regulă spre a muri în regulă.

Óre-care mĕsurĭ s’a luatŭ contra sterpireĭ pădurilor. Aicĭ libertatea s’a restrênsŭ. Insă nicĭ o mesură pentru cruţarea Românilor. Libertatea sterpireĭ Românilor nu se póte restrînge.

Umanitariĭ nostri n’aŭ umanitate nicĭ măcar pentru naţiunea lor!

S’a ḑisŭ fórte bine că cine-va nu-ĭ filosofŭ de câtŭ pentru ceea ce’ĭ este indiferentŭ.

„Tocmaĭ în ţerile libertăţeĭ neguţitorul întimpină contradicţiunĭ fără numĕrŭ, — pe când în ţerile servituţeĭ nŭ este împedicatŭ de nicĭ o lege.“ (Montesquieu, Esprit de lois. liv. XX c. XII).

Ca şi într’o colonie, statul nu este naţiunea; naţiunea se dă subt diferite forme în esploatarea streinilorŭ, în numele intereselor statuluĭ. Statul procede ca unŭ arendaşŭ fără preocupare politică, fără pietate, prin singura consideraţiune a ceea ce elŭ numesce profitulŭ seŭ, făcênd abstracţiune de interesele naţiuneĭ, de condiţiunile de la care atîrnă prosperitatea, puterea şi ecsistenţa eĭ. — Şi pe când în faţă cu streiniĭ este atâtŭ de bine-voitorŭ şi de liberalŭ încâtŭ nu maĭ calculéză, nu face casŭ de sute de milióne ce li dă prin concesiunĭ, împrumuturĭ de statŭ, loteriĭ, etc., — în faţă cu naţiunea este neinduplecabilŭ: aicĭ nu se póte lipsi în favórea eĭ de profitul momentanŭ şi ruşinosŭ, de căte-va miĭ galbeni în plusŭ ce comunitatea jidovéscă oferă a-ĭ da totŭ din spinarea naţiuneĭ, — sumă pe care tot-déuna ar puté-o acoperi prin imposite, pe care ţéra le-arŭ plăti cu recunoscinţă.

Astŭ-felŭ statul şi comunele se substitue prin jidovĭ, delegându-le

perceperea impositelor indirecte (esemplu impositul asupra beuturilor) care este o atribuţiune de guvernământŭ, o prerogativă a naţionalităţeĭ; prin urmare delégă streinilor aplicaţiunea legeĭ de imposite, ecserciţiul a o parte din autoritate, îĭ face membri aĭ guvernământuluĭ. Astŭ-felŭ în una din cele maĭ delicate atribuţiunĭ, de la care atîrnă multŭ sórta comerciuluĭ românŭ, organele statuluĭ românŭ în raportŭ cu Româniĭ sunt jidoviĭ; — adică acei *cari nu facŭ comunitate de interese cu noĭ*, şi cari aŭ interesŭ se destrugă ca se monopoliseze totŭ comerciul românŭ. Consecinţele morale şi politice se potŭ lesne judeca.

Statul se face organul invasiuneĭ jidovescĭ deschiḑêndu-ĭ elŭ însuşĭ porţile comunelor şi aşeḑênd pe jidovĭ prin sate cu autoritatea ce li dă asupra Primarilor şi asupra sătenilor, calitatea lor de agenţĭ aĭ statuluĭ;— ajutându-ĭ astŭ-felŭ a-şĭ întinde dominaţiunea şi esploatările şi a duce ignominia, miseria şi viciile ce bîntue nefericitele sate din Moldova, şi în partea de ţéră cruţată până acum de acéstă calamitate.

Statul vine în ajutorul cotropireĭ jidovescĭ, şi se aliază cu dênsa în contra naţiuneĭ, dândŭ jidovilorŭ, pe lêngă însemnatele mizlóce de care eĭ dispunŭ prin puternica lorŭ sistemă naţională, prin băncile jidovescĭ din ţéră şi din streinătate — dându-le puternica resurse de a mănui, subt formă de accise, de întreprinderĭ şi de felurite afacerĭ publice, capitalul publicŭ alŭ Românilorŭ, fondulŭ budgetuluĭ statuluĭ si alŭ comunelor. Acestŭ capitalŭ este proprietate şi fondŭ naţionalŭ, elŭ constitue celŭ maĭ puternicŭ mizlocŭ de întreprindere alŭ Românilor; ca astŭ-felŭ elŭ trebue se opereze în mânile Românilorŭ, în înţelesul şi desvoltarea românéscă, pentru ca, servind la trebuinţile statuluĭ, se fie totŭ o dată unŭ agentŭ de sporire alŭ avuţieĭ Românilorŭ, de reînsufleţire şi de desvoltare a forţelor lor productive, a spirituluĭ lorŭ de afacerĭ, a educaţiuneĭ lor comerciale.

Prin sistema nóstră economică, acestŭ capitalŭ alŭ naţiuneĭ, devine unŭ mizlocŭ de întreprindere alŭ jidovilor, foncţionând în mânile lor ca instrumentŭ de a absorbi ecsistenţa nóstră, munca naţională, a serăci şi dărâma pe Românĭ.

Fondul budgetuluĭ statuluĭ şi alŭ comuneler, este puterea colectivă a naţiuneĭ, în ordinul economicŭ, — aşa cumŭ este, in sensul militarŭ, forţa armată.

Acéstă putere colectivă naţiuneĭ noĭ o punemŭ la disposiţiunea jidovilor, a destructorilor nostri. Îşĭ póte închipui orĭ-cine, ce po-

sițiune și ce influență politică li dămŭ în statŭ, dându-le în mână asemenea putere. Cu densa eĭ domină comerciul și piața română printr'ensa punemŭ indirectŭ subt atêrnarea lor, statul, interesele nóstre și relațiunile nóstre nu numaĭ dintre noĭ cu streiniĭ, dar chiar și relațiunile dintre noĭ cu noĭ.

Astŭ-felŭ noĭ înșine dămŭ arme destructorilor nostri. Mizlócele nóstre de statŭ, lucréză la dărâmarea nóstră. Ceea ce trebue se ne scape, ne perde. La așa idiotă nepăsare amŭ ajunsŭ!

Socotind că accisele, întreprinderile, aprovisionămintele ósteĭ și ale diferitelor serviciĭ ale statului și ale comunelor, constituie afacerĭ de celŭ puținŭ 150 milióne leĭ vechĭ pe anŭ, — care tóte aceste se întreprindŭ *fără capitalŭ propriŭ*, numaĭ prin mănuirea fondurilor budgetare — și admitênd la aceste afacerĭ unŭ beneficiŭ anualŭ numaĭ atâta câtŭ este admisŭ și recunoscutŭ ca legitimŭ, adică numaĭ de 15 %, vedemŭ că pe fie care anŭ trece din averea Românilor la jidovĭ, numaĭ de la acéstă singură ramură a economieĭ nóstre, o sumă de 22 ½ milióne leĭ vechĭ, ér în zece anĭ 225 milióne; — sumă care nu se maĭ întórce la Românĭ decâtŭ ca mizlocŭ de a stórce și ceea ce le-a maĭ remasŭ.

Nu este acésta comunismŭ și maĭ reŭ decâtŭ comunismŭ?

Se adăogimŭ la aceste pierderĭ materiale, pagube de natură multŭ maĭ însemnată pentru ecsistența nóstră socială și politică: Sustrăgêndu-se din mâna Românilor întrebuințarea unuĭ capitalŭ atâtŭ de însemnatŭ, și înlăturându-ĭ prin acésta de pe terenul comercialŭ, este nu numaĭ a-ĭ dispoia de „*alŭ lorŭ*," dar este a li redica mizlocul de a-șĭ intreține și desvolta practica și inteligența afacerilor, spiritul de întreprinderĭ, educațiunea comercială, și prin acésta, cultura socială și politică ce dă comerciul; — este a li distruge forțele productive, spiritul creatorŭ alŭ avuțieĭ care este maĭ multŭ decâtŭ avuția. Étă de unde vine neputința economică, socială și politică a Românilor, și puterea jidovilor.

Însă ca și într'o colonie, în spiritul politicilor nostri, interesele statuluĭ sunt despărțite de ale națiuneĭ. Reul eĭ nu este și alŭ statuluĭ. Ceea ce streiniĭ storcŭ de la națiune nu se consideră ca luatŭ de la statŭ. De aceea nu se face nicĭ unŭ casŭ, că averile trecênd de la Românĭ la streinĭ, națiunea serăcesce și cade, că chiar isvórele de la care provinŭ impositele sécă și că statulŭ românŭ se destruge.

„Nutrimŭ vaca ce ni dă lapte cu carnea ce i-o tăĭemŭ de la cós-

„le, şi credemŭ că ne va da pururea lapte," — după ingeniósa observaţiune a unuĭ economistŭ.

Ast-fel statul nu numaĭ că nu acordă nicĭ o solicitudine nicĭ o protecţiune comerciuluĭ românŭ, cumŭ aŭ făcutŭ şi facŭ tote statele pentru alŭ lor, dar sustrage Românilor şi propriele lor mizlóce, cu care s'ar puté constitui clasa de mizlocŭ română, şi le trece la jidovĭ.

„Istoria ne arată esemple de naţiunĭ întregĭ care aŭ peritŭ pen„tru că n'aŭ sciutŭ, la tempŭ oportunŭ, se resolve marea proble„mă de a asigura independenţa lor morală, economică şi politică, „prin înfiinţarea de manufacturĭ şi prin constituirea uneĭ clase pu„ternice de industrialĭ şi de comercianţĭ." (Fr. List système national d'Economie politique p. 111.)

Căderea Imperiuluĭ Romanŭ, a provenitŭ din causa „destrugereĭ „aceleĭ classe de mizlocŭ, căria Roma îĭ datoria forţa şi libertatea „sa." ...„Étă causa tutulor resturnărilorŭ carĭ aŭ urmatŭ; căcĭ cu „acéstă classă a dispărutŭ patriotismulŭ, disciplina şi virtutea ve„chilor moravurĭ; cu dênsa a peritŭ echilibrul statuluĭ..."

„Prin destrucţiunea claseĭ de mizlocŭ, statul romanŭ, 'şi-a lipsitŭ „politicamente." (V. Duruy Histoire Romaine jusqu'à l'invasion des barbares. p. 185. 188. Paris 1867.)

Statul nostru nu numaĭ nu lucréză la întemeerea claseĭ de mizlocŭ române, dar din contra lucréză elŭ însuşĭ şi cu mizlócele de statŭ ale Românilor la ruina eĭ şi la constituirea aceleĭ păturĭ comerciale jidovescĭ (clasa de mizlocŭ) supra-pusă naţiuneĭ romane, *pătură* care va fi piatra mormêntală a nóstră.

Unuĭ asemenea regimŭ economicŭ nu ar puté resista nicĭ statul celŭ maĭ puternicŭ!

Cumŭ póte se mérgă o naţiune aĭ căreĭ politici nu aŭ mobilul naţionalŭ şi scopul naţionalŭ, şi carĭ ḑicŭ că patriotismul este unŭ prejudiciŭ? Ce sórtă arŭ puté se aivă o armată alŭ căreĭ statŭ majorŭ, subt cuvêntŭ de „omŭ şi omŭ," ar ḑice „învingă cine va învinge" — şi încă ar da inimicilor posiţiunile şi mizlócele eĭ de resistenţă?

Înţelegemŭ ca o naţiune ca şi unŭ individŭ se se lipsiască de viaţa esterióră; înţelegemŭ că în comerciul internaţionalŭ, se fimŭ cumŭ suntemŭ, representaţĭ numaĭ de streinĭ. Dar este cu neputinţă a ne lipsi şi de viaţa interióră. A da în mânile streinilor şi relaţiunile cele maĭ intime dintre noĭ cu noĭ, este a sferîma cu desevêrşire

viaţa nóstră organică, este a ne descompune, a ne atomisa, a ne sinucide.

Oprirea invasiunei jidovilorŭ la frontieră, când sistemulŭ nostru de statŭ o atrage, este ridiculă, este încercarea zĕdarnică de a aplica remediul asupra efectului ér nu asupra causeĭ. — Causa năvălireĭ jidovilor în ţéră, este politica nóstră economică. Efectul nu va înceta, în câtŭ tempŭ nu va înceta causa.

Acéstă nenorocită politică economică, a avutŭ de resultatŭ fatalŭ: Ruinile deja pré marĭ ale economieĭ nóstre naţionale; — sfărîmarea claselor economice; — cotropirea de cătră streinĭ a comerciuluĭ din întru, asiguratŭ în tóte statele fiilor naţiuneĭ; şi nimicirea industrieĭ naţionale, — carĭ facŭ parte din sistemulŭ organicŭ alŭ naţiuneĭ; prin urmare desorganisarea şi stricarea legăturilor eĭ cele naturale.

Cotropirea proprietăţilor din oraşe; — selbatica destrugere a Moldoveĭ.

Interesele streine puse de-asupra intereselor române, de-asupra legeĭ, de-asupra autorităţeĭ statuluĭ.

Convulsiunea şi desordinea produse prin grămădirea atâtorŭ streinĭ şi prin amestecarea atâtorŭ interese opuse intereselor nóstre; ceea ce paraliséză totŭ progresul nostru.

Depravaţiunea politică şi morală ce vine pe urmele orĭ-căreĭ invasiunĭ economice orĭ militare.

Ingerenţa consulilor crescênd din ḑi în ḑi, în mĕsură cu sporirea intereselor streine în ţéră, — căcĭ firesce devălmăşia economică duce la devălmăşia politică, şi fiind în natura omenéscă de a împresura asupra celor cari nu resistă.

De aci ruşinea şi desonórea de a vedé ţéră şi naţiune esploatată şi traficată ca o sermană colonie, fără nicĭ unŭ respectŭ pentru interesele şi demnitatea nóstră de ómenĭ şi de naţiune; de a avé nu relaţiunĭ comerciale basate pe utilitatea şi demnitatea nóstră, ci pe destrucţiunea şi desonórea nóstră; nu comerciŭ pentru naţiune, ci naţiunea obiectŭ de comerciŭ; — ceea ce ne atrage despreciulŭ chiar alŭ esploatatorilor nostri.

De aci struncinarea simţuluĭ moralŭ şi alŭ devotamentuluĭ publicŭ, în faţa necruţăreĭ şi a vandalismuluĭ streinilorŭ, spriginitŭ de statul nostru, care este menitŭ a protege şi a apăra naţiunea, a fi organul eĭ în faţă cu streiniĭ; — căderea datinelor şi a demnităţeĭ naţionale; — slăbiciunea economică, socială şi politică în care amŭ căḑutŭ; şi ca consecinţe, paralisarea vitalităţeĭ şi a

culturei nóstre; decadenţa şi descreşcerea populaţiunei; şi scăderea autorităţei şi a consideraţiunei statului nostru.

Şi resultatul finalŭ alŭ acestui sistemŭ economicŭ va fi, dacă nu ne vomŭ grăbi a intra în politica naţională, nimicirea totală a naţionalităţeĭ nóstre, — după ce virtutea stremoşilor, ne-a scăpatŭ în cursul seculilor din tóte periculele invasiunilor barbare.

Ne maĭ remase proprietatea pămêntuluĭ, — singura basă pe care stămŭ, singurul titlu de ecsistenţă ce maĭ avemŭ.

Acumŭ aceeaşĭ sistemă economică căria datorimŭ pierderea industrieĭ, a terîmuluĭ comercialŭ, a averilor mobile, lucréză a ne face se pierdemŭ şi proprietatea pămêntuluĭ, şi firesce cu acelaşĭ succesŭ, căcĭ aceiaşĭ causă urméză se aibă aceléşĭ efecte.

Ómeniĭ nostri politicĭ pierḑênd din vedere că fie-care naţiune are unŭ pămêntŭ propriŭ alŭ eĭ, care nu póte se fie decâtŭ proprietate naţională ér nu internaţională; — căcĭ **pămêntul este patria**, — şi că frăţia popórelor trebue a se practica în sensul de a fi *poporŭ lêngă poporŭ, ér nu poporŭ peste poporŭ;* — aŭ dărâmatŭ, *fără scirea şi sfatul ţĕreĭ*, celŭ maĭ însemnatŭ aşeḑĕmêntŭ policŭ strebunŭ, care a fostŭ paladiul naţionalităţeĭ şi a independinţeĭ nóstre în trecutŭ, dând dreptŭ streinilor nenaturalisaţĭ de a ne cumpăra pămêntul, ca când pămêntul ţĕreĭ — patria nóstră — n'ar avé pentru noĭ decâtŭ o valóre venală, spre a nu face altŭ casŭ de dênsul decâtŭ acelŭ de câţĭ-va galbenĭ în maĭ multŭ ce ni-ar da streinul; — şi subt pretecstul absurdŭ şi ridicul de reciprocitate, care nu este de câtŭ o artificie cosmopolită.

Ce póte fi reciprocŭ în astă privire între o naţiune mică şi o naţiune mare, de esemplu între noĭ şi Germania?

Româniĭ nu emigréză, pe când Germaniĭ emigréză. Şi apoĭ este óre dreptŭ, politicŭ şi umanŭ, ca pentru câţĭ-va Românĭ ce şi-ar părăsi ţéra spre a se stremuta în streinătate, noĭ se sacrificămŭ tótă naţiunea, scoţênd de vênḑare pămêntul patrieĭ la streinĭ, carĭ ni-lŭ vorŭ cumpĕra totŭ cu baniĭ nostri? — Se ne gândimŭ seriosŭ, căcĭ numaĭ sutele de milióne ce ne-amŭ legatŭ a da streinilor subt formă de concesiunĭ şi de împrumuturĭ de statŭ, şi sistemulŭ economicŭ care face ca tóte averile se trécă de la Românĭ la streinĭ, — vor fi maĭ multŭ decâtŭ de ajunsŭ ca streiniĭ se devie, ca în oraşele Moldoveĭ, proprietarĭ pe cea maĭ mare parte din moşiile nóstre; şi atuncĭ s'a sfêrşit cu noĭ, căcĭ o naţionalitate fără proprietatea pămêntuluĭ nu póte fi. O naţionalitate română presupune unŭ pămêntŭ posedatŭ de Românĭ!

Unŭ statŭ atrage capitalurĭ însă le atrage pe producere, pe industriĭ, pe obiecte scóse din ţéră, ér nu pe înstreinarea fonduluĭ, pe vênḑarea ţĕreĭ. În aşa modŭ n'a atrasŭ capitalurĭ nicĭ o naţiune din câte ecsistă.

Totul este relativŭ. Daca considerămŭ numaĭ capitalurile în sine, fără a considera şi în mânile cuĭ se află ele, şi în ce condiţiunĭ operézǎ, şi resultatele lor morale şi politice asupra naţiuneĭ, atuncĭ trebue se considerămŭ fericiţĭ pe iloţiĭ din satele Moldoveĭ când întreprinḑĕtoriĭ lor — jidoviĭ — aŭ banĭ, pentru că cu ajutorul capitaluluĭ îĭ stórce cu maĭ multă putere. — Atuncĭ România ar trebui se considere ca o binefacere invasiunile militare ce aŭ ocupat'o în atâtea rêndurĭ, pentru că acestea 'ĭ aducéŭ cu sine banĭ. Când Francia fu inundată de armata Germană, unŭ *„învĕţatŭ"* alŭ scóleĭ cosmopolite care profesaze doctrina că „banul n'are inimă," ḑicea: „Mare avantagiŭ pentru „Francia că resbelulŭ se urmézǎ pe pămêntulŭ eĭ! Mulţime de banĭ „are se se verse în ţérǎ de la o ostire atâtŭ de mare!"

Mizlocul de a avé capitalurĭ în modŭ compatibilŭ cu onórea şi ecsistenţa nóstră politică. stă în reformarea sistemuluĭ nostru economicŭ în sensul naţionalŭ, care ar avé de efectŭ că o parte însemnată din capitalurile ce intră în ţérǎ pe producerĭ, se remână în ţérǎ, se fructifice în ţérǎ — se nu plece întregĭ în streinătate cumŭ plécă din causa actualuluĭ regimŭ economicŭ; ar avé de efectŭ ca averile se nu trécă de la Românĭ la streinĭ; şi în fine stă în organisarea unuĭ sistemŭ naţionalŭ de instituţiunĭ de creditŭ.

Cea maĭ simplă înţelepciune cere restatornicirea legeĭ abrogată, care opria streinilor nenaturalisaţĭ de a cumpăra nemobile.

Orientul se află în periodul luptelorŭ de rasă şi a formaţiuneĭ staturilor naţionale. Aşa dar tocmaĭ când naţionalitatea nóstră se luptă în procesul de viaţă cu naţiunile opuse, carĭ aŭ tendenţĭ a ne cuprinde ţéra prin cucerirea economică şi prin superioritatea culturală, — este politicŭ şi umanŭ, ca tocmaĭ în asemenea epocă gingaşă pentru noĭ, în asemenea crisă. noĭ se dărâmămŭ aşeḑĕmintele create de înţelepciunea strebunilor noştri, pentru conservarea naţiuneĭ, întăriturile cu ajutorul cărora putémŭ resista şi eşi triumfătorĭ din acéstă luptă? — Când vedemŭ bine că alte naţiunĭ maĭ favorate de istorie decâtŭ noĭ, avênd avantagiul de a se cultiva maĭ înainte decâtŭ noĭ, sunt cu câte-va generaţiĭ de cultură înaintea nóstră; pe când noĭ apĕsaţĭ de invasiunile şi dominaţiunile streine în cursŭ de secule, amŭ fostŭ paralisaţĭ în cultura nóstră.

Când vedemŭ că ne aflămŭ nu în façia unuĭ casŭ ordinarŭ unde

câţĭ-va streinĭ ar voi a cumpĕra proprietăţĭ, şi care fiind în micŭ numĕrŭ s'ar asimila cu noĭ, — ci în façia uneĭ emigraţiunĭ sistematice, a uneĭ cucerirĭ furişate; — a da dreptŭ streinilor se ne deposede de pământul patrieĭ, este a esecuta noĭ înşine în contra nóstră planul destructorilor nostri, a consimţi noĭ înşine la perirea nóstră.

Credemŭ însă că ceea ce nu voimŭ a da directŭ, nu voimŭ a da nicĭ indirectŭ. Pentru acésta avemŭ nevoe de organisaţiune economică, totŭ atâtŭ de neapăratŭ ca şi de organisaţiune militară. Una se légă strênsŭ cu cea-l-altă. Precumŭ lipsa unia, face fără raţiune de a fi pe ceea-l-altă. Ele compunŭ împreună întregul unuĭ sistemŭ de statŭ.

Negreşitŭ numaĭ organisarea militară este garanţia libertăţeĭ nóstre naţionale. Numaĭ ea ne póte da autonomia reală şi demnitatea de naţiune. „Garanţia puterilor nu are nicĭ unŭ preţŭ," a ḑisŭ Domnul de Bismark. — Adevĕru pe care noĭ îlŭ simţimŭ în tóte ḑilele. Numaĭ la adăpostulŭ organisăreĭ militare putemŭ purta plugulŭ ca ómenĭ şi românĭ nu ca iloţĭ; putemŭ avea comerciŭ şi industrie română; putemŭ avea „alŭ nostru."—Şi oposiţiunea instinctivă ce se face organisăreĭ nóstre militare din partea inimicilor din afară, şi a internaţionalilor din întru, nĭ arată câtŭ de mare devotamentŭ trebue se pună Româniĭ pentru acésta.

Insă organisare militară fără organisare economică nu are raţiune de a fi, şi nicĭ nu póte fi decâtŭ şubredă şi neputinciósă.

Înţelegemŭ pe internaţionalistiĭ nostri, eĭ suntŭ consecinţĭ cu principul lor de „omŭ şi omŭ." Eĭ se împrotivescŭ armăreĭ ţĕreĭ, ca şi înfiinţăreĭ unuĭ sistemŭ economicŭ naţionalŭ, ca şi întindereĭ instrucţiuneĭ publice; eĭ propunŭ desfiinţarea chiar şi a armateĭ ce avemŭ şi a grănicerilorŭ; propunŭ desfiinţarea vămilor, desfiinţarea frontierelor; — intrarea ţĕreĭ cu totulŭ în regimul comunistŭ alŭ unuĭ statŭ alŭ lumeĭ.

Acésta póte se intre în planul internaţionalilor, póte se intre în planul acelorŭ dintre puterĭ carĭ vorŭ la noĭ anarhia şi chaosulŭ, în care noĭ se ne disolvămŭ.

Dar nu înţelegemŭ pe aceĭ carĭ ḑicŭ că vorŭ se fimŭ o naţiune, vorŭ se avemŭ o ţéră, şi a cărora fapte sunt în contraḑicere cu vorbele.

Se ne întrebamŭ ce voimŭ?

Daca adoptămŭ de politică a nóstră teoria statuluĭ universalŭ,—admitêndŭ că nu maĭ ecsistă în lume divisiune de interese şi popóre

deosebite; cu alte cuvinte daca punemŭ ţéra în comunŭ cu lumea; dacă prin urmare nu maĭ avemŭ frontiere economice, atuncĭ ce maĭ însemnéză acelŭ sistemŭ de frontiere militare care absórbe, fără scopŭ, naţiuneĭ nóstre, maĭ mult de jumĕtate din ḑilele eĭ de lucru?

Daca continuămŭ ca sistemŭ de statŭ comunismul ce urmămŭ acumŭ, unde nu se maĭ face deosebire între interesele nóstre şi cele streine, unde nu se maĭ consideră nimica ca alŭ nostru, atuncĭ ce se maĭ apărămŭ şi de cătră cine?

Pentru ce s'ar maĭ apăra pe cale militară ceea ce se permite a se repi prin resbelul intreprinsŭ subt uneltirĭ economice. — Sacrificiile uneĭ organisărĭ militare fără organisare economică nu facŭ decâtŭ a crea o posiţiune şi maĭ favorabilă streinilor, sporind dificultăţile pămêntenilor în resbelul economicŭ; — şi făcênd o luptă din capul loculuĭ neegală şi maĭ neegală încă, absorbind pămêntenilor maĭ multŭ de jumătate din timpul şi mizlócele de care altŭfelŭ s'ar servi în resbelul economicŭ.

A ḑice câ se lăsămŭ lupta economică la iniţiativa privată, acésta, dacă nu este de rea credinţă, este totŭ atâta de ridiculŭ ca şi a ḑice sĕ lăsămŭ apărarea militară la iniţiativa privată; căcĭ a pune mâna pe ţéră prin ocupaţiune militară saŭ prin ocupaţiune economică, este totŭ una. Invasiunea economică are încă desavantagiul pentru noĭ, că făcêndu-se în modŭ furişatŭ şi subt forma pacĭnică — nu trezesce resistenţa naţiuneĭ.

Dacă însĕ voimŭ se avemŭ o patrie şi se o păstrămŭ, atuncĭ se ne organisămŭ statulŭ militarŭ şi economicŭ basatŭ unul pe altul, — în condiţiunĭ de a garanta ecsistenţa nóstră contra a orĭ ce pericolŭ, subt orĭ-ce formă s'ar produce.

O naţiune nu póte trăi decâtŭ prin sistema de statŭ, aplicată în tóte ramurile vieţeĭ sale. Cu franc-tirorĭ (liberĭ-trăgătorĭ) şi cu porumbeĭ nu se garantéză o naţiune nicĭ pe terenul economicŭ, nicĭ pe celŭ militarŭ!

Nı se ḑice că n'avemŭ banĭ spre a ţine armata. N'avemŭ banĭ, pentru că n'avemŭ forţă armată cu care se ne facemŭ respetată ţéra şi autonămia; pentru că nu urmămŭ unŭ regimŭ naţionalŭ de economie politică.

Daca unde-va este admisibilŭ cuvêntul de „cu orĭ ce preţŭ“ — este numaĭ pentru armare şi instrucţiune publică, fiind-că de la gradul lorŭ de desvoltare atêrnă garanţia autonomieĭ şi a ecsistenţeĭ nóstre.

Se sacrifică o parte din avere în prime de asicurare contra a di-

ferite pericule maĭ micĭ, şi vomŭ sta la gândurĭ a face sacrificiul necesarŭ pentru asecurarea ecsistenţeĭ politice, care coprinde în sine tóte interesele şi viaţa nóstră a tutulorŭ?

Şi apoĭ se ni dămŭ bine samă: calculând pe lêngă contingentul anualŭ alŭ ósteĭ de linie şi ḑilele întrebuinţate de corpurile de grănicerĭ, dorobanţĭ, şi gardistĭ, vomŭ vedé că naţiunea chiar acumŭ pórtă sarcinile unuĭ sistemŭ militarŭ aprópe întregŭ; micŭ adaosŭ ar maĭ fi necesarŭ spre a-lŭ complecta încâtŭ se atinge de sarcinĭ.

Insĕ lipsa scopuluĭ naţionalŭ în statŭ, suflarea antinaţională care ne demoralisézá şi ne disolvă, împiedică de a se închega, de a se constitui şi sistemul nostru militarŭ ca şi statul, — ţinendu-lŭ în starea de desorganisare, de neputinţă şi de sterilitate în care se află totŭ statulŭ.

Ceea ce se cere dar pe lêngă sarcinile materiale — spre a da viaţă sistemuluĭ militarŭ ca şi statuluĭ, este de a planta patriotismul, scopul naţionalŭ, în statŭ.

Spiritul naţionalŭ este sufletul unuĭ poporŭ ca şi allŭ uneĭ armate; este acea putere morală care, după cumŭ a ḑisŭ Generalul Trochu în scrierea sa asupra armateĭ francese, constituă $^2/_3$ din forţa uneĭ armate.

Se purtămŭ dar sarcinile de statŭ, fără care nu putemŭ avé o patrie, însĕ se ne dămŭ şi compensaţiunea avantagelor de statŭ prin unŭ regimŭ economicŭ naţionalŭ. — Aşa este şi dreptŭ şi politicŭ.

La o invasiune militară se respunde prin o sistemă militară. *Uneĭ invasiunĭ economice, trebue a-ĭ opune o sistemă economică.*

Numaĭ prin sistemul economicŭ se póte scăpa ţéra de catastrofa la care ne duce invasiunea economică, şi se póte scăpa în modŭ fericitŭ, liniştitŭ şi naturalŭ, fără violenţĭ şi sguduirĭ, carĭ ar puté se ne fie deopotrivă de funeste ca şi negligenţa reuluĭ. De aceea nu putemŭ îndestulŭ atrage cugetarea politicilor nostri, ca se studieze cu pătrundere lucrurile şi se vor convinge ca în sistemulŭ economicŭ aŭ unicul, dar sigurul mizlocŭ de a vindeca tóte ranele mortale ale ţĕreĭ, de a resolva, cu natura, treptatŭ şi pe nesimţite tóte cestiunile naţionale de la care atîrnă cultura, ecsistenţa şi desvoltarea nóstră.

Nu se cere decâtŭ a întórce în sensul românŭ, mecanismul statuluĭ care aḑĭ lucrézá în contra Românilorŭ, şi în micŭ numerŭ de anĭ façia ţĕreĭ se va schimba în tóte privirile.

Auḑimŭ cu mirare când e vorba de coloniĭ, de concesionarĭ, de

bancă, pretindêndu-se a se face deosebire între Germanii de Nordŭ şi Germanii Austriaci, şi dicêndu-se, chiar de către unii politici ai noştrii, că putemŭ aduce colonii şi antreprenori din ţerile germane de Nordŭ, pentru că acestia neaparţinênd unuĭ statŭ vecinŭ, nu ne-ar fi periculoşi; — dar că amŭ sevêşri o „*trădare naţională*,“ o faptă „*în contra tradiţiunilorŭ părinţilor nostri*“ dândŭ drumurile de fierŭ, banca etc. în mâna Austriacilor; — ceea ce, cu tóte aceste, n'a împedicatŭ a se da drumuri de fierŭ chiarŭ şi Austriacilor, de cătră însuşi acei ce recunoscŭ că acésta este o „trădare.“

Acéstă manieră de a raţiona ni se pare totŭ atâtŭ de stranie ca cumŭ în epoca pe când părinţii nostri îşi versaŭ sîngele pentru independinţa ţereĭ, în resbóele cu Turcii din Turcia vecină, s'ar fi găsitŭ politici cari se propună de a aservi ţéra prin colonii şi antreprenori din Turcia Asiatică, subt pretecstul că acestia n'ar fi din Turcia vecină cu noi şi pentru cuvêntul că ar fi mai civilisaţi.

Asemenea modŭ de a raţiona în politică, ne aduce aminte că „raţiunea glumesce câte-odată, ér inima nici odată“; — şi că numai ideea naţională face pe omul de statŭ.

Colonisarea cu Germani a ţerilor Dunăreĭ, o Germanie de la Baltica la Marea-Négră, este programul partiduluĭ naţionalŭ şi alŭ ómenilor politici a întregei naţiuni germane.

„**Austria** — dicŭ patrioţii şi politicii germâni — **este unŭ ro-„tagiŭ politicŭ germanŭ.** *Misiunea ei este germanisarea ţĕrilor „Dunăreĭ. Politica imperiuluĭ germanŭ trebue se o sprigine în a-„céstă întreprindere, pentru că ori-ce pasŭ alŭ Austrieĭ în Orientŭ „este o cucerire pentru naţiunea germană şi pentru lumea germană.*“

„Relaţiunile dintre Prusia cu Austria sunt *eminentŭ germane*, di-„cea deputatul Stratimirovici în adunarea din Pesta [1871]. Poli-„tica acestorŭ două puteri este basată *pe motive şi pe interese cu „totul germane.* Ungaria şi cele-l-alte popóre din Est şi Sud, îm-„preunate şi învecinate cu dênsa, trebue se vadă în întinderea ger-„manismuluĭ, unŭ periculŭ seriosŭ pentru viitorul lorŭ; de aceea „trebue ca guvernul se evite de timpuriŭ periculul întindereĭ Ger-„manismuluĭ.“

Ce deosebire este aşa dar din punctul de vedere germanŭ, ca şi din puntul de vederea românŭ, a se colonisa ţéra nóstră cu colonii şi antreprenori din Germania de Nordŭ saŭ din Germania Austriacă? Amŭ fi mai puţinŭ aserviţi prin unii decâtŭ prin alţii? Se va dice póte că Germanii Austriaci, ca supuşi austriaci, vor face causa comună cu Austria. Dar Germanii de Nordŭ, nu vor face cau-

sa comună cu Austria ca statŭ germanŭ? Nu avemŭ în tóte ḑilele esemple că Austria îşĭ face pretecste de intervenire în afacerile nóstre interne, chiar din elementul jidovescŭ, eliminatŭ din tóte ţĕrile?

Ş'apoĭ ce maĭ însemnéză pretenţiunele nóstre de a ne feri de Austria, când noĭ înşine facemŭ trebile eĭ?

Când germanisămŭ ţéra, aducêndŭ coloniĭ şi antreprenorĭ germanĭ, cumŭ nu vedemŭ că noĭ înşine împlinimŭ rolul Austrieĭ, *misiunea eĭ* pentru germanisarea ţĕreĭ nóstre? Ce se maĭ facă Austria pe lêngă cele ce facemŭ noĭ în contra nóstră? Ea póte ḑice linistită: „Mĕ mulţemescŭ cu ceea ce facŭ politiciĭ românĭ, de o camdată nu „maĭ amŭ trebuinţă a maĭ face eŭ!"

Reul e mare. Se ne gândimŭ până maĭ este timpŭ. Mîntuirea stă în încetarea causeĭ reuluĭ. Suprimând causa, efectul încetéză de la sine, treptatŭ şi pe nesimţite.

Amŭ aretatŭ că causa reuluĭ este politica colonială ce urmămŭ către noĭ, sistemulŭ nostru economicŭ opusŭ intereselorŭ naţiuneĭ. Se schimbămŭ acestŭ sistemŭ. Se facemŭ cumŭ facŭ tóte statele, politica naţională, politica intereselor nóstre. Se fimŭ şi noĭ Românĭ către noĭ, cumŭ sunt Englesiĭ englesĭ, Germaniĭ germanĭ, Jidoviĭ jidovĭ, etc. Se facemŭ şi noĭ deosebire între Românĭ şi streinĭ, între alŭ nostru de alŭ altora.

Pe terenul cestiunilor naţionale, se potŭ întruni şi trebue să se întruniască toţĭ Româniĭ de orĭ ce partidă. In faţă cu streinul avemŭ toţĭ aceléşĭ interese, acelêşĭ pericule. Sórta familieĭ celeĭ micĭ, a moşieĭ celeĭ micĭ, e legată de sórta familieĭ şi a moşieĭ celeĭ marĭ: naţiunea şi Patria.

Autoriĭ petiţiuneĭ de la Iaşşĭ propunŭ sisteme de conservare de către Românĭ, şi nicĭ o preocupare de a se conserva ceva de către streinĭ. Din contra propunŭ aducerea de coloniĭ germane. — Liberalĭ cu streiniĭ, esclusiviştĭ cu româniĭ!

Se amagescŭ ceĭ cari credŭ că se póte trăi numaĭ ca individe, că se potŭ conserva altŭ-felŭ decâtŭ în naţiune şi prin naţiune. Dacă nu vorŭ se fie solidarĭ cu naţiunea în binele lor cari li vine totŭ de la densa, vor fi fără voe solidarĭ în nenorocirea eĭ. Esemplu numerósele familiĭ avute din Moldova care nu maĭ suntŭ. Unuĭ reŭ care destruge unŭ poporŭ întregŭ nu va puté resista unŭ individŭ saŭ o castă.

Amŭ doveditŭ că streiniĭ consideră cestiunile economice din punctŭ de vedere politicŭ nu numaĭ în ţéra lor, dar chiar în ţéra nóstră.

Şi noĭ escludemŭ politica din cestiunile ţĕreĭ nóstre propriĭ, — pierdênd din vedere că a pune politica în interesele nóstre, este a ne pune pe noĭ înşine, precumŭ a o esclude, însemnéză a ne esclude pe noĭ.

Numaĭ singurul faptŭ de care ne lovimŭ în tóte dilele: ca interesele streinilor în ţéră sunt motive de intervenire a puterilor în afacerile ţĕreĭ nóstre; că pentru fie care concesiune amŭ fostŭ ameninţaţĭ de invasiune; ca astŭ-felŭ afacerĭ economice interne devinŭ internaţionale, este de ajunsŭ a ne convinge că în raportŭ cu streiniĭ cestiunile economice trebuie privite din puntŭ de vedere politicŭ; că prin urmare trebue se încetămŭ cu sistema plantăreĭ intereselor streine în ţéră.

În România numaĭ Româniĭ suntŭ cosmopoliţĭ. Streiniĭ nu suntŭ cosmopoliţĭ.

Germaniĭ vorŭ se fie germanĭ chiar în România, în ţéră streină. Jidoviĭ jidovĭ. Eĭ urméză cătră denşiĭ o sistemă naţională, o sistemă de comunitate deosebită de noĭ, chiar în ţéră la noĭ. În ţéra nóstră, eĭ nu vorŭ se fie cătră noĭ nicĭ măcarŭ ómenĭ, se vadă şi în românĭ ómenĭ. Eĭ nu primescŭ românĭ, în nicĭ o prăvălie, în nicĭ unŭ contuarŭ alŭ lorŭ, în nicĭ o afacere a lor, — nicĭ chiar în serviciul drumurilorŭ de ferŭ ale statuluĭ nostru. Se privimŭ oraşele Moldoveĭ acoperite de dughene jidovescĭ: nicĭ unŭ băétŭ de românŭ în ele! — Ce desminţire maĭ mare se póte da înşelătoruluĭ principŭ de „omŭ şi omŭ!“ Numaĭ Româniĭ, nu vorŭ se fie Românĭ nicĭ în propria lor patrie!

Politica cosmopolită — Comunismul — ce urmămŭ cătră noĭ, suprimând principiul proprietăţeĭ naţionale — patria — şi alŭ familieĭ — naţionalitatea — suprimă însăşĭ causa şi motivul patriotismuluĭ şi alŭ moralităţeĭ, restórnă basele societăţeĭ şi ne duce în barbarie şi perire. Astŭ-felŭ numaĭ, se póte înţelege acelŭ egoismŭ neomenosŭ şi destructorŭ alŭ unorŭ individe carĭ trăiescŭ în ţéra lorŭ ca streinĭ fără nicĭ unŭ simţimêntrŭ pentru totŭ ce-ĭ încunjură, fără nicĭ o obligaţiune morală cătră naţiunea care i-a crescutŭ şi din viaţa căria trăescŭ; indiferenţĭ pentru totŭ ce nu-ĭ atinge *personalŭ*; considerândŭ relele ţĕreĭ nu ca privindu-ĭ şi pe denşiĭ; renegându-şĭ până şi părinţiĭ când acestia nu maĭ suntŭ avuţĭ; şi profesând macsima pretinsă umanitară: *„unde-ĭ bine acolo-ĭ patria.“*

In acéstă depravaţiune politică care a sguduitŭ simţul moralŭ, este esplicarea sporireĭ abusurilor funcţionarilorŭ — de care uniĭ din politiciĭ nostri, luând efectul dreptŭ causă, acusă instituţiunea Juriuluĭ. Causa moralităţeĭ şi a devotamentuluĭ în funcţiune ca şi

afară din fuucţiune este „magnetul“ patrieĭ şi alŭ naţionalităţeĭ, adică: familia şi proprietatea.

Moralitatea politică face moralitatea privată, după cumŭ binele politicŭ aduce binele privatŭ.

Când punemŭ în locul patriotismuluĭ, cosmopolitismul, adică cetăţenia lumeĭ, care este negaţiunea patrieĭ; — când sistema de statŭ e basată pe destrugerea şi demoralisarea naţiuneĭ, pe desmembrarea eĭ în individe deslegate de orĭ-ce legătură şi datorie către naţiune, netrăind decâtŭ pentru denşiĭ şi nedândŭ altŭ motivŭ şi scopŭ vieţeĭ şi acţiunilor lor, de câtŭ personalitatea lor; — prin urmare pe stingerea a orĭ-ce simţimêntŭ moralŭ, a orĭ-ce solidaritate naţională, a orĭ-ce spiritŭ de sacrificiŭ; când ómenĭ politicĭ mandatarĭ aĭ naţiuneĭ, sunt amiciĭ inimicilor şi a destructorilor eĭ; şi se punŭ în serviciul lor, trădând mandatul naţiuneĭ, şi din înnălţimea posiţiuneĭ lor politice, propagă dismembrarea naţiuneĭ ḑicênd că *„ţéra de la Buzeŭ la Brăila ni este o sarcină“* şi propunênd se o colonisămŭ cu germanĭ [a vedé cuvintele D-luĭ Epurénu în logea internaţionaleĭ din Iaşĭ puvlicate de ḑiare]; — o asemenea moralitate politică, atacă în germene moralitatea publică.

Cândŭ patriotismul este unŭ prejudiciŭ, ce maĭ remâne care se nu fie prejudiciŭ? Unde se se maĭ opréscă individul, şi ce se-ĭ maĭ fie sacru când nu-ĭ este sacră ecsistenţa naţiuneĭ sale, — ceea ce e maĭ sacru în lume şi pentru care popórele îşĭ vĕrsŭ sîngele?

„Moralitatea este în inimă ér nu în capŭ.“ (Boiste).

Dacă politica cosmopolită va maĭ continua, se ne luămŭ ḑiŭa bună de la moralitatea publică. Se ne aducemŭ aminte de bunele moravurĭ ce ecsistaŭ maĭ înainte în ţéră şi ne vomŭ încredinţa că decadenţa morală a societăţeĭ nóstre s'a produsŭ în proporţiune ecsactă cu lăţirea spirituluĭ cosmopolitŭ între noĭ.

Ceĭ carĭ vorŭ dar întărirea moralităţeĭ 'n ţéră, se lucreze la întărirea simţimêntuluĭ naţionalŭ, făcênd politică naţională.

„Simţimêntul naţionalŭ este atâtŭ de multŭ „basa tutulor virtuţi-„lor cetăţenescĭ“, încâtŭ chiar numaĭ o slăbire a acestuĭ simţimêntŭ „este o primejdie.“ [Unŭ omŭ de statŭ germanŭ].

Numaĭ politica naţională ni va da moravurĭ bune, finance bune, administraţiune bună, armată valorósă şi bine ţinută, agricultură şi industrie înflorită; numaĭ ea ne va da încredere în noĭ care ne lipsesce; ne va redica în ochiĭ noştri propriĭ şi'n consideraţiunea streinilor; numaĭ ea va da ómenilor noştri politicĭ valóre şi demnitate către streinĭ, avêndŭ ţéra cu dênşiĭ. Ér fără politică naţională

se nu sperăm niciĭ unŭ bine; orĭ-care vor fi Ministriĭ şi foncţionariĭ nu se va schimba de câtŭ actoriĭ, comedia va remâné totŭ aceea, sporindŭ numaĭ din ḑi 'n ḑi relele ţĕreĭ.

„Vaĭ de ţéra unde puţinŭ câte puţinŭ se stinse patriotismul! *A-„colo va fi admiratŭ totŭ ce e streinŭ, va fi despreţuitŭ totŭ ce e „naţionalŭ. Naţiunea va cădé şi dispreţul streinilorŭ va fi pedép-„sa acelorŭ carĭ pentru că i-aŭ prea admiratŭ, s'aŭ despreţuitŭ pe „sine însuşĭ.* „Nu iubescŭ, ḑice Russo, pre acestĭ cosmopoliţĭ, cariĭ „pentru cá nu-şĭ iubescŭ patria, se ḑicŭ cetăţenĭ aĭ lumeĭ! — Iu-„birea de ţéră, acestŭ focŭ sacru, de la care atêrnă sórta naţiuni-„lor, nutrită de suflarea uneĭ bune educaţiunĭ, cătŭ bine nu aduce! „Economia găsesce în acéstă iubire unul din principalele sale spri-„gine. *Cine iubesce patria, iubesce şi producţiunile eĭ şi se silesce „a le ajuta. Acéstă iubire ne face se onorămŭ lucrurile ţĕreĭ nós-„tre, faţiă cu cele streine,* stĕrnesce industriile şi sciinţele şi face „din unŭ poporŭ *o familie tare şi unită.* Omul este centrul pasiu-„nilor: familia, naţiunea, lumea, sunt treĭ centrurĭ concentrice, cari „se estindŭ în mĕsura în care se depărtéză de centru. A schimba „acéstă ordine, este a contraria natura. Este în contra legilor na-„tureĭ ca omul se vadă umanitatea maĭ înainte de familia şi naţi-unea sa. [Scialoja, I principiĭ della Economia sociale, Lugano 1848 pag. 235—236].

O naţiune nu póte cresce şi a se civilisa decâtŭ într'unŭ regimŭ naţionalŭ de economie politică, prin o desvoltare în *modŭ organicŭ* —din ea şi prin ea însuşĭ — adică prin lucrarea şi cultivarea facultăţilorŭ sale propriĭ naţionale, ér nu prin substituirea cu streinĭ.

In acestŭ înţelesŭ, ḑicŭ politiciĭ germanĭ: „Civilisaţiunea, educa-„ţiunea politică şi puterea popórelorŭ, aternă maĭ cu samă de *la starea lorŭ economică*, şi reciprocamente.“

„Numaĭ vitalitatea proprie din întru determină mărirea şi deca-„denţa popórelorŭ.“

„Fie-care naţiune posedă mizlóce *ale eĭ propriĭ*, pentru civilisarea şi desvoltarea societăţeĭ sale.“

... **„Sclavie era pentru denşiĭ,** (pentru Germanĭ) ḑice Fichte, **„tóte acele bine-facerĭ ce le aducéŭ Ramaniĭ. pentru că cu „aceste se desnaţionalisaŭ.“**

„Libertatea era pentru dênşiĭ (pentru germanĭ) **că aŭ re-„masŭ germanĭ,** că aŭ continuatŭ a decide asupra destinelor lor, „eĭ însuşĭ şi conformŭ cu spiritul lor propriu; că totŭ conformŭ a-

„cestuĭ spiritŭ aŭ păşitŭ înainte în desvoltarea şi civilisarea lor şi „aŭ seditŭ şi în urmaşiĭ lor acea independenţă.“

„Se înţelege de sine, ḑicéŭ stremoşiĭ nostri, că fie-care preferéză „maĭ bine se móră, decâtŭ se ajungă a-şĭ pierde naţionalitatea, şi „că unŭ adevĕratŭ germanŭ póte numaĭ pentru aceia se voiască a „trăi **ca se fie şi se remâe germanŭ**, şi se formeze pe aĭ seĭ „după asemănarea luĭ.“

„Eĭ n'a peritŭ toţĭ, eĭ n'aŭ vĕḑutŭ sclavia, eĭ aŭ lăsatŭ copiilor „lor libertatea naţională!“

„Garanţa demnităţeĭ, a merituluĭ şi a virtuţeĭ uneĭ naţiunĭ în pre„sentŭ şi viitorŭ, zace în însuşirile eĭ cele nevĕḑute şi ascunse o„chilor fisicĭ; dacă aceste însuşirĭ se vorŭ tempi şi se vorŭ nimici „prin amestecare cu alte moravurĭ, atuncĭ se produce în fiinţa na„ţiuneĭ anomalie şi desbinare; naţiunea cade într'o slăbiciune mo„rală şi politică, din care resultă amorţirea vitalităţeĭ naţionale şi „în fine descompunerea şi perirea naţiuneĭ.“

Politiceĭ economice basate pe aceste principiĭ, datoresce Germania desvoltarea şi civilisaţiunea la care a ajunsŭ.

Tóte aşeḑĕmintele: bancă, drumurĭ de fierŭ, etc. ce aŭ maĭ remasŭ nedate la streinĭ, se le facemŭ noĭ prin noĭ, spre a fi organe ale corpuluĭ naţionalŭ din care facŭ parte, ér nu organe streine. Condiţiunile normale ale ecsistenţeĭ cerŭ se trăimŭ de viaţă organică. Legile natureĭ, principiile fundamentale nu se calcă nepedepsitŭ. Şi în politică călcarea legilor natureĭ, are de sancţiune perirea naţiuneĭ.

România posedă încă destule elemente pentru a se constitui din ea şi prin ea; pentru a realisa cu mizlócele eĭ tóte îmbunătăţirile şi aşeḑemintele ce-ĭ trebue. Ele se află însĕ neorganisate, în stare de atome. Şe cere numaĭ *sistema de statŭ* spre a le întruni şi închiega, spre a constitui, prin organisaţiune, din acele puterĭ resipite şi aḑĭ nefolositóre naţiuneĭ, o forţă însemnată. Insă secretul aceluĭ principŭ organisatorŭ alŭ puterilor nóstre economice, nu-lŭ va puté găsi decâtŭ omul politicŭ preocupatŭ de ideea naţională — căcĭ se cere a duce statul în acestŭ sensŭ — ér negreşitŭ nu acela în spiritul căruia de maĭ înainte este prejudecatŭ că nu se póte nimic face cu elementele naţionale; nicĭ acelŭ care ar avé pentru acésta numaĭ o voinţă indiferentă; căruia i-ar fi totŭ una românŭ saŭ streinŭ. Voinţa fără credinţă este stérpă. — In acéstă privire putemŭ ḑice că a voi este a puté.

Secretul e găsitŭ: se se facă cătră Românĭ, cumŭ s'a făcutŭ cătră streinĭ. Se se pună şi în spriginul Românilor sistema de statŭ şi puternica solicitudine, pusă în serviciul concesiunilor Offenhaim, Strusberg, Hertz, Barcley etc. credemŭ că celŭ puţinŭ după lecţiunile esperienţeĭ, s'a pututŭ încredinţa orĭ cine a voitŭ se se încredinţeze, că tóte întreprinderile acestorŭ concesionarĭ s'a făcutŭ cu mizlócele statuluĭ.

Orĭ care ar fi persónele puse în fruntea uneĭ întreprinderĭ marĭ, nu se póte nimica închiega fără sistema de statŭ. Credetul se face statuluĭ neperitorŭ ear nu persóneĭ trecătóre.

Îmbunătăţirile materiale şi aşeḑemintele în care nu este pusŭ principul romanităţeĭ, nu suntŭ aşeḑerĭ pentru Românĭ, ci cetăţĭ ale streinilor.

Înainte-mergătórea tutulorŭ îmbunătăţirilor, trebue se fie unŭ întinsŭ sistemŭ de instrucţiune publică, aplicată la tóte trebuinţile naţiuneĭ şi organisarea unuĭ sistemŭ economicŭ basatŭ pe naţionalitate, — fără care îmbunătăţirile materiale, nu suntŭ pentru cine se gătescŭ ci pentru cine se nimerescŭ. Mărturie viŭe despre acéstă lege a natureĭ, avemŭ oraşele Moldoveĭ — Iassi — ziditŭ cu cheltuéla şi sudórea uneĭ ţĕrĭ întregĭ în cursŭ de maĭ multe generaţiunĭ, şi ajunsŭ în cursŭ de 25 anĭ oraşŭ jidovescŭ, mulţemită şistemuluĭ economicŭ care a avutŭ în vedere lumea ér nu naţiunea.

Bucovina are coloniĭ germane, are şi băncĭ, drumurĭ de fierŭ, zidirĭ frumóse, totŭ felul de îmbunătăţirĭ.

După logica îmbunătăţirilor materiale cu escluderea naţionalităţeĭ, Româniĭ din Bucovina ar trebui se fie în culmea fericireĭ, şi noĭ n'amŭ avé maĭ bine de făcutŭ decâtŭ se ne anecsămŭ spre a intra şi noĭ în sórta lor.

Unŭ omŭ de statŭ alŭ nostru ḑicea că Bucovina este unŭ Eldorado, unŭ paradisŭ, — dar de câte orĭ a fostŭ prin Bucovina, nu s'a preocupatŭ a vedé pentru cine este unŭ Eldorado, — şi ce felŭ de Eldorado este pentru românĭ.

Pe calea pe care mergemŭ, totŭ astŭ-felŭ de Eldorado pregătimŭ şi Românilor din România.

Consideratŭ numaĭ după înfăţişarea esterióră, Eldorado este şi cimitirul Şerbanŭ-Vodă.

A doua-ḑi după ce cu multe anevoinţĭ, ţéra scăpară de unŭ reŭ micŭ, diligenţa nemţască, care traversa numaĭ o parte a ţereĭ de la Bucurescĭ la Braşovŭ, şi de care ţéra nu suferia decâtŭ pentru scandalul moralŭ alŭ presenţeĭ unuĭ serviciŭ streinŭ, — căcĭ în pri-

virea economică ea nu purta nicĭ o sarcină; — a doua-ḑi se înfiinţéză unŭ mare statŭ în statŭ, fortereţele Strusberg-Ofenheim, dându-se în mâna Nemţilorŭ administraţiunea drumurilor de fierŭ de la o margine la alta a ţěreĭ.

Negreşitŭ raţiunĭ de statŭ românŭ a fostŭ motivul escluderei diligenţeĭ nemţescĭ — căcĭ din puntul de vedere cosmopolitŭ, puţinŭ importă lumeĭ întregĭ dacă pe pămêntul Românieĭ vor circula diligenţe române saŭ streine. Cumŭ însă aceléşĭ raţiunĭ de statŭ se acordă cu faptul de a se da administrarea drumurilor de fierŭ, organele de locomoţiune ale statuluĭ, în mâna unorŭ streinĭ, şi maĭ multŭ decâtŭ streinĭ?

Cumŭ aceléşĭ raţiunĭ de statŭ se acordă cu faptul că pe când ne plângemŭ că Dunărea este în mâna Nemţilorŭ, noĭ punemŭ şi Prutul subt dominaţiunea streină, făcêndu-lŭ din rîŭ naţionalŭ, internaţionalŭ.

S'a ḑisŭ fórte adevěratŭ în Adunare că, cumŭ Dunărea este în mâna Germanilor, drumurile de fierŭ în mâna Germaniler, daca se va maĭ da şi Banca în mâna lor, — atuncĭ suntemŭ de faptŭ cuceriţĭ.

Ca cea maĭ însemnată parte în organisarea economică, avemŭ nevoe de unŭ sistemu de băncĭ. — Însě ne grăbimŭ a ḑice, ne trebue bancĭ naţionale, române, ér nu streine, nu maşine de destrugere.

O bancă streină va fi o fortereţe maĭ funestă pentru ţéră decâtŭ n'a fostŭ Brăila şi Giurgiu în mânele Turcilorŭ.

Trebue a considera unŭ lucru nu numaĭ în elŭ însuşĭ, în modŭ separatŭ şi abstractŭ, ci după însemnătatea luĭ organică în corpulŭ din care face parte. Banca considerată după însemnătatea eĭ organică în corpul naţiuneĭ, după marea putere de care dispune: concentrând într'ênsa atâtea forţe economice ale ţěreĭ, şi făcênd se atîrne de dênsa tóte interesele, împlinesce rolurile cele maĭ principale şi maĭ hotărîtóre în luptele economice dintre popóre.

In organisarea economică o Bancă de statŭ, equivaléză pentru naţiunea nóstră cu o putere de douě-sute miĭ baionete. Şi acéstă putere se o dămŭ în mâinile unor streinĭ, spre a lucra cu resursele nóstre la întemeérea duşmanilor nostri, şi la destrucţiunea nóstră?

Cine va avea banca ţěreĭ, în mânele aceluia va fi comerciulŭ, acela va dispune de averile şi de interesele publice şi private; acela

va face situaţiunea economică a Romaniei şi prin acésta şi pe cea politică.

Ce vorŭ face jidoviĭ cu acéstă putere în mâna lor, putemŭ judeca după ravagele ce aŭ făcutŭ în ţéră fără a avé încă acéstă putere.

De aceea maĭ repetămŭ, banca trebue se fie organŭ alŭ naţiuneĭ, se fie românéscă, intrinsecamente românéscă, spre a lucra cu cugetŭ de a intemeia pe românĭ, ér nu a lucra pentru streinĭ. Şi garanţia acestuĭ bine nu o putemŭ găsi decâtŭ *în natura românéscă* a banceĭ. Numaĭ astŭ-felŭ acéstă putere va fi la serviciulŭ nostru şi pentru noĭ, în resbeluiŭ economicŭ ce avemŭ a susţine.

Omulŭ se dă de partea de care-ĭ este inima. Banca maşină va lucra după mâna ce-ĭ va da mişcare; dacă acéstă mână va fi streină, streină va fi şi banca. Natura nu se contra-dice nicĭ o dată.

De înfiinţarea uneĭ băncĭ naţionale, este legată în mare parte reconstituirea claseĭ de mizlocŭ române, a comerciuluĭ şi a industrieĭ române.

Înfiinţarea uneĭ bance române, maĭ este emanciparea Ministruluĭ financelor de subt aternarea bancherilor streinĭ.

O bancă adevĕratŭ naţională va fi satelitul Ministruluĭ financelor va gravita în jurul statuluĭ. Pe când în anomalia de acumŭ, statul, Ministerul financelor jócă umilitorul şi primejdiosul rolŭ, de a fi satelitul bancherilor streinĭ. Nu pentru pentru puţinŭ acéstă anomalie este causa direcţiuneĭ anti-naţionale ce se imprimă pe nesimţite afacerilor nóstre prin influenţa bancherilor streinĭ. Acéstă influenţă bancheriĭ românĭ o vorŭ ecsersa în inţelesul românŭ, împingêndŭ statulŭ pe calea naţională.

De vomŭ severşi în contra nóstră păcatul de a da şi banca la streinĭ, şi precumŭ se dice, şi vămile şi salinele şi tutunul,[1]) acésta va fi din partea nóstră maĭ multŭ decâtŭ o capitulare, va fi renunţarea de pe acum la patria nóstră. Ér politiciĭ germanĭ se vor putea felicita ca de cea maĭ strelucită victorie în Orientŭ — şi vorŭ putea calcula matematicesce timpul în care Dunărea de la isvorŭ la Marea-Négră, va fi rîŭ germanŭ.

Alăturea cu noĭ unŭ poporŭ maĭ micŭ şi cu maĭ puţine mizlóce decâtŭ noĭ — Serbia — fericitŭ în întru şi încunjuratŭ de consideraţiunea chiar şi a inimicilorŭ seĭ, ne dă instructivul esemplu de

---

1) Înfiinţarea monopoluluĭ tutunuluĭ este bună, dar în condiţiunea ca se fie administratŭ în regie şi ca agenţiĭ statuluĭ pentru desfacerea tutunuluĭ se fie românĭ.

ceea ce datoresce unŭ poporŭ, politiceĭ naţionale. Ómeniĭ seĭ de statŭ, fără titlurĭ academice, aŭ însă virtutea politică ce le dă simţimêntul naţionalŭ — acea virtute care a făcutŭ şi pe ómeniĭ marĭ aĭ istorieĭ nóstre.

Preocuparea lor este ca politica lor se corespundă cu interesele naţionale, ér nu „cu cutare saŭ cutare teorie."

„Origina revoluţiuneĭ serbe a fostŭ cu totulŭ naţională; de aceea „şi tóte instituţiunile produse de dênsa pórtă acéstă intipărire. Ser„biĭ n'aŭ adusŭ principiĭ streine, n'aŭ luatŭ de la streinĭ institu„ţiunile lorŭ; totul la denşiĭ a eşitŭ din desvoltarea lor proprie, „din caracterul şi tradiţiunile naţionale.

„Trăind prin vechile sale suvenire, întărită şi apărată prin mo„ravurile sale, prin religiunea sa, prin datinele originale, carĭ aŭ in„treţinutŭ simţimêntulŭ naţionalŭ, naţiunea serbă a căutatŭ în *ge„niul seŭ propriŭ*, basele intemeiereĭ sale regulate." (Revue de deux monde Ianuerie 1869 p. 86).

Maĭ étă încă o elocintă şi oficială espunere a politiceĭ Serbieĭ:

Estrasŭ din discursul rostitŭ de către Regentele Princiarŭ la închiderea mareĭ adunărĭ naţionale constituante.

Craguevaţŭ 29 Iunie 1869.

„Ne-amŭ datŭ noĭ înşine o constituţiune prin care amŭ pusŭ vie„ţeĭ nóstre naţionale o basă pe care putemŭ clădi de acumŭ îna„inte edificiul nostru politicŭ, în conformitate cu situaţiunea nóstră „şi cu trebuinţele nóstre.

...„Antica nóstră instituţiune de Mare Adunare Naţională (Scup„cina mare compuse de 480 deputaţĭ pentru o populaţiune de 1,220,000 „locuitorĭ) remâne ca ultimulŭ recursŭ la naţiune pentru resolvarea cestiunilor celor vitale. [1])

„Fericită ḑiua de când nimica însemnatŭ nu se va face în privi„rea ţereĭ, fără voea ţereĭ.

„Fără a ne bate capulŭ daca creaţiunea nóstră corespunde cu cu„tare saŭ cutare teorie, fără a căuta se resădimŭ la noĭ plante stre„ine cu care nu s'ar împěca póte pămêntulŭ nostru, noĭ amŭ cău„tatŭ de a adapta către nevoile actuale, vechile nóstre instituţiunĭ carĭ „vor urma a cresce *cu noĭ d'impreună*."

...„Instituţiunile nu sunt singura condiţiune a progresuluĭ naţio-

---

1). O asemenea Mare Adunare Naţională amŭ avut-o şi noĭ Românĭĭ, pentru resolvarea cestiunilor celor vitale, dar amŭ lepădat-o ca totŭ ce a fostŭ naţionalŭ.

„nalŭ, carele depinde maĭ pre susŭ de tóte *de mutualul acordŭ*, braţŭ „la braţŭ între ele şi moravurile publice.“

Se facă Românii o politică românéscă, precumŭ facŭ Serbiĭ o politică Serbă, saŭ Germanii o politică Germană,— în acèsta stă mântuirea nóstră !

Editorulŭ.

I

O mişcare generală se observă în popórele Europeĭ de vre o 80 de anĭ încóce. Acéstă mişcare ţintesce la a delătura relele condiţiĭ sociale, ce aŭ pricinuitŭ neajunsele şi sărăcia uneĭ clase numeróse a popórelorŭ celorŭ maĭ marĭ, precum a Englesilorŭ, Francesilorŭ şi Germanilorŭ. Afară de sguduirile politice, carĭ din acéstă causă, vedemŭ că se repetează din anĭ în anĭ, ni se înfăţişéză şi o altă mişcare, maĭ pacinică în adevĕrŭ, însă nu maĭ puţinŭ insemnată; acéstă mişcare este emigraţiunea şi colonisarea, unŭ fenomenŭ admirabilŭ, şi o caracteristică a timpuluĭ presentŭ. Acestŭ fenomenŭ luândŭ proporţiĭ din ḑi în ḑi maĭ marĭ, astăḑí ne dă o icónă adevărată a *migraţiunei popórelorŭ.*

Cândŭ o ţéră este prea populată, încâtŭ nicĭ pămêntulŭ nicĭ celelalte industriĭ nu o maĭ potŭ nutri, este o trebuinţă naturală, o satisfacere proprie a natureĭ omuluĭ, de a'şĭ căuta în altă parte unŭ locŭ maĭ largŭ şi împrejurărĭ maĭ favorabile esistenţeĭ luĭ.

Istoria ne aduce aminte de o migraţiune a popórelorŭ dintr'unŭ locŭ în altulŭ. Cu sabiă şi focŭ aŭ năvălitŭ popórele barbare asupra înfloritelorŭ câmpiĭ a le împărăţieĭ romane, aŭ călcatŭ în picióre totŭ ce a fostŭ fala civilisaţiuneĭ antice, aŭ stîrpitŭ (esterminatŭ) popórele ce le aŭ aflatŭ locuinde în acele ţĕrĭ mănóse, şi pe ruinele lorŭ s'aŭ aşeḑatŭ veneticiĭ stabilele lorŭ locuinţe. Populaţiunea ce a maĭ remasŭ cruţată de săbiile lorŭ, aŭ absorbit-o popórele cuceritóre, şi în loculŭ lorŭ aŭ răsăritŭ naţiunĭ nouă, carĭ astăḑĭ încă figuréză pe scena lumeĭ. Migraţiunea popórelorŭ de atuncĭ, aŭ prefăcutŭ tótă faţa socială a acesteĭ părţĭ de pămêntŭ; ea a arat-o şi a semănat-o din noŭ, şi de la acestŭ faptŭ datéză istoria, una din cele patru epoce ale desvoltăreĭ neamuluĭ omenescŭ.

Iată câtŭ de însemnatŭ este evenimentulŭ migraţiunei popórelorŭ, şi prin urmare câtŭ de multŭ ne importă, a studia unŭ asemenea fenomenŭ, cândŭ elŭ se ivesce din noŭ, şi se pregătesce a trece preste noĭ!

Migraţiunea popórelorŭ moderne, se deosebesce de cea vechie prin aceia, că popórele emigrante nu suntŭ barbare, drumulŭ lorŭ nu şi-lŭ facŭ prin sabiă şi focŭ, mijlócele prin cari 'şĭ apropriează pămêntulŭ, suntŭ saŭ ocupaţia pacinică a unuia pămêntŭ nelocuitŭ de nimenea, saŭ transacţii de cumpărare şi vîndare, şi numaĭ în unele locurĭ suntŭ măestria politică sprigiuită pe silnicià, dacă—şi cândŭ—trebuinţa saŭ împrejurările o cerŭ.

Nu tóte popórele moderne aŭ trebuinţă de emigraţiĭ. Acésta este causa pentru ce mişcarea nu este atâtŭ de generală, şi frecările popórelorŭ suntŭ maĭ micĭ. Patru popóre marĭ suntŭ, de la cari emigréză în fie-care anŭ, cete de sute de miĭ de inşĭ, spre a-şĭ căuta o patriă nouă; aceste suntŭ Englesiĭ, Francesiĭ, Germaniĭ, şi în aniĭ ceĭ doĭ din urmă Chineziĭ.

Nu póte fi objectulŭ acesteĭ făşciόre de a urmări pe fie care din acestĭ populĭ în affacerile emigraţieĭ şi a coloniilorŭ lorŭ. Scopulŭ nostru este, a vorbi numaĭ de coloniile germane ce aŭ începutŭ să se aşeḑe în mijloculŭ nostru.

Germaniĭ emigraŭ pênă astăḑĭ, maĭ cu sémă în America şi Australia. În ceĭ din urmă 14 anĭ, aŭ a emigratŭ aprópe la 2 milióne de ómenĭ în America; termenulŭ de mijlocŭ a emigraţilor, după datele statistice ale anilorŭ din urmă este, de 206,600 suflete emigrante pe anŭ. Suma celorŭ emigraţĭ de la anulŭ 1832 de cândŭ aŭ începutŭ, se urcă la maĭ bine de 3 milióne 200 de miĭ.

Calculândŭ după constatarea ce s'a făcutŭ, că fie-care capŭ duce (în termenŭ de mijlocŭ) unŭ capitalŭ de 100 Talerĭ (1 talerŭ =10 leĭ 5 par.), Germania a perdutŭ afară de 3 milióne de braţe, şi un capitalŭ de 3 sute milióne talerĭ.

Care e câştigulŭ Germanieĭ ca să recompense acéstă perdere? Relaţia eĭ cu noulŭ continentŭ, prin acéstă emigrare de cunoscuţĭ, rude şi amicĭ, celŭ puţinŭ relaţia în cerculŭ ideilorŭ, este ceva maĭ strînsă; industrieĭ lorŭ li s'a deschisŭ prin emigraţĭ noue locurĭ de desfacere (débouché), şi ţéra lorŭ mumă a scăpatŭ de o mulţime de proletarĭ. Dar ce este acéstă mică consolaţiune, pe lîngă perderea ce o simte prin lipsa a 3 milióne de braţe lucrătóre (căcĭ numaĭ acestia emigréză) pe lîngă mărimea căpitaluluĭ intelectualŭ ce'lŭ subtragŭ patrieĭ lorŭ, şi pe lîngă esportarea unuĭ capital de banĭ de 300

de milióne taleri (preste 3 mii de milióne de lei), ce aŭ dusŭ cu sine, şi carii nu mai revinŭ!—Apoi în urma acestora, din ce în ce mai mult se simte, că pe capitaliştii germani îi domnesce o aplecare crescândă de aşi întrebuinţa banii lor în comerciulŭ noului continentŭ, unde căştigă procente mai mari, şi siguranţa lorŭ este mai mare decâtŭ în Europa, împrejurare, care pricinuesce o scurgere necontenită de capitale din patria natală. Adaoge apoi la aceste urmări funeste, că de şi în Staturile-Unite ale Americei, din cei 27 milióne de locuitori ce s'aŭ constatatŭ la ultima recensiune, a cincea parte, adică mai bine de 5 milióne, suntŭ de viţă germană, de abia trei milióne mai vorbescŭ limba lor; ceialalţi împrăstiaţi pintre Englesi (Americani) s'aŭ desnaţionalisatŭ.

Causele ce uşurézä în America desnaţionalisarea germanilor, sunt între altele, întiiŭ: că Englesii şi Germanii suntŭ de aceeaşi rasă; adoua: că cea mai mare parte din unii şi alţii suntŭ de religiune protestantă; a tria: că Englesulŭ predomnesce nu numai în numerŭ ci şi în cultură şi industriă; a patra: că desnaţionalisarea străinilorŭ în acele staturi, nu se operézä numai prin instituţii politice, *ci şi prin concursulŭ particularilorŭ*; şi a cincea: pentru că Germania nu are putere maritimă (flottă), care să o represente şi să apere pe conaţionalii lorŭ de procesulŭ contopirei.

Faţă cu aceste daune şi neîndemanări, făcându-şi Germanii socotéla perderei lorŭ în trecutŭ, şi a urmărilorŭ ce îi aştéptă continuarea acestei stări de lucruri pe viitorŭ, s'aŭ ţintitŭ ochii asupra ţerilorŭ europeene mai puţinŭ populate, şi de la anul 1835 se formă în Lipsca o pleiadă de economişti şi ómeni de statŭ, carii prin graiŭ viŭ, prin opuri şi ziare, propagară ideea: că emigraţiunea germană trebue să se stavilésca din direcţia ei către America, şi să se îndrepte către orientŭ, unde, ca colonii, *aprópe de Germania şi sub protecţia puterei ei*, vorŭ putea nu numai aşi conserva naţionalitatea în mijloculŭ naţiunilorŭ mai mici şi eterogene, (Unguri Slovaci, Români, Serbi, Bulgari etc.), dar vor forma tot-deodată *pichetturi, saŭ sentinele ale germanismului*, cari vor servi de basă la o operaţiă politică, pentru *ca să se căstige littoralulŭ mărei negre*; — căci acésta este şi trebue se devină limitea naturală a Germaniei.

Acéstă idee, nu este din cele cari sĕ nu prindă focŭ în inimile patrioţilor germani, şi mai cu sémă în inima scólei pangermanismului. Agitaţiunea ei cresce în cercurile litterare, şi ea a pătrunsŭ, şi în regiunile guvernamentale. Prussia încă în 1847 a făcutŭ pasŭ,

pentru ca confederaţia Germană se declare causa colonisăreĭ sub protecţia collectivă a confederaţieĭ. Conventulŭ naţionalŭ din anulŭ 1848, a îmbrăţişatŭ causa cu căldură, dar lucrarea i-a fostŭ întreruptă de împrejurările politice de atuncĭ, cari nu'l lăsară timpŭ a discuta unŭ proiectŭ de lege, ce comitetulŭ de economie naţională 'lŭ elaborase ad-hoc. Şi în colegiulŭ Principilor a propusŭ Prussia a se înfiinţa unŭ oficiŭ însărcinatŭ cu trebile colonisaţiuniĭ.

Cincĭspreḑece comiteturĭ private se întemeiară încă înainte de 1848. Scopulŭ lorŭ este: a ajuta colonisaţiunea prin tóte mijlócele, prin mijlóce materiale, intercessiunĭ şi sfatŭ. In anulŭ 1848 s'a întemeiatŭ comitetulŭ naţionalŭ centralŭ de colonisarea germană, şi acest comitetŭ convocă unŭ congresŭ, la care a luatŭ parte nu numaĭ representanţiĭ comiteturilorŭ private din tótă Germania, ci şi o mulţime de economiştĭ naţionalĭ şi ómenĭ de statŭ.

Staturile germane maĭ orientale, aŭ trămisŭ la acelŭ congresŭ, anume delegatŭ. Aicĭ s'a espusŭ prin argumente lungĭ şi esplicite, că curgerea coloniilorŭ trebue să se detórne de la direcţia către apusŭ (America); *şi să se îndrepte către răsăritŭ, pentru a assigura Germanieĭ domnia preste Dunărea, de la isvorŭ pênă la marea.*

In acestŭ congresŭ s'a desbătutŭ şi modul întemeiăreĭ Comiteturilorŭ de colonisare. Scopulŭ acestorŭ Comiteturĭ este: nu numaĭ de a sprijini pe guvernele germane în întreprinderea colonisăreĭ, dar a şi conlucra din tóte puterile, ca atâtŭ coloniile trecute în America, ca şi cele ce se vorŭ aşeḑa în orientŭ, së recunóscă *ţinta politică* a acesteĭ colonisărĭ, să nu-şĭ uite de însemnătatea lorŭ naţională, culturală şi istorică; să-şĭ dea mîna spre a conlucra cu toţiĭ, ca naţionalitatea germană să se ridice, şi pretutindenea pe unde se vorŭ aşeḑa, limba şi obiceiurile germane să se propage (lăţiască). Ceia ce le este opritŭ guvernelorŭ a face, din cause politice şi prea bătătóre la ochĭ, aceia trebue particulariĭ, şi fie-care individŭ în cerculŭ maĭ restrînsŭ alŭ activităţeĭ sale, să se siléscâ a ajunge"1). Nu voiŭ să ostenescŭ pe cetitorŭ cu cele-lalte detailurĭ ale acesteĭ organisaţiĭ de propagandă, după ce, pentru celŭ ce vrea să se informeze despre amănuntele eĭ, amŭ citatŭ o carte, care ş'o póte câştiga prin tóte librăriele.

În urma acestuĭ congressŭ, s'aŭ întemeiatŭ o mulţime de comi-

1) Veḑĭ Catehismus für Auswanderer, Leipzig bei Weber. pag, 17.

teturĭ nouă, pentru arătatulŭ scopŭ. Toate acestea în numĕrŭ de *cincĭ-ḑecĭ şi două!* între cari se află şi asociaţiĭ ca cea de la Linz pentru propagarea Catolicismuluĭ—între germaniĭ din orientŭ— se află într'o legătură organică cu comitetulŭ centralŭ, şi se numescŭ filiale.

Resultatulŭ acestorŭ silinţe este, o speranţă generală de a reuşi, căcĭ ceea ce s'a semănatŭ prin aceste comiteturĭ, s'a împrăstiatŭ în tótă Germania. De atuncĭ în coace, aŭ eşitŭ de sub teascŭ o literatură întreagă asupra chestiunei. Mai multŭ de 150 de cărţĭ sunt păn'acum cunoscute ca tractăndŭ acéstă chestiune din diferite puncte de vedere; iar mişcarea generală se dirige — sub conducerea a *patru jurnale* esclusivŭ ocupate de afacerile colonisaţieĭ—de întreaga pressă germană.

O programă atătŭ de bine venită scopurilorŭ în orientŭ, guvernulŭ austriacŭ şĭ-a însuşit-o: Tendenţa este sprijinită de mijloace puternice, pe de o parte prin banculŭ austriacŭ, pe de altă parte prin o secţiune ministerială pentru colonisare, acăruia agentŭ publicŭ este o altă societate, numită, „privatŭ Auskunfts-Bureau für Auswanderung nach Osten“1) şi care are acreditaţiĭ sei particularĭ în centrele de producţiune în Principate, iar sprijinŭ oficiosŭ în administraţiile provinciilorŭ austriace mărginite cu Principatele, şi în agenţiĭ sei consularĭ de aicea.

De aci se póte esplica, pentru ce *locuitoriĭ dealungulŭ Dunăreĭ din Banatŭ, sunt alungaţĭ din vetrele lorŭ, pentru ă face locŭ Svabilorŭ colonisaţĭ.* De acĭ veţĭ înţelege încercările de a colonisa mijloculŭ Ungariei cu germanĭ.2) De aci venirea mulţimei de Un-

---

1) Biuroŭ de consultarea emigraţiuneĭ cătră rĕsăritŭ.

2) Resultatul politiceĭ de colonisare. până acum:

1,201,714	germanĭ	în Ungaria.
355,080	—	în Banatŭ.
48,804	—	în graniţa militnră.
221,706	—	în Transilvania.
1,827,804		

După statistica Ungarieĭ de D-r. S. Armont tipărită în Craiova 1869 Şi după campendiul de statistică de B. Alesandre (Gratz 1871).

Deosebit de numĕrul colonisatŭ în Bucovina şi în România despre cari ni lipsescŭ date statistice positive.

Prin acéstă sistemă de colonisare, Germaniĭ iaŭ în braţe România cu coloniile lor de două părţĭ: de o parte prin Bucovina, de alta prin Banat şi Ardélŭ. Acum li s'a părutŭ momentulŭ favorabilŭ a împinge întreprinderea colonisăreĭ chiar în

gurĭ în Principate. De aci *immulţirea Evreilorŭ în ţéră ca elementŭ pregătitorŭ la colonisarea germană.* De aci se esplică, cum banculŭ austriacŭ are ipotecate maĭ multe case marĭ în Bucurescĭ cumpărate saŭ clădite de germanĭ.[1]) Instinctulŭ poate a inspiratŭ în ḑilele aceste scirea, care poate nu este essactă, că la unŭ bancherŭ mare din Bucurescĭ, de naţiă Evreŭ, se află depuşĭ una sută miĭ galbenĭ, la disposiţia unuĭ proprietarŭ mare de case, de naţiune germanŭ, carele este însărcinatŭ cu agentura pentru încheĭarea contractelor de colonisare.

Precum vedeţĭ, inimiculŭ este pregătitŭ, mijloacele ĭĭ sunt puternice, şi este aproape!

Era vorba, ca Austria să încerce colonisarea încă pe timpulŭ ocupaţieĭ Principatelorŭ. Proiectulŭ era gata în 1856 la Ministeriulŭ însărcinatŭ cu aceasta. Mĭ aducŭ aminte că se ḑicea că o mulţime de foncţionarĭ germanĭ austriacĭ, aŭ şi petiţionatŭ pentru a fi trimeşĭ în Principate cu această însărcinare. Mĭ s'a arătatŭ din cu-

---

intrul ţereĭ. Nemulţumindu-se cu numĕrulŭ de Germanĭ ce se introducŭ în ţéră subt felurite forme, acum sistema de colonisare, prin organul logeĭ franc-masone din Iassĭ, după cumŭ s'a vĕḑutu în programul politicŭ formulatŭ în ḑilele aceste şi publicatŭ în jurnale, propune a se aşeḑa coloniĭ Germane pe moşiile Statuluĭ.

Astfelu aceste moşiĭ legate de părinţiĭ noştriĭ, spre a servi, în înţelesul şi desvoltarea românească, ca miḑlóce pentru aşeḑăminte de cultură şi de civilisaţie naţională, devinŭ acumŭ o nenorocire; — prin întrebuinţarea ce se face cu dênsele devinŭ miḑlóce în contra Românilorŭ.

Aceste moşiĭ pe care, *pentru raţiunĭ politice şi naţionale*, le-amŭ scosŭ de subt dominaţiunea unor administratorĭ streinĭ — a călugărilor grecĭ — de şi acestia fiind de o religiune cu noĭ şi aparţinênd uneĭ naţionalităţĭ micĭ, constituiaŭ pentru noĭ unŭ reŭ maĭ micŭ — acum se lucrează se le dămŭ Germanilor, elementŭ eterogenŭ şi opusŭ Naţiunei nóstre, şi venind în România ca avan-gardă a programuluĭ naţionalŭ germanŭ: o *Germaniă de la Baltica la Marea-Négră.*

1) In legătură cu acéstă sistemă, atragemŭ atenţiunea asupra projectuluĭ de lege presentatŭ Adunăreĭ, prin Ministerulŭ nostru de finance în 1870, de către Bancherul Hertz, pentru înfiinţarea uneĭ Băncĭ aşa numită «*Credetŭ fondiarŭ alŭ Românieĭ.*» —Prin acea bancă, ce se propune a se da streinilorŭ, *se organiseze deposedarea de moşiĭ a proprietarilorŭ românĭ*, de către o societate de antreprenorĭ anonimĭ... — cu ajutorul uneĭ puternice maşinĭ, care va lucra la opera de destrugere ce are de scopŭ, cu *miḑlócele chiar ale naţiuneĭ române, întórse în contra eĭ*, — adecă cu valorile moşiilor române, transformate în bonuri ipotecare până la suma de nouĕ sute milióne francĭ, — şi secondată de sistema antinaţională a politiceĭ nóstre economice, care face ca tóte averile se treacă de la românĭ la streinĭ.

(Nota editoreluĭ)

riositate şi petiţia unuia din aceştia, carele şi motivase petiţiunea între altele, şi cu argumentulŭ că scie să vorbească „limba română teoreticesce.“ (!?) Unŭ economistŭ faimosŭ a fostŭ trămisŭ în călătorie prin aceste ţĕrĭ, carele în circumstanţialulŭ seŭ raportŭ, de care menţionase unŭ jurnalŭ de colonisaţiă, dice: „că starea economică, morală şi intelectuală a ţĕreĭ, este *atătŭ de putredă şi scălciată, în cătŭ nu va putea resista la o întreprindere bine condusă*, sub condiţiă însă, ca să nu deştepte jalusia Russiei carea a încercatŭ dar n'a reuşitŭ,[1]) şi *ca să nu treziască populaţiunea din ameţiala în care se află (!)* Deci, dice raportulŭ, „este bine, ca în dată după pacificare (resbellulŭ din Crimeea), să se încerce punerea la cale a planului *prin însuşĭ midlocirea agenţilorŭ indigenĭ*, căştigăndŭ pentru întreprindere vre o 2-3 proprietarĭ maĭ cu influenţă. **Singurulŭ obstaculŭ maĭ seriosŭ, este legea care opresce streinului a cumpăra nemobile**: dar această lege se poate modifica prin divanŭ, îndată ce aceĭ proprietarĭ vorŭ fi înţeleşĭ şi angagiaţĭ în chestiune, *saŭ chiar daca această lege nu s'ar putea delătura, essemple sunt destule că, streiniĭ aŭ cumpăratŭ nemobile pe numele indigenilorŭ.*“

Acestŭ misionarŭ dar a propusŭ:

2. A nu se face înainte de terminarea turburărilorŭ ce eraŭ atuncĭ la ordinea dileĭ.

2. **A nu deştepta** jalusia ruşilorŭ, şi pe **românĭ din ameţială**; va se dică întreprinderea să se faca fără sgomotŭ pre cătŭ se poate.

3-a A se servi de ómenĭ cu influenţă şi proprietari din ţeară.

4-a Prin mijlocirea lorŭ, a **încerca dărămarea legeĭ**, ce **opresce pe strĕinĭ de a avea proprietate nemişcătoare, saŭ celŭ puţinŭ a escamota legea.**[2])

Toate aceste puncte sunt lesne de înţelesŭ, maĭ cu seamă după

---

[1]) Încercarea din 1844, pentru Concesiunea espluatăreĭ minelor în Romania uneĭ Campanii russască (Trandafirof) refusată şi în adunarea din Iassi si în cea din Bucurestĭ, de prevederea şi simţul politicŭ, necoruptŭ de cosmopolitismŭ, alŭ părinţilor nostriĭ, cariĭ aŭ înţelesŭ că „Concesiunile“ cătrĕ strĕinĭ, sîntŭ servitutea ţereĭ.

[2]) Acea lege s'a dărămatŭ.
Reproducemŭ la finele broşureĭ observaţiunile politice şi economice assupra desfiinţăreĭ diseĭ legĭ,—estrase din revista económico-politică pe 1864.
N. E.

cele ce s'a întîmplatŭ de atunci în ţeară; poate numaî în privinţa punctuluî 1-iŭ va afla cetitoriulŭ o nedumerire, neînţelegăndŭ pentru ce încercarea colonisăriî se se facă după pacificare, şi nu în turburele timpului pe căndŭ poate atenţia românilorŭ era mai distrasă, şi pe căndŭ intreprînderea putea fi sprijinită şi de oştirea de ocupaţie ce se afla în ţeara?

Maî întăiŭ, credinţa la Viena predomnea în regiunile înalte, că ocupaţia, daca nu se va putea perpetua, celŭ puţinŭ se va putea amĕna sub diferite preteste, maî mulţi ani după pacificare. A două: iritarea şi repulsia Românilărŭ pentru ocupaţia nemţească era prea mare, de cătŭ să le mai sufere o încercare nouă şi maî cutezătoare, cum era să fiă colonisarea. Apoi *este şi o acsiomă a politicei de colonisare, că cumpĕrarea pămăntului de la indigeni, este mai preferabilă unei conchiste violente*, în contra căreia acestia (locuitoriî ţerei) s'arŭ lupta din instinctŭ, şi arŭ intrăţinea resbelul civilŭ, prea costătorŭ pentru statulŭ colonisatoru şi fatalŭ pentru încercare, care s'ar deochia.

Avĕndŭ cetitorulŭ în de aprópe vedere, cele pănă aci ḑise despre genesa (naşcerea, urzirea) ideei de colonisare cu germani, iată si *actele* cari aŭ fostŭ supuse Camerei, şi modulŭ urmăririi scopului.

II.

A) „Josŭ sub-semnaţiĭ în unire, potrivitŭ cu art. 108 şi 379 din Re-„gulamentŭ, ne am învoitu cu desăvîrşire, cu două miĭ cincĭ sute „No 2500 familii germanĭ din Germania nordică, ca să vie a se a-„şeḑa pe moşiile noastre, precum se vede în alăturata listă subt „a noastrŏ iscălitură.

„Aceste familiĭ suntŭ fabricanţĭ plugari; vinŭ cu capitalurile lor „şi cumpără pogoanele de pămêntŭ trebuincioase la industria lorŭ; „îşĭ aŭ de la guvernele lorŭ respective din toată germania, afară „din Austria şi staturile care se învecinescŭ cu ţiara noastră, ca „toţĭ emigraţiĭ cari se ducŭ pe fie-care anŭ la America şi în alte „părţi, paşporturĭ de emigraţie că s'aŭ lepădatŭ de protecţia gu-„vernelorŭ locurilorŭ de unde vinŭ, şi cu renunţiare la drepturile „lorŭ civile şi politice pentru totŭdeauna.

„Aşa dar, îndată ce vorŭ sosi în ţeara noastră, vorŭ da hărtie „către Domnulŭ stăpînitorŭ, ca se fie subtŭ protecţia Guvernului „nostru, împlinindŭ toate către statŭ la soroculŭ preveḑutŭ de Re-„gulamentŭ, şi după formalităţile prescrise se dobîndească pămîn-„tenia; capitalurile lorŭ suntŭ dovedite, căcĭ întîiŭ: aŭ cumpărat „pămêntulŭ trebuinciosŭ la fie care pentru meseria sa, alŭ doilea „îşi aducŭ toate instrumentele trebuincioase, şi alŭ treilea: o altă „sumă de banĭ varsă în ţêră la cumpărarea vitelorŭ trebuincioase. „Aşa dar, pe temeiulŭ articolilorŭ citate de maĭ susŭ, şi pe teme-„iulŭ votului Onorabilei Camere legislative din 11 Iunie 1860, pre-„cum şi circulara onor. Ministerŭ alŭ justiţiei din 23 Iunie 1860 „amŭ şi isprăvitu vînḑarea pogoanelorŭ de pămêntŭ din moşiile „nóstre cu desăvîrşire, precum şi dînşii, totŭ pe temeiulŭ artico-„lilorŭ de mai susŭ citate, s'a desfăcutŭ de toate averile lorŭ miş-

»cătoare şi nemişcătăare, şi chiar guvernurile lorŭ astădĭ îĭ pri-
„vesce ca pe streini.

„Ne rugămŭ onor. Konsiliŭ Administrativŭ se porunceascā unde „se cuvine, fiind-că peste patru-spre-zece dile Germaniĭ emigranţĭ „aŭ se sosiască, ca se fie bine priimiţĭ şi ocrotiţĭ de cele ce se „coprinde în pravilă, ca şi cele conformŭ cu Art. din Regulamentŭ „108 şi 379, căcĭ aducŭ folosŭ statului prin capitalurile şi indus-„tria lorŭ".

Ioan Al. Filipescu. D. Polizu. K. I. Filipescu. I. I. Melic P. Olănescu. K. Iarca. Alesandru Sachelare. Constantin N. Brăiloiu. Catinca Brăiloiu. Eliza P. Cerchez. Finţescu Ioan Vlădoianu. Ecaterina Ogrădeanca A. G. Florescu. Pentru Anica şi Mihalache Foca. I. Aritonovicĭ.

Sub-semnatulŭ m'amŭ învoit sunt acum mai multu de douĭ anĭ, cu 330 familiĭ la Jilava de susŭ la Ialomiţa, şi la Seruleşti de susŭ Ilfovŭ. Ioan Al. Filipescu.

Sub-semnatulŭ primescŭ pe moşiile mele Bacŭ şi Borbora districtulŭ Teleormanŭ, treĭ sute şaizecĭ familiĭ. Catargi.

Sub semnatulŭ primescŭ pe moşia mea Băneasa districtulŭ Vlasca 40 familiĭ adecă patru-zecĭ. Konstandinŭ N. Brăiloiu.

Sub-semnatulŭ priimescŭ pe moşia mea Orbeasca din Judeţulŭ Teleormanu, doué sute patru-zecĭ familiĭ emigranţĭ din Nordulŭ-Germaniei K. I. Filippescu-

Sub-semnatulŭ priimescŭ pe moşia mea Vădeniĭ şi Frătileştiĭ din districtulŭ Ialomiţa, primescŭ pe moşia mea optu-zecĭ familiĭ emigranţĭ din nordulŭ-Germaniei I. I. Melicŭ

Sub-semnatulŭ priimescŭ pe moşia mea Bîrlogu din districtulŭ Argeşŭ şaĭ-zecĭ familiĭ germanĭ din germania nordică, adecă N. 60 potrivitŭ actului ce amŭ desăvîrşitŭ cu D. Iosefŭ Aritonovicĭ şi compania. P. Olănescu.

Suv-semnatulŭ primescŭ pe moşia mea Germaneasa din districtulŭ

Brăila plasa Bălţiĭ, una sută două-zecĭ familiĭ N. 120, germanĭ plugarĭ din germania nordică. D. Polizo

Sub-semnatulŭ primescŭ pe moşia mea Predestiĭ din districtulŭ Doljiu 220 familiĭ coloniĭ Germane. Ioan Vlădoianu.

Sub-semnaţiĭ priimimŭ pe a noastră moşiă Produleşti din districtulŭ Dîmboviţa, 120 familiĭ. Anica Foca. Manolache Foca.

Sub-semnaţiĭ priimimŭ pe moşia Ograda din judeţulŭ Ialomiţa, opt-zecĭ familiĭ după actulŭ ce avemŭ încheiatŭ cu D. Iosef Aritonovicĭ şi tovărăşia. Caminăreasa Ecaterina Ogrădeanca

N. Ogrădeanu. N. Gusi.

Şub-semnatulŭ am priimitŭ pe moşia mea Burduşelu din hotarulŭ Merliga judeţulŭ Ialomiţa, 360 familiĭ germanĭ din Germania nordică, iar nu austriacĭ, potrilitŭ actuluĭ ce am desăvîrşitŭ cu Domnu Iosef Aritonovicĭ şi compania D-lui. F. Florescu

Sub-semnatnlŭ primescŭ pe moşia mea Stărnaşi districtulŭ Teleormanŭ optu-zecĭ familiĭ. Alesandru Sachelarie

Sub-semnatulŭ primescŭ pe moşia mea Uzunŭ din judeţulŭ Vlaşca, 320 familiĭ germanĭ plugarĭ din Germania nordică. N. Iarca

Sub-semnata potrivitŭ contractuluĭ ce amŭ încheiatŭ, cu D. Aritonovici primescŭ pe moşia mea Foişoru diu Districtu Dolju 200 familii Germane din Germania nordică N. 200.

(sub-semnată) Eliza Cerchez.

(*Altă petitiĕ*)

B) „Îndată după trecerea evului de mijlocŭ, aŭ începutŭ po„poarele şi guvernele lorŭ, păşindŭ pe calea civilisaţiunei, se cunoas„că, cum că pentru viitorŭ, esclusiva putere a armelorŭ nu va mai „putea fi îndestulă pentru siguranţa ecsistenţei statelorŭ, şi că de „aci înainte, puterea statelorŭ va fi condiţionată maĭ multŭ saŭ maĭ

„puţinŭ, de puterea morală a popoarelorŭ. 1) Spre a putea efectua „acestŭ adevărŭ, şi prin urmare a ţinea echilibrulŭ între ele, ve- „demŭ pe tóte statele silindu-se aşĭ înmulţi prin totŭ felulŭ de mijloace „averea *naţională*, ca singurulu, saŭ cel puţinŭ ca cel maĭ princi- „palŭ sorginte alŭ înaintăreĭ morale, principiĭ guvernatóre alŭ se- „colilorŭ din urmă."

„Între mijlócele de immulţirea avereĭ, observămŭ comerciulŭ ju- „cândŭ prima rolă, de unde provine că maĭ cu sémă în secolulŭ „din urmă, guvernele maĭ a tutorŭ statelorŭ Europene se silescŭ din „tóte puterile şi cu cele maĭ marĭ sacrificiĭ, a încuragia şi înflorĭ „comerciulŭ, şi vedemŭ pe acele state ce aŭ isbutitŭ a se rădica „la unŭ gradŭ maĭ înaltŭ de perfecţiune comercială, de şi póte re- „lativŭ la întinderea teritoriuluĭ, mulţimea populaţiuneĭ şi puterea „braţelorŭ, maĭ micĭ saŭ maĭ slabe ca altele, jucândŭ o rolă însem- „nată în concertulŭ statelorŭ Europene de aḑĭ. De esemplŭ ne potŭ „servĭ Anglia şi Belgia.

„După starea politică şi geografică a diferitelorŭ ţerĭ, şi comer- „ciulŭ lorŭ este de natură diferită; aşa unele ţerĭ aŭ numaĭ co- „merciulŭ de industriă, precum este Anglia (afară de colonĭ), altele „Comerciulŭ amestecatŭ (brutŭ şi de industrie:) precum suntŭ u- „nele state italiane şi iar altele transito, presum este Genua, Insu- „lile Ionice etc. Între ţĕrile cu comerciulŭ de producte brute, se „numără şi ţările *nóstre*, căcĭ la noĭ nu s'a putută până acum des- „volta altfelŭ de comerciŭ. Este însă unŭ adevărŭ incontestabilŭ, „cum că comerciulŭ brutŭ este celŭ maĭ eficaciŭ pentru statele ce'lŭ „potŭ avea, şi maĭ puţinŭ de cătŭ orĭ care, supusŭ periculuĭ de- „cădenţeĭ. Inima comerciuluĭ nostru suntŭ cerealele şi în cât-va vitele.

„Convinşĭ o dată despre acestŭ adevărŭ, ne este impusă datoria, „ca Guvernulŭ în genere şi fie care cetăţénŭ în parte, se întreprindă „tóte mijlócele spre a încuragia şi perfecţiona agricultura ţerilorŭ „nóstre, ca singura băsă a comerciuluĭ nostru naţionalŭ. Pedecile „ce se opunŭ pe tóte ḑilele progresuluĭ nostru agronomicŭ, suntŭ „de o parte: póte deplorabila stare a ţeranuluĭ la noĭ, *care l'aŭ*

---

1) Destulă probă de stilŭ pentru a cunoasce că autorul petiţiei nu este petiţio- narul, carele e unŭ simplu samsarŭ, de origine dubie, cunoscutŭ însă în Austria, ca unŭ perpetuum mobile, fără altă ocupaţie de cătŭ cu felurite *comisiĭ confiden- ţiale*. Stilulŭ petiţiei presente, arată originea trans-carpatică a celui ce a con- ceput-o.

„*aruncatŭ în apatie*, şi indiferenţa de orĭ ce înbunătăţire a campuluĭ „celŭ lucréză, şi care se maĭ măresce prin eminenta fertilitate a „pămĕntuluĭ ţereĭ nóstre, în urma căria elŭ cu o muncă de căteva „ḑile, este scutitŭ de fóme peste totŭ anulŭ; iar de altă parte, lipsa „de braţe şi inteligenţă agromonică. Decĭ primele mĕsurĭ ce va tre- „bui se ia Guvernulŭ pentru îmbunătăţirea agronomieĭ, vorŭ fi de- „lăturarea acestorŭ pedecĭ.

„Ce se atinge de înbunătăţirea sórteĭ ţeranuluĭ, acésta este o „chestie apreţiată atătŭ de Domnitorulŭ cătŭ şi de Guvernulŭ de aḑĭ, „şi care cerĕndŭ unŭ studiŭ maĭ îndelungatŭ şi maĭ seriosŭ, rĕmâne „a se deslega în viitorŭ.

„Ce se atinge de îmmulţirea braţelorŭ şi inteligenţa agronomă, „aceste suntŭ avantage ce nu maĭ sufere nicĭ unŭ minutŭ intărḑiere, „ele cerŭ pe totŭ momentulŭ realisarea, care se va putea însă e- „fectua numaĭ prin *adoptarea principiuluĭ de Colonisare.* Acéstă „trebuinţă aŭ simţit'o chiarŭ vechiĭ representatorĭ aĭ ţereĭ, adoptăndu-o „în regulamentulŭ Organicŭ dela 1832, Art. 108. pagina 55. prin „care se face acestorŭ Colonistĭ concesiunea conformŭ timpuluĭ de „atuncĭ, căndŭ necesitatea de colonistĭ nu era aşa de multŭ avan- „tagiósă; prin acestŭ articolŭ ii scuteste pentru treĭ anĭ de tóte „greutăţile, şĭ după acésta alţĭ şépte anĭ îĭ obligă să plătéscă darea „numaí de jumătate, şi numaĭ după trecere de 10 anĭ îĭ supune la „tóte greutăţile ca şi pe ceilalţĭ birnicĭ pămînteni.1)

„Cu cătŭ maĭ multŭ trebue se simţimŭ noĭ astă trebuinţă, noĭ „cărora ne place se ne numimŭ ómeniĭ *progresuluĭ şi aĭ lumineĭ.* (?)

„Alte state ce aŭ lipsă de colonistĭ, instituiază birourĭ de comi- „siune anume, acărorŭ întreţinere costă sume fórte însemnate şi „marĭ sacrificiurĭ spre a putea inlesnĭ colonisarea.

„La noĭ însă tóte se póte îndeplinĭ astăḑĭ fără nicĭ o cheltuială. „Guvernulŭ arŭ fi se protege întreprinderea sub-însemnatuluĭ, care „după multe cheltuelĭ şi sacrificiurĭ abia am găsitŭ isvórele ca se „realisezu acéstă întreprindere, pe care comunicăndu-o onor. Con-

1) Orĭ ce lege trebue înţeleasă după starea lucrurilor în care s'a făcutŭ. Prin acelŭ articul din regulamentŭ credemŭ că s'a gînditŭ, precumŭ se vede în maĭ multe epoce ale istorieĭ noastre a se favora înturnarea în ţeară a satelor române, fugite din causa pustiirilor resbeluluĭ — dar n'a putută nimenĭ gîndi la coloniĭ germane, de care pe atuncĭ nicĭ nu se pomenia.

N. E.

„siliŭ administrativŭ, cu multŭ maĭ tare petrunsŭ de eficacitatea „astorŭ principiĭ de cătŭ să se silescă a-ipune piedecĭ.

„În fine este învederatŭ cunoscutŭ, cum că în Anglia şi Germania „de Nordŭ, precum Hanovra, Wirtemberg, Turingen, etc. se lu-„créză pămĕnturile maĭ bine decătŭ în orĭ şi care altŭ statŭ euro-„péenŭ, şi că locuitoriĭ din acele ţĕrĭ, multŭ maĭ nainte de cele alte „popóre în cunoscinţele agronomice, colonisăndu-se în întinsulŭ „nostru pămĕntŭ, arŭ promite celŭ maĭ favorabilŭ resultatŭ; şi ma-„niera acestorŭ Coloniştĭ de a lucra pămĕntulŭ, servindŭ ţeranilorŭ „noştrĭ de modelŭ, acestia s'arŭ îndemna aşĭ înbunătăţi şi eĭ agri-„cultura, şi astfelŭ amŭ vedea din ce în ce patria nóstră rădicăn-„du-se la acea înflorire la care este menită şi de care este capa-„bilă, şi peste puţinŭ timpŭ amŭ vedea Dunărea acoperită cu co-„răbiĭ încărcate cu producte d'ale nóstre, ce ducănduse în cele maĭ „depărtate ţerĭ spre a curma fómea popórelorŭ lipsite de nutrimentŭ, „ţéra nostră devenindŭ marea în care aurŭ curge capitalele, arŭ „ajunge a fi înscurtŭ timpŭ unŭ alŭ 2-lea Eldorado.

„Subscrisulŭ pătrunsŭ de adevărulŭ celorŭ espuse, şi sigurŭ „despre folosulŭ ce arŭ aduce *patriei sale* colonisarea de plugarĭ „streinĭ, 'şi ia libertatea a ruga pe Onor. Cons. Administr. ca „săi înlesnéscă concesiunea de a aduce în Principatulŭ ţĕrei ro-„manescĭ, unŭ oare care numĕrŭ de coloniştĭ, carĭ să se aşeze după „învoelile ce vorŭ avea cu diferiţiĭ proprietarĭ de moşiĭ. Ear con-„diţiunile cu cari se va concesiona colonisarea se fie următoarele:

1. Coloniştiĭ vorŭ trebui aduşĭ din Anglia saŭ Germania de „Nordŭ, sub nicĭ unŭ pretestŭ însă din Austria saŭ alte state în-„vecinate.

2. Acestĭ Coloniştĭ înainte de a călca pe pămĕntulŭ ţéreĭ romă-„nescĭ, se vorŭ lepăda de protecţiunea lorŭ străină, în urma căria „intrăndŭ în ţeară, vorŭ fi primiţĭ în numerulŭ celor-l-alţĭ cetăţenĭ „romanĭ.

3. Coloniştiĭ vorŭ avea liberulŭ esercițiŭ alŭ confesiunei lorŭ.

4. Vorŭ fi scutiţĭ pentru 10 anĭ dela intrarea lorŭ în ţéră, de „contribuţie, de recrutaţie şi alte greutăţĭ.

5. Vorŭ fi liberĭ a esersa totŭ d'odată totŭ felulŭ de meseriĭ pri-„vitoare la Agronomie.

6. Vorŭ putea trece la venirea lorŭ fără vamă toate hainele, vi-„tele şi obiectele de agricultură ce vorŭ aduce cu sine.

Convinsŭ cumcă Onor. Cons. Administrativŭ va apreția umilita

mea cerere cu bună-voință și căldura ce merită, sperŭ că nu va întârdia a înlesni toate mijloacele spre a se concesiona.

Alŭ Onor. etc.

I Aritonovicĭ.

Iată și părerea secțiunei Camerei, însărcinată cu cercetarea cererei lui Aritonovicĭ, pre carea, pentru justa apreciație ce conține o reproducemŭ în întregulŭ eĭ, subliniăndŭ cele maĭ momentoase pasurĭ.

„Secțiunea judecătorească studiăndŭ cererea făcută de uniĭ din Domniĭ On. Deputațĭ, pentru a se acorda strĕinilorŭ dreptulŭ de a cumpăra nemișcătoare în țeară; a luatŭ în considerațiune,

1. după Art. 469 din reg. org. § alŭ 3 și alŭ 5, acei *streinĭ numai, cariĭ vorŭ fi admișĭ la stagiulŭ de 10 anĭ*, saŭ cariĭ vorŭ fi dobînditŭ mica naturalisațiune, potŭ cumpăra acareturĭ și a se folosi de drepturile comercianțilorŭ pământenĭ.

2. Câ această favoare specială, este acordată celorŭ d'ântîiŭ pe temeiŭ că, acestia de și nu sunt încă pământenĭ, dar legea trebuia se le dea mijloace de a angaja capitalurile lorŭ într'unŭ modŭ definitivŭ prin cumpărătoarea de ecareturĭ, spre mai multă legătură cu țeara, și cătrĕ acestea, că condițiunea stagiuluĭ cuprinde în sine firesce permisiunea achisițiunei de case saŭ magasiĭ, spre statornicirea locuințeĭ saŭ a eserciţiuluĭ comerciuluĭ, orĭ a industrieĭ; iar celorŭ de alŭ doilea, pe temeiŭ că fiindŭ admișĭ prin înscrierea lorŭ între patentariĭ pământenĭ, urma neapăratŭ se li se acorde posibilitatea de a întemeia ale lorŭ fabricĭ și manufacturĭ, astfelŭ cum se prevede în reg. org. la capulŭ V pag. 175 art. 158.

Prin urmare, *legea fiindŭ destulŭ de esplicată în această privință*, părerea secțiunei este: că D. Ministrulu justițieĭ nu poate avea trebuința sĕ ceară nicĭ o interpretațiĕ dela adunarea obștească, ci urmează a da deslegările cuvenite ca să se permită strĕinilorŭ ce se vorŭ afla în vre una din categoriile de maĭ susŭ, de a cumpăra verĭ ce acareturĭ prin orașe și tîrgurĭ adică case, magaziĭ, fabricĭ și alte namestiĭ, *îndestulŭ numai să se lepede de protecțiunea consulatelorŭ lorŭ.*

Iar câtŭ pentru estensiunea ce sunt dispușĭ uniĭ din D. D. Deputațĭ a da acestui dreptŭ, voindŭ a se aplica și la cumpărăturile de moșiĭ:

Secţiunea, afară de D. I. Al. Filipescu preşedintele ei, care este de opiniune diferită:)

Considerândŭ că singurele tecste de lege prin care së acordă streinilorŭ dreptulŭ de a poseda immobile în ţeară, fiindŭ art. 379 şi 158 suscitaţĭ; prin celŭ dîntîiŭ *nu li se permite de cătŭ a cumpăra acaretur̆ĭ*, cuvëntŭ turcescŭ care în accepţiunea sa obicinuită şi admisă în limba noastrë, nimenĭ nu poate tăgădui că *nu însemnează altă decâtŭ verĭ ce clădire, cum oteturĭ, case de locuitŭ magaziĭ, uzine. fabricĭ, şi alte, care pe limba vulgară se numescŭ namestiĭ, iar nicĭ-decum pămenturĭ de moşiĭ*; iar prin celŭ de alŭ doilea testŭ se dice curatŭ, că stăpînirea va ocroti aşedarea fabricilorŭ şi a manufactorilor, trăgëntŭ din streinătate prin făgăduinţă folositoare pre mesteriĭ şi lucrătoriĭ ce vorŭ voi să se aşeze aicĭ în ţeară ş. c. l.

Considerândŭ că art. 108 din reg. org. capŭ alŭ III-lea, ce s'a invocatŭ în sînulŭ adunăreĭ în şedinţa trecută, nu este privitorŭ de cătŭ la înscrierea în catagrafia birnicilorŭ plugarĭ, a streinilorŭ ce vorŭ voi să se aşede în pământulŭ Valahiei şi prin urmare, *nu numai nu dovedesce nimicŭ*, pentru că este sciutŭ că clăcaşiĭ nu suntŭ altă de cătŭ numai nişte chiriaşĭ iar nu propietarĭ, *dar încă dovedesce în contra celor ce'lŭ învocŭ*, pentru că chiarŭ prin trînsulŭ se cere pentru asemenea străinĭ unŭ stagiŭ de 10 anĭ spre a putea fi înscrişĭ în obşteasca catagrafiă, întocmai ca şi ceia-lalţĭ birnicĭ, astfelŭ încîtŭ acestŭ art. nu este altŭ de cîtŭ modulŭ acordatŭ de lege pentru naturalisarea sătenilorŭ birnicĭ ce vorŭ venĭ din străinătate

Considerîndŭ din contra, că basa art. 379 alŭ 5 lea, trebue se o găsimo în art. 91 pag. 42 capulŭ III lea, unde se dice: că străiniĭ nu potŭ în principiŭ face comerciu în Principatŭ decăt cu ardicata, dară *prin escepţie* şi ca o favoare spre atragerea streinilorŭ, *li se permite de a se neguţători cu amănuntul, şi a se asemăna pentru a lorŭ industriă cu neguţătoriĭ şi măestriĭ pămîntenĭ, daca adresânduse cătrë stăpînire, se vorŭ înscri în catastişele patentarilorŭ şi se vorŭ supune la toate obligatiunile către stăpînire*, şi prin urmare, tocmai pentru acestŭ sfîrşitŭ li se permite a avea ecareturĭ, fiindŭ că *nu sunt asemănaţĭ cu pămîntenii de cîtŭ in privinţa comerciului şi a industriei, iar nu în privinţa tuturorŭ drepturilorŭ*:

Considerîndŭ că cugetulŭ leguitorului se desvoltă şi mai multŭ în leguirea din anulŭ 1836 (pag. 568 prin care sa întinsŭ dreptulŭ de cumpărătóre şi străinilorŭ din Brăila, care mai tîrziŭ s'a întinsŭ

şi celorŭ din Giurgiu), pentru că în această legiuire se întrebuinţază cuventulŭ de namestiĭ şi se esplică ḑicĕnduse: că streiniĭ din Brăila aŭ dreptulŭ de a cumpăra în acestŭ oraşŭ case şi magaziĭ, de se vorŭ supune obligaţiunilorŭ acolo cuprinse;

Considerăndŭ în fine, că drepturile noastre politice suntŭ şi astăḑĭ întemeiate pe proprietate, şi că, în posiţiunea în care ne aflămŭ noi, *de amŭ permite streinilorŭ de a cumpăra moşiĭ în ţeara nóstrĕ*, *nu numai amŭ urma în contra literei şi spiritului legilorŭ nóstre, dar încă amŭ deschide drumŭ streinilorŭ ca sĕ ne stăpînească într'unŭ modŭ indirectŭ toate pămĕnturile.*

Pentru aceste cuvinte, secţiunea este de părere: că nu *se poate recunósce strĕinilorŭ nenaturalisaţĭ, dreptulŭ de a cumpăra moşiĭ în ţeara Românească*; iar dacă după desbaterile ce se vorŭ urma în Cameră, acésta chestinne va mai înfăţişa îndoelĭ, atuncĭ se cuvine guvernului, conformŭ art. 330 din reg. org. a face unŭ proiectŭ de lege interpretativŭ, care, pe temeiulŭ art. 35 din coventiune, va trece mai întĕiŭ prin Comisia Centrală, fiindŭ legea de interesŭ comunŭ."

Înfăţişându-se în discuţia Camerei îndoelile pe cari le prevedea secţiunea judecătorească, în urma votului din 14 Iuniu, majoritatea fiindŭ pentru colonisare, a hotărîtŭ a înnăduşi agitarea chestiunei, adoptăndŭ următoarea părere a secţiunei III-a:

„*Domnilorŭ Deputaţĭ*,!

Luăndŭ în consideraţiĕ petiţiunea care s'a comunicatŭ conformŭ cu deciderea Onor: Camere, Secţiunea a III-a prin adresa Biuroului No. 272, după o matură chibzuire, avĕndŭ în vedere Art. 108 din regulamentŭ, care stipulează principiile legiuitóre în casŭ de colonisaţiĕ; (?) însă fiindŭ că acea legiuire s'aŭ făcutŭ de multŭ timpŭ, urmează ca se fiă reformată pentru a putea corespunde la adevăratele trebuinţĭ actuale ale ţerei, secţiunea în unanimitatea membrelor, are onoare a vĕ învita Domnilorŭ Deputaţĭ prin organulŭ sub-însemnatului, ca raportorŭ, ca să bine-voiţĭ a adopta opiniunea Secţiunei de a se trimite petiţiunea D-lui Aritonovicĭ ca o chestiă urgentă la Ministeru, învităndu-lŭ ca se presenteze o legiuire asupra colonisaţiei.

(Semnatŭ) I. I. Melik"

Această părere adoptată, causa colonisaţiei a trecutŭ la Ministerŭ prin următoarea adressă:

Domnule Ministru

Adunarea în şedinţa ţinută la 28 ale curenteĭ, luăndŭ în privire raportuluĭ Secţiuneĭ a III-a relativŭ la petiţia dată de Domnul I: Aritonovicĭ, prin care a cerutŭ concesiunea de emigrare a colonişˈtilorŭ streinĭ în ţeata nóstrĕ, aŭ votatŭ şi aŭ primitŭ cu majoritate conclusiunea citatuluĭ raportu care se anecsază în copiă.

Sub-semnatulŭ, conformŭ hotărîreĭ Adunărei, are onoare a înainta Domniei Vóstre cu aceasta totŭ odată şi petiţia numitului, ca urgentă, şi vĕ învită se bine-voiţi a presenta Adunărei o legiuire asupra colonisaţiei.«

Pentru Preşedinte. Dimitrie Ghica.

Secretarĭ { Plagiano
G: Cantacuzinŭ
Ste: Florescu.

Credeamŭ că după aceasta amĕnare a causei, la unŭ proiectŭ de lege, înainte de desbaterea acestei legi de cătrĕ Comisia centrală, de Camere, şi înainte de sancţionarea Principeluĭ, nu se va face nimicŭ pentru a essecuta scopulŭ colonisatorilorŭ. Martorĭ în faţa locului la desbarcarea acestorŭ strĕinĭ, mĭ-aŭ spusŭ, şi acum nu numai prin ţéră, dar prin toate jurnalele germane s'a anunţatŭ lumei, că în adevărŭ fapta este consumată! *Colonistiĭ germanĭ s'aŭ aşeḑatŭ,* şi ce e mai multŭ s'aŭ aşeḑatŭ *ca proprietarĭ pe pămĕntulŭ romanŭ.*

Pe căndŭ mĕ informamŭ despre autenticitatea sciriĭ, unŭ cunoscutŭ me surprinde cu copia următoarei petiţiunĭ:

„Onor. Consiliu Administrativŭ.

Sub-semnatulŭ intéiulŭ antreprenorŭ de a aduce colonistĭ germanĭ din Germania nordică în ţéra Românească, pe temeiulŭ actelorŭ încheĭate la 1858 Iuniŭ 10, sub-semnate de D. I. A. Filipescu, legalisate de Onor. Secretariatŭ alŭ Statuluĭ, precum pe temeiulŭ contractelorŭ încheiate *cu tovărăşia mea,* la Viena 24. Septembrie 1859 şi legalisate de autorităţile competente, şi alta cu data Bucurescĭ

1860 Martie $^{17}/_{29}$, amŭ suppusŭ petiţiă la Onor. Cameră legislativă, cu cerere de oare-şĭ care concesie în favorulŭ coloniştilorŭ cu care amŭ şi contractatŭ aĭ aduce în ţeară. Aşa dar Sub-semnatulŭ cu o-noare facŭ cunoscutŭ Onor. Consiliŭ Administrativŭ, că o parte din acele familiĭ Germane, conformându-se articulelorŭ din regulamentu 108 şi 379, Sîmbătă la 6 ale acestia, sosescŭ la portulŭ Olteniţa, mai înteiŭ să se aşeḑe pe moşia Jilava Districtulu Ialomiţa şi la moşia Sărulescii Districtul Ilfovŭ, amendoă proprietăţile Domnului Logofătŭ I. A. Filipescu, şi în urmă la maĭ multe proprietăţĭ particulare, şi care s'a şi lepădatŭ de protecţia guvernelorŭ locului de unde vinŭ.

Aşa darŭ Sub-semnatulŭ declarŭ în numele colonilorŭ ce vorŭ intra în ţeară, că îndată ce vorŭ sosi vomŭ da hărtiă către stăpînirea noastrĕ, ca să fiă priimiţĭ şi ocrotiţĭ de legile pămĕntului, ca uniĭ ce dorescŭ a-şĭ dobîndi pămĕntenia potrivitŭ legilorŭ. 1860, Augustŭ 4.

plecată slugă
I. Aritonovicĭ

Această faptă evidentŭ de illegală—aşeḑarea coloniştilorŭ, a fost prea de totŭ pripită.—Dar autorii ei nu aŭ putut-o amĕna, pentru că atâtŭ samsariulŭ câtŭ şi proprietarulŭ vînḑătorŭ, *'şi-aŭ primitŭ arvona*—dacă nu şi preţulŭ!

Eĭ bine! dacă cineva a cutezatŭ a ne implĕnta în ţeară populaţiune de proprietarĭ, în contra disposiţiilorŭ legei în vigoare, cine este ce cutează a rĕdica o vóce pentru repararea legei şi a vătĕmatei societăţĭ?

Ne-a legatŭ datoria tăcerei! . . . . .

Fiind-că dar nu scimŭ cele ce se întĕmplă între noi, se le auḑimŭ de la streinĭ. Iată ce ḑice unŭ jurnalŭ germanŭ:—Leipziger Illustru Zeitung No. 895 din 25 Aug. pag. 123.

„Marele boieru valacŭ Alecsandru Filipescu, şi-a propusŭ a întemeia pe întinsele sale possessiunĭ. o colonie germană, şi a publicatŭ respectivulŭ sĕŭ planŭ prin agentulŭ sĕŭ Ludovicŭ Petcu carele se află la Rudolstadt. Se va da coloniştilorŭ 11,200 pogóne de pămĕntŭ roditorŭ, în părticele de câte 20 pogóne, pogonulŭ pe preţŭ de 25 talerĭ (350 leĭ), precum şi o pădure mare şi veche de o întindere de 4000—6000 pogóne; pădurea se va da prin vînḑare saŭ

prin arendă pe viaţă. Aceştĭ coloniştĭ se vorŭ îmbarca de la staţiunea Lixtenfels, dinpreună cu căte 5 căntare bagagĭu; transportulŭ liberŭ până la faţa loculuĭ, pentru toţĭ cumpărătoriĭ. Piatră de clădire, varŭ, şi nisipŭ, li se va da fără plată (gratis); pentru adăpostirea lorŭ va îngriji boerulŭ, şi mijlócele de nutrimentŭ pe cele d'înteĭ 14 ḑile, li se va da pe jumătate preţulŭ tîrguluĭ. Cu tóte că — continuă jurnalulŭ germanŭ — aceste condiţiĭ suntŭ atătŭ de atrăgĕtóre, *deocamdată* puţinĭ se vorŭ folosi de ele, fiind-că este pericolŭ, că ţĕrile Dunăreĭ în scurtŭ timpŭ vorŭ fi scena resbeluluĭ, şi coloniştiĭ nu numaĭ mijlócele ce le ducŭ cu sine, darŭ şi viaţa potŭ se o pearḑă"! —

Acésta temere a jurnaluluĭ germanŭ, este una din fineţele politiceĭ coloniale. Astfelŭ spĕriaŭ Portugaliĭ pe corăbieriĭ altorŭ popórĕ, cu pericolele ce aŭ a supórta în calea océnuluĭ cătrĕ ecuatorŭ. Acésta manevră s'a repetatŭ şi în jurnalulŭ germanŭ din Bucurescĭ, care representasă ţéra ca unŭ *cuibŭ de selbaticĭ, fără nicĭ o garanţiĕ de justiţiĕ şi de ordine*, şi unde *„nenorociţiĭ seĭ compatrioţĭ"* vorŭ fi espuşĭ la martiriulŭ celŭ maĭ înfricoşatŭ.1) Ar fi admirabilă acésta uniformitate în manevră, daca nu i-amŭ cunósce isvorulŭ. —

Se constată dar, că colonisarea pămĕntuluĭ românŭ cu germanĭ, astăḑĭ nu este numaĭ o idee în capetele pangermaniştilorŭ, ci că ea a reuşitŭ a se făptui.

Avemŭ dar coloniĭ proprietarĭ germanĭ pe pămêntŭ românŭ! 2)

Şi ne rĕmâne a cerceta natura lorŭ şi urmările saŭ viitoriulŭ nostru cu aceştĭ strĕinĭ.

---

1) Veḑĭ respunsulŭ jurnaluluĭ „Românulŭ" No. 244 şi 245 din 31 Aug. şi 3 sept. a. c. (1860)

2) Din fericire colonisarea prin sate s'a opritu atuncĭ de către guvernŭ.
N. E.

III.

În anulŭ trecutŭ, s'a înpuţinatŭ emigraţia germană către America. În Brema s'aŭ îmbarcatŭ cu 2000 maĭ puţinĭ ca în anul 1858. În Hamburg şi maĭ multŭ a scădutŭ numĕrulŭ emigraţilorŭ, adecă cu 4438 maĭ puţinĭ. În Antverpă s'aŭ imbarcatŭ pentru America în anul 1857, 13,333 persóne; în anul 1858 numaĭ 1320.

Pentru ce acésta înpuţinare? Nu este numĕrŭ a jurnalelorŭ germane maĭ marĭ, în care se nu se descriĕ cu colorĭ înspĕĭmĕntătóre, starea în care se află ceĭ emigraţĭ în America; iar cele patru jurnale anume destinate pentru causa colonisăreĭ, facŭ o propagandă neîncetată pentru a deturna cursulŭ *emigraţieĭ* de preste Océnŭ, *unde 'şĭ perdŭ naţionalitatea*, şi a-ĭ sfătui de a se îndrepta cătrĕ părţile Europeĭ maĭ puţinŭ locuite şi maĭ *inferióre în cultură*, unde fiindŭ aprópe de muma patriă (germana) *vorŭ putea conşerva naţionalitatea şi la timpŭ favorabilŭ a reintra cu teritoriu cu totŭ în sînulŭ mumeĭ patriĭ.* Iată darŭ, că cifrele de maĭ susŭ, numĕrulŭ împuţinatŭ alŭ emigraţieĭ preste marea Atlantică, ne arată resultatulŭ bine cugetatelorŭ planurĭ ale mulţimeĭ de associaţiĭ pentru colonisare, ce suntŭ conduse de politica unorŭ cabinete carĭ aŭ planurĭ în viitoriulŭ orientuluĭ. Dintre aceste asociaţiĭ saŭ comitete, unele aŭ chiarŭ şi *casse de păstrare*, pentru ca cei ce preste cât-va timpŭ vorŭ vrea se scobóre Dunărea, se-şi pótă aduna unŭ capitalŭ, spre a-şĭ cumpăra pămĕntŭ în orientŭ. Începutulŭ colonisăreĭ, numĕrulŭ colonistilorŭ întratŭ în ţéră, eşte în adevĕrŭ de ocamdată micŭ, pentru că ea este numaĭ încercarea; însă cine nu vede numĕrulŭ celorŭ ce se pregătescŭ spre a le urma? — Şi cine va putea înpedica pe X. de a face ceia ce a făcutŭ A? —

Amŭ făcutŭ deosebire în cele maĭ susŭ ḑise, intre emigraţĭ şi colo-

nişti, şi este bine ca cetitoriulŭ se ţină sémа de acésta deosebire.

Emigraţĭ suntŭ cei ce dau dosulŭ patrieĭ lorŭ natale, nu numaĭ pentru a nu se maĭ întórce la ea, darŭ a rumpe şi tóte legăturile sociale şi politice cu ţéra din care aŭ eşitŭ; şi a se identifica, a se contopĭ cu desĕvĕrşire în naţionalitatea, în elementulŭ noueĭ patriĭ. De la acestia, patria natală nu maĭ póte aştepta nicĭ unŭ sprijinŭ. Chiarŭ pentru aceia le importă aşa multŭ germanilorŭ, a nu lăsa pe connaţionaliĭ lorŭ se mérgă preste Océnŭ, unde-'ĭ perdŭ pentru tot-déuna.

Colonistĭ suntŭ locuitoriĭ aşeḑaţĭ în locarĭ maĭ multŭ saŭ maĭ puţinŭ depărtate de ţéra lorŭ originară, puşĭ sub apĕrarea nemijlocită, saŭ şi numaĭ sub privegherea naţiuneĭ saŭ a ţereĭ de unde aŭ venitŭ, conservăndŭ, dacă nu chĭarŭ pe faţă, legăturile politice, celŭ puţinŭ legăturile sociale şi culturale cu muma patrie, spre a urmărĭ unŭ scopŭ comunŭ.

Daca nu ne-ar spune mintea sănătósă, că germaniĭ aşeḑaţĭ la noĭ în ţéră, nu suntŭ şi nicĭ potŭ fi emigraţĭ, *ci curatŭ colonistĭ*, avură bunătaté proprietariĭ sub-scrişĭ în petiţia sub a), samsariulŭ D-lorŭ sub-scrisŭ în pĕtiţia sub b) şi chĭarŭ jurnalulŭ germanŭ suscitatŭ, a ni-o spune cu o naivitate demnă de o causă maĭ bună: că noĭ avemŭ a face cu o *colonisare germană*.

Prin aşeḑarea lorŭ în ţéră, scopulŭ este: *în timpŭ de pace a ne cucerĭ comerciulŭ şi averea*, în timpŭ de resbelŭ a avea unŭ sîmbure de reacţiune în ţéră, o pepinieră de oposiţiă la aspiraţiunile naţiuneĭ, o vatră pururea primitóre de inspiraţiĭ germane, **şi unŭ pretecstŭ totdéuna deschisŭ de intervenire nemţéscă.** — Scopulŭ dar e comercialŭ, şi eminentŭ politicŭ.

S'a tractatŭ multŭ timpŭ între societăţile pentru colonisare, şi între unŭ guvernŭ óre-care, ba şi prin o mulţime de cărţĭ, sistemulŭ colonisăreĭ ce este a se întreprinde în aceste părţĭ.

Sistema colonisăreĭ atîrnă de la modulŭ cumŭ se coloniseazā, şi a afla modulŭ celŭ maĭ bunŭ, este chestiunea cea maĭ grea în acésta affacere. De la nimerirea celuĭ maĭ bunŭ modŭ, atîrnă reeşirea la scopulŭ celŭ din urmă alŭ întreprindereĭ.

Doue scopurĭ póte avea unŭ poporŭ căndŭ coloniseazā, şi anume: saŭ a deşerta mulţimea sĕracilorŭ ce nu se potŭ nutri în ţéra lorŭ de nascere, fără sĕ maĭ aştepte dela acestĭ fiĭ aĭ sĕĭ de a maĭ întreţine vre-o legătură cu patria muma de care s'aŭ despărţitŭ; acésta nu e colonisare, ci este o emigraţie; — saŭ pentru ca, întemeindŭ în ţĕrĭ depărtate, commune din ómenĭ de aĭ lorŭ, se ţină

o legătură de interesse cu dânşiĭ, ca cu timpulŭ să cucerâscă pămêntulŭ colonisatŭ, saŭ se ţină relaţiĭ comerciale cu ei, şi prin acésta se-şĭ facă unŭ tîrgŭ pentru consumaţia productelorŭ patrieĭ mume, şi cu timpulŭ să-ĭ lege de interessele eĭ. Finalulŭ scopŭ politicŭ alŭ adevărateĭ colonisărĭ este a îmmulţĭ puterea saŭ pămêntulŭ preste care dispune poporulŭ colonisătorŭ.

Colonistiĭ germanĭ aĭ D-luĭ A. Filipescu, nu aŭ venitŭ ca colonistĭ militarĭ, cariĭ îndată se occupe ţéra cu sabia, saŭ ca funcţionarĭ publicĭ, cariĭ se o esploateze dintr'una politicesce, precum aŭ făcutŭ soldaţiĭ luĭ Alecsandru Macedonénu, precum făcură Normaniĭ în Anglia, Franţa şi o parte a Italieĭ în secol. 11-lea, precum aŭ făcutŭ Cruciaţiĭ în Palestina, în secol. 12-lea, precum facŭ astădĭ Englesiĭ în Irlanda; acésta ar fi o invasiĕ care astădĭ nu e possibilă.

Nicĭ nu aŭ venitŭ numaĭ pentru a face o staţiune de comerciŭ, unde să se pótă adăpostĭ călĕtoriĭ lorŭ în trecere spre alte părţĭ, căcĭ asemenea coloniĭ se aşéză acolo unde sunt popóre barbare, prin care comerciantulŭ nu póte trece cătrĕ direcţia sa, din causa neospitalităţeĭ locuitorilorŭ. — Graţiĕ naivităţeĭ Române, noĭ amŭ fostŭ prea ospitalierĭ cătrĕ toţĭ streiniĭ; noĭ nu amŭ avutŭ pân'acum nicĭ baremŭ o *sistemă vamală* de a protege industria naţională, ceia ce aŭ avutŭ toate staturile; *la noĭ comerciulŭ liberŭ este în deplină vigóre, în sensulŭ celŭ maĭ absolutŭ şi maĭ anti-naţionalŭ.* Caracteristica acestorŭ coloniĭ, pe cari francesiĭ le numescŭ „relais" saŭ staţiunĭ, este pacinică, şi colonistiĭ după ce se înavuţéscŭ, se reîntorcŭ în patria lorŭ mumă. Colonistiĭ nostriĭ însĕ nu maĭ aŭ de cugetŭ a se maĭ reîntórce în patrie. Trebuinţă de a face o staţiĕ pentru comercianţiĭ germanĭ, nu póte fi scopulŭ lorŭ principalŭ. Şi chiarŭ cândŭ scopulŭ lorŭ ar fi atâtŭ de pacinicŭ, se ne aducemŭ aminte, că Portugaliĭ prin asemenea coloniĭ pacinice aŭ cuceritŭ ţéra din pregurulŭ capuluĭ de Bună-speranţă în Africa. Cucerirea Indiilorŭ de cătrĕ Englesĭ şi Niederlandesĭ totŭ prin asemenea coloniĭ a începutŭ; şi aŭ reeşitŭ, cu tóte că ea a fostŭ întrĕprinsă numaĭ de cătrĕ o companie particulară şi în o depărtare mare de patria cuceritorilorŭ, de cariĭ îĭ despărţia unŭ Océnŭ de miĭ de milurĭ iar nu în vecinătatea unuĭ statŭ, care se servesce şi a urzitŭ acestŭ planŭ ca la noi.

Nu aŭ venitŭ dar acestĭ colonistĭ, numaĭ ca se servéscă dreptŭ staţiune de comerciŭ între Germania şi Levantŭ; ci pentru ca sĕ se aşeze ca coloniĭ agricole şi *ca proprietarĭ în ţéra Românilorŭ.*

Rolul lorŭ aicĭ este prin urmare, ca a Grecilorŭ anticĭ în Sicilia, ca a Englesilorŭ în America de Nordŭ şi în Olanda nouă. Ca acestia speră eĭ a preface naţionalitatea indigenă, **căştigăndŭ superioritatea economică, după care urméză superioritatea socială şi politică.**

Colonistiĭ vorŭ sĕ se naţionaliseze—ni se ḑice, adecă *sĕ se împămĕnteneascâ.* Este acésta hotărîre a lorŭ o jertfă ce facŭ patriei române? Nicĭ de cumŭ.—Coloniile agricole nu potŭ sĕ nu se împămĕnteneascâ, şi se rĕmănă de mostenire aicĭ; nu numai pentru că scopulŭ lorŭ principalŭ este a ocupa pămĕntŭ romănescŭ, dar şi pentru că fără a se înpămĕnteni, nu se potŭ bucura de binefacerile pămĕntului, de óre-ce de fructele muncel pentru înbunătăţirea lui, numaĭ fiiĭ şi urmaşiĭ lorŭ se potŭ bucura deplinŭ. Numai acestia vorŭ putea ajunge la scopulŭ lorŭ economicŭ şi politicŭ, ce s'a urzitŭ prin venireă lorŭ aicĭ.—Din acestĭ urmaşĭ ai coloniilorŭ, ce se vorŭ recruta mereŭ şi fără veste, *va cresce cu încetulu o naţiune deosibită la noĭ*, cu atâtŭ maĭ lesne, cu cătŭ naţiunea noastrĕ nu are desvoltarea şi superioritatea inţelectuală ca să-i poată absoarbe, şi nicĭ putere nu are cu care se le poată resista, fiindŭ ei spriginiţĭ de puterea protectoare a germanismului ce ne este la spate. Aceasta este garanţia morală a prosperităţeĭ lorŭ la noi, iar garanţia fisică că se vorŭ putea susţiné în aceste condiţiĭ favorabile este, că clima noastrĕ este mai sănătoasă şi totuşĭ nu diferă multŭ de a lorŭ; pămentulŭ nostru este maĭ roditorŭ de cătŭ alŭ lorŭ, populaţiunea ţĕrei noastre este foarte rară,[1]) şi a lorŭ foarte deasă, şi recunoscĕndŭ

---

[1]) Sub unŭ sistemŭ *naţionalŭ* de economie politică, numaĭ în cursŭ de 25 anĭ şi cu avantagele uneĭ ţĕrĭ atâtŭ de roditoare şi de bine înzestrată, populaţiunea romană s'ar spori la îndoitŭ,-numaĭ dacă fondarea unuĭ *statŭ romanŭ* (*ear nu internaţionalŭ*), ar fi în inima şi în ghîndulŭ oamenilor nostriĭ politicĭ, statul majorŭ alŭ naţiuneĭ. Dacă adică acestia ar înţelege adevĕrul: *că naţiunile ca şi indiviḑiĭ aŭ fie-care economia şi interesele lor propriĭ, deosebite de ale altorŭ naţiunĭ*; că frăţia popoarelorŭ este în sensulŭ de a fi: *poporŭ lengă poporŭ, ear nu poporŭ peste poporŭ*; şi că astŭ felŭ trebui să facemŭ şi noĭ politica intereselor române, ear nu a intereselor străine.

Acumŭ însĕ, în locŭ de a spori, populaţiunea romană maĭ cu samă în Moldova, scade într'unŭ chipŭ înspĕimêntătorŭ; şi în aceeaşĭ proporţie cea streină cresce,-resultatŭ alŭ sistemeĭ noastre de statŭ *opusŭ naţiuneĭ*. — (A vede Registrele actelor de născuţĭ şi morti din tĕrgurĭ şi tĕrguşoare.

Prusia la 1816 avea numaĭ 10½ milióne locuitorĭ. Prin unŭ regimŭ de economie politică naţională *Germană*, populaţiunea a crescutŭ pănă 'n 1840, la 17 milioane

odată principulŭ de colonisare cu germanĭ, cei d'inteĭ colonistĭ vorŭ lărgi loculŭ pentru alţiĭ cariĭ le vorŭ urma; căcĭ acea putere care ĭ-a adusŭ pe cei d'inteĭ, are interesŭ de a mai aduce, spre a reînnoi odreslele,—sciindŭ bine că, de vreme ce nicĭ o industrie în proporţiĕ cu capitalulŭ întrebuinţatŭ, nu occupă atâtea braţe ca agricultura, pentru ca să prospereze coloniile agricole, trebui se fie în numĕrŭ mare; mai cu seamă cândŭ este învederată tendinţa ca ele se nu-şi peardă limba, obiceiurile şi religiunea lorŭ originară, pe temeiulŭ cărora se vorŭ face operaţiile politice ulterioare.

Din toate speciele de coloniĭ maĭ susŭ enumĕrate, adecă coloniĭ militare, comerciale, şi agricole, **coloniile agricole sunt mai periculoase pentru naţionalitatea noastrĕ, fiindŭ că cele militare ţinŭ numaĭ de sabie, carea nu are rădăcină în pămĕntŭ.**

Asemenea, colonistiĭ comercialĭ sunt numaĭ în afacerĭ trecătoare, şi multŭ dacă cu o magaziă sunt legaţĭ de pămĕntulŭ în care s'aŭ postatŭ. Colonistiĭ agricolĭ însĕ prindŭ rădăcinĭ în pămĕntŭ, de unde nu-ĭ maĭ poţĭ smulge; şi precum este adevĕratŭ că inteligenţa dă însuşirĭ pămĕntului, iar nu pămĕntulŭ preface pe omulŭ inţelegătoriŭ, aşa este de necontestabilŭ, că oameniĭ naţionalisează pămĕntulŭ, iar nu pămĕntulŭ naţionalisează pe oamenĭ, saŭ pe o mulţime de poporŭ.

Dacă de la acestŭ adevĕrŭ este pe icĭ colea câte o escepţiune, adică dacă vedemŭ că germanulŭ se contopesce în naţionalitatea statelorŭ unite, slovaculŭ din Ungaria vrea să treacă de Maghĭarŭ, şi alte asemenea escepţiĭ rare ce vedemŭ pe icĭ-colea; *causa este că Americanul este superiorŭ Germanului, Maghiarulŭ este superiorŭ Slovacului.* Cu toate acestea Germanulŭ, lungŭ timpŭ germanŭ rĕmâne şi în America, Slovacul slovacu va rĕmânea în Ungaria, afară de escepţiĭ a unorŭ individe ce se desnaţionalisază din interese personale;—şi vinŭ momente de încercare, în cari acele

(fără a socoti numerul emigratŭ). Şi această sporire a fost resultatul proprieĭ immulţirĭ, şi desvoltărĭ a elementuluĭ naţionalŭ, ear nu prin invasiunea streinilor, cariĭ în Germania n'aŭ locŭ. Insă principiulŭ politicŭ alŭ oamenilor de stat germanĭ este că: „Scopul statuluĭ germanŭ, este o societate germană. Misiunea „statuluĭ este de a fi *patrie ear nu otelŭ.* Omulŭ de statŭ este unŭ părinte de familie care trebui a se preocupa numaĭ de naţiunea luĭ, lăsândŭ ceriului grija în genere a umanităţeĭ." Totŭ secretul cultureĭ şi al desvoltăreĭ la care amŭ vĕdut că aŭ ajunsŭ Germaniĭ, stă numaĭ în politica lor eminentŭ naţională. N. E.

naţionalităţĭ 'şĭ reclamă individualitatea lorŭ şi drepturile ce de aci purcedŭ, şi nŭ cedează celei-l-alte naţiunĭ a i-le necunoasce decâtu numai învinse de sabiă şi focŭ. Astfelŭ veḑurămŭ resbellulŭ între Belgianĭ şi Niederlandesĭ, astfelŭ în 1848 acei Slavonĭ carî erau păn'aci atâtŭ de mîndri de numele de Maghĭarŭ, la sunetulŭ cuvêntului de naţionalitate se rĕdicară în contra Maghiarilorŭ.
—Dacă dar vedemŭ naţionalităţĭ diverse în unele Staturĭ conlocuind în pace, causa este, saŭ că trăescŭ în condiţiĭ politice egale, saŭ că *resboiulŭ între ele este latentŭ*, care va isbucni odată.

Întrebŭ acum, vorŭ se deie Românii drepturĭ politice (naţionale) egale colonistilorŭ? Nu credŭ se voiască; căcĭ **atuncĭ pentru ce se fi refusatŭ incorporarea cu alte imperiĭ? Căcĭ tot-acolo ne-ariduce şi aceasta marinimiĕ.**—Nu vorŭ se le deie? atuncĭ *împlîntăndŭ aceste coloniĭ în pemêntulŭ românŭ*, *împlîntămŭ unŭ răsboiu latentŭ în contra naţionalităţei noastre*, carele într-o ḑi oare-care, şi-la unŭ semnŭ vecinŭ, va isbucni, şi de sigurŭ că nu spre folosulŭ şi isbînda naţiunei noastre, care e mai departe de ceĭ ce ar ajuta-o *poate*, de cumŭ sunt inimiciĭ nostriĭ, de cei ce îĭ vorŭ *ajuta de sigurŭ*.

De căndŭ e lumea, pămĕntulŭ a fostŭ a celui mai isteţŭ şi maĭ cu minte. O mănă de Spaniolĭ de 450 oamenĭ aŭ supusŭ imperiulŭ lui Montezuma, pe care l'a prinsŭ în capitala sa din mijloculŭ a 2 milioane de combatanţi indigenĭ. —Indiile orientale cu cele 200 milioane locuitorĭ, aŭ fostŭ subjugate de Portugalĭ, Francesĭ, Niederlandesĭ, Englesĭ, nu de naţiunea întreagă, ci de o mănă de oamenĭ plătiţi de companiĭ neguţitorescĭ.—Căte essemple nu are istoria de aceste!

Cumŭ nu avemŭ scóle, prin urmare nicĭ putemŭ ave înteligenţă; *cumŭ nu avemŭ o clasă de mizlocŭ*, nu ḑicŭ puternică dar maĭ nicĭ începutul eĭ, căcĭ puţinulŭ ce avemŭ este fórte poliglotŭ; cumŭ nu avemŭ unŭ poporŭ numerosŭ care se aibă interessŭ a apĕra acéstă ţéră, din causă că aicĭ elŭ e numaĭ aceia ce este hamaluĭŭ, condiţiune care o află în ţéra vecină (Turcia) şi maĭ bună; cumŭ ne este frică că aḑî mâne, cândŭ unŭ guvernŭ înspiratŭ de ideia independinţeĭ, va face apelŭ la concursulŭ braţelorŭ luĭ, acestŭ poporŭ în acelŭ momentŭ va respunde ceia ce aŭ respunsŭ plebeiĭ cândŭ aŭ emigratŭ din Roma; cumŭ nu avemŭ o aristocraţiĕ de nascere, de câtŭ parodia eĭ; cumŭ, în lipsă d'o aristocraţie de inteligenţă, ne lipsescŭ şi patrioţiĭ marĭ, căcĭ *numaĭ o inteligenţă mare nasce patriotismŭ mare*; şi cumŭ propietariĭ nostriĭ ceĭ marĭ, în

mare parte venetici cumŭ suntŭ, incă nu aŭ făcutŭ stagiulŭ generaţiilorŭ trebuinciósе pentru a se preface naturelulŭ originei lorŭ *în sinceritatea română;* cumŭ din ómenii nostrii astă-ḑi figuranţi, puţini suntŭ carii se simţă şi în vine acea putere a cuvêntuluĭ „românŭ" care pronunţatŭ cu atâta emfasă din gură, i-a făcutŭ a părea stîlpiĭ ţĕreĭ; cumŭ starea morală a societăţeĭ nóstre este totalŭ cangrenată; nu vre-o 150,000 de strĕinĭ încetăţeniţĭ în ţéră dar a cincea parte, este destulă ca sĕ ne intrige, *se né atomiseze,* se ne încurce; nu numaĭ *prin unitatea tendinţeĭ* şi inteliginţa lorŭ, ci maĭ cu sémă *prin razemulŭ, spriginulŭ şi instrucţia ce o primescŭ de la o ţéră vecină, de unde le vine inspiraţia şi la casŭ de trebuinţă şi apărarea forţeĭ.* Nos numero sumus fruges consumere nati. (Noi numeroşĭ suntemŭ născuţĭ a consuma fruptele).

Priviţĭ pe Germaniĭ ce se află astăḑĭ în ţéră numaĭ de vre-o câţĭ-va anĭ. Eĭ facŭ classa de mizlocŭ şi, de este o classă în care putemŭ ḑice că bună-starea este a casă — suntŭ eĭ. Capitalulŭ celŭ maĭ productivŭ este înţeligenţa şi educaţia industrială. Acestŭ capitalŭ este neînstrĕinabilŭ şi eĭ îl aŭ.—Mergeţĭ vr-o dată la biserica luterană, şi veţĭ vedea că *este unŭ poporŭ unulŭ ca altulŭ*; nu-vedeţĭ cavalerĭ înţoţonaţĭ, decoraţĭ pentru bravurĭ în câmpulŭ de la şosea, dar nu vedeţĭ nicĭ o mestecătură de costume bulgare, sîrbe, turcescĭ, grecescĭ şi unŭ cîrdŭ de desculţĭ, sdrenţoşĭ şi de cerşetorĭ, cumŭ vedeţĭ publiculŭ din bisericile nóstre, publiculŭ din care se compune *„Naţia nóstrĕ"*; ci vedeţĭ o mulţime de oamenĭ de unŭ sânge, de o condiţiune, *par-că suntŭ fraţĭ de o mamă şi crescuţĭ în aceiaşi îngrigire.* Maĭ măriţĭ acéstă populaţiune streină, pe cândŭ ţĕranulŭ nostru va rĕmânea în condiţia în care se află, pe când celel'alte clase economice ale Românilorŭ vorŭ fi în starea presentă, şi nu trebue maĭ multă adâncime de câtŭ *bunulŭ simţŭ* românescŭ pentru a înţelege, că acea populaţiune străină *înfloresce din scăderea proprietarilorŭ românĭ* ce suntŭ consumenţĭ neproductivĭ, şi pe cariĭ creditoriĭ îĭ despropriază, pe cândŭ celel'alte classe române sunt staţionare; şi prin urmare, înaintândŭ numaĭ aceştĭ inteligenţĭ streinĭ, *eĭ vorŭ submina starea nóstrĕ economică şi cu ea vorŭ supune avere şi persóne la puterea de la care eĭ îşĭ tragŭ puterea acţiuneĭ lorŭ.*

Faţă cu o asemenea superioritate a lorŭ preste miserabilitatea stăreĭ nóstre, cumŭ îĭ va trage inima a se lepăda de puterniciĭ şi înţelepţiĭ lorŭ patronĭ, a-şĭ lepăda o limbă devenită maĭ universală prin puterea cultureĭ eĭ, a-şĭ schimba religiunea protestantă, în

care păscuţĭ de păstorĭ culţĭ, în templele lorŭ suntŭ învĕţaţĭ de trebuinţele principiilorŭ morale, pe cari nu numaĭ că le esplică şi le aplică la împrejurările în cari se află, dar de unde li se dă şi o impulsie *şi li se face o propagandă naţională?* Cumŭ să-şĭ abandoneze eĭ atâtea avantage ca sĕ şi le schimbe cu starea nóstrĕ, cariĭ putere nu avemŭ, — inteligenţa şi maĭ puţină; *limba nóstrĕ despreţuita chiarŭ de aĭ nostri*, din care nu se potŭ adăpa nicĭ pentru trebuinţele cele maĭ comune şi trebue se alerge la o altă limbă dacă vorŭ o înnobilare intelectuală; religiunea noastrĕ din carea nu a maĭ rĕmasŭ de câtŭ o adunare la unŭ ceremonialŭ decăzutŭ şi devenitŭ fără gustŭ şi fără valóre intrinsecă, essecutatŭ de o ceată de omenĭ ca parasiţiĭ de călugărĭ, saŭ lamentabiliĭ de preoţĭ, alŭ cărora zelŭ se resumă în miruitŭ, în recitarea unorŭ forme neînţelese, în mĕtăuzirea cu apă şi în întinderea mâneĭ după gologanulŭ mileĭ. Cumŭ se póte dar presupune ca aceste avantage ce eĭ aŭ asupra nóstrĕ, sĕ le schimbe cu niste calităţĭ ale vieţeĭ nóstre naţionale, cari ne facŭ detestabilĭ în ochiĭ lorŭ?

Şi dacă acéstă contopire nu se va face, dacă eĭ vorŭ rĕmânea totŭ ce suntŭ, şi noĭ nu-ĭ vomŭ putea întrece, avĕnd consciinţa superiorităţeĭ lorŭ, *ne vorŭ supune economicesce, ne vorŭ supune averea şi persónele*; şi apoĭ ce va maĭ remâne pentru a fi supuşĭ şi politicesce? — Alegerea nóstrĕ nu va putea fi alta, de câtŭ: *saŭ supunerea de a fi iloţiĭ lorŭ, saŭ emigrarea din pământulŭ perdutŭ*, saŭ în casŭ de încercare violentă, sugrumarea de cătrĕ protectoriĭ lorŭ ce suntŭ la spatele lorŭ şi ale nóstre.

Nimica mai naturalŭ de cătŭ legea naturei. Ea ne spune că *între deosebitele rasse de oamenĭ ca şi între animale, viaţa este o luptă pentru essistenţă.* N'aşĭ intra în aceste apreciaţiĭ curatŭ a le sciinţei naturale, dacă nu ne-arŭ servi ea ca autoritate necontestabilă, chiarŭ pentru că ea nu are intenţiĭ de a combate greşelĭ de a le oamenilorŭ, ci este nepărtinitóre ca totŭ ce caută adevĕrulŭ fără speranţă de a trage vre unŭ interesŭ dacă iĭ va succede a-lŭ afla, decâtŭ numai interessulŭ ce îndumnezeesce sufletulŭ, adecă interesulŭ sciinţeĭ. Eĭ bine! sciinţa naturei ne spune că lumea organică, omŭ, animale şi plante, trăesce în continuă luptă de viaţă saŭ moarte. Individele trăescŭ la olaltă într'o relaţie de concurenţă, şi toţĭ aŭ o aplecare mare de a se spori nemărginitŭ. — Darŭ natura a îngrijitŭ ca pămĕntulŭ se nu poată fi acoperitŭ numai de următoriĭ saŭ prăsilele unui soiŭ. Nutrimentulŭ ce esistă pentru fiă care specia saŭ neamŭ, este marginea preste care nicĭ unŭ neamŭ de fiinţă or-

ganică nu se poate estinde; *dar acéstă margine (saŭ barieră) se poate delătura prin aceia, că unŭ soiŭ de fiinţă (omŭ saŭ animalŭ) espluatează saŭ stîrpesce pe cela-l-altŭ soiŭ.* Se înţelege că adesea şi clima, boale şi alte împrejurărĭ potŭ micşora sporirea, dar noi continuămŭ a privi numai casurile de sporire fară piedicĭ de o forţă majoră. Cumŭ că aceasta luptă pentru viaţă, esistă şi domnesce ca lege preste tóte fiinţele mişcătóre, o vedemŭ nu numai *pe tóte foile istoriei popoarĕlorŭ*, nu numai intre feluritele animale, darŭ chiarŭ şi intre animalele de acelaşĭ soiŭ dar de deosebite specĭ. Unŭ naturalistŭ faimosŭ, Englesulŭ *Darwin*, a observatŭ în staturile Unite ale Americei, că o specie de rîndurele a estirpatŭ o altă specie de rîndurele; fiind că amĕndoĕ speciele de rîndurele aŭ venitŭ în ceartă (colisiune) pentru nutrimentŭ, care nutrea amendoĕ speciele. Lumea sciinţifică a trimisŭ maĭ mulţĭ naturalistĭ ca sĕ constate adevĕrulŭ acestei fapte şi a aflatŭ cà în adevărŭ spusa lui Darvin este adevărată. Dup'aceasta se observă că, în Scoţia coţofana de gunoiŭ a estirpatŭ (stinsŭ) coţofenele căntătoare, earăşĭ din acea causă. Dar ce sĕ mergemŭ a căuta essemple în depărtare aşa mare? se privimŭ ce va face unŭ băiatŭ ce se nutresce la peptulŭ maĭcei sale, veḑĕndŭ că suge unŭ altŭ băiatŭ de la acelaşĭ isvorŭ şi lui nu'ĭ ajunge? — Ce va face unŭ omŭ în agonia foamei, vĕḑĕndŭ pe altulŭ că mĕnăncă? — Astfelŭ este şi cu popórele. Sĕ ne închipuimŭ că clima unei ţĕrĭ se schimbă. Numĕrulŭ fiinţelorŭ vieţuitoare, îndată nu mai este acelaşi ca mai înainte. Unele cari se potŭ accomoda mai bine la noua temperatură vorŭ prospera, iar celelalte vorŭ peri saŭ se vorŭ înpuţina. Sĕ ne închipuimŭ că în aceiaşi climă vinŭ alte fiinţe de acelaşŭ soiŭ, dar de specië deosebită, cu deosebite puteri, îndemănărĭ şi astuţië (ruse); dar cari aŭ acelaşĭ nutreţŭ ca fiinţele ce eraŭ păn'acumŭ în locŭ; îndată se schimbă relaţiile vechilorŭ locuitorĭ; *lupta începe între ceĭ noŭ veniţĭ şi ceĭ vechĭ*, şi este lesne de găcitŭ că, uniĭ vorŭ persecuta pe ceialalţĭ şi că din luptă vorŭ eşi biruitorĭ ceĭ ce au venitŭ: căci suntŭ superiorĭ celorŭ pe cariĭ i-aŭ aflatŭ. Aceste suntŭ legile naturei cari suntŭ destulŭ de vorbitoare, pentru a face sĕ cugetămŭ care poate fi sfîrşitulŭ tuturorŭ proceselor de asemenea natură, supuse acelorașĭ legĭ nestrĕmutabile.

Periculoşĭ ne vorŭ fi colonistiĭ germanĭ şi din punctulŭ de vedere alŭ comerciuluĭ naţionalŭ. Venindŭ eĭ din o ţeară cu totulŭ strĕină elementuluĭ românŭ, dintr'o ţeară *cu o cultură înnaltă*, aducŭ cu sine cu multŭ maĭ multe *trebuinţĭ rafinate* de cătŭ cumŭ are

populaţia nóstrĕ. Producţia lorŭ fiindŭ productele primitive ale pămĕntuluĭ, producţia lorŭ va fi calculată maĭ multŭ de cătŭ se cade *unei politice raţionale a comerciuluĭ naţionalŭ*, va fi ḑicŭ calculată pe esportŭ, spre a o schimba cu fabricatele ţereĭ lorŭ; căcĭ cu cătŭ le va merge mai bine la noĭ, cu atătŭ maĭ puţinŭ se vorŭ lipsi de comodităţile contractate în patria lorŭ, şi vorŭ deschide o cale nouĕ irupţieĭ fabricatelorŭ strĕine în ţéră. *Deja satele noastre nu maĭ producŭ stampele cu cari se decoraŭ odinioară femeile ţerane, ci le cumpără de la streinĭ. Aḑĭ mînĭ poate va înceta şi facerea pănureĭ de casă cu care se îmbracă ţeranul, şi o va cumpera de la strĕinĭ. Iată industria domestică a ţeranuluĭ nostru carele pănă acumŭ îşi fabrica în casă costumulŭ seŭ şi a lorŭ sĕi, cu încetulŭ va dispărea. Femeile române nu vorŭ maĭ purta furca la brîu, nu vorŭ maĭ învîrti fusulŭ iarna, nu vorŭ ţese primă-vara; vorŭ perde acea continuitate în ocupare, pe care o admiră acumŭ străiniĭ în ele; iarna agricultorulŭ românŭ nu va maĭ avea producţie industrială, ci trebuinţele sale şi le va cumpăra de la agentulŭ fabricelorŭ ce iĭ vorŭ da pe preţŭ eftinŭ.* 1)

Acestŭ periculŭ este cu atătŭ mai ameninţătorŭ cu cătŭ mijloacele de comunicaţiune, şi maĭ cu seamă căile de ferrŭ, suntŭ cele maĭ necruţătoare *stîrpitoare de mănufăpture domestice şi locale, pe cari le suplinescŭ cu manufăpturĭ fabricate şi generale.* Mi se va respunde că ţeranulŭ nu'şĭ schimbă portulŭ, şi veţĭ lua de mărturie istoria că remăne credinciosŭ datinilorŭ vechi. La aceste respundŭ, că recunoscŭ cum-că aceasta este adevărŭ pentru trecutŭ, fiindu-că lipsele de mijlóce de comunicaţie înlesnită, nu l'a iertatŭ se-'şĭ poată procura cele trebuincioase pe unŭ preţŭ eftinŭ, *şi această împrejurare l'a silitŭ a-şi îndeplini trebuinţele prin manufăpturĭ de casă.* Dar aceste împrejurărĭ se schimbă îndată ce s'a redicatŭ greutăţile. Effectele disparŭ indată ce aŭ dispărutŭ causele.

Dar mi se va ḑice că ţeranulŭ are repulsiune a-şĭ schîmba ma-

---

1). In Moldova agenţiile de descompunere a naţionalităţeĭ nóstre, cărcimele jidovesci de prin sate, cu concursul sistemuluĭ nostru de statŭ *opusŭ naţiuneĭ*, aŭ ajunsŭ pănă acumŭ la resultatul: că facerea pănureĭ de casă şi a industrieĭ domestice cu care se îmbrăcaŭ săteniĭ, aŭ dispărutŭ deja, şi s'aŭ substituitŭ cu industrie streină. Magaziĭ de haine gata, pentru ţeranĭ, aduse din streinătate, sîntŭ înfiinţate în tóte *centrurile de disolvare* a naţiuneĭ, adică în têrgurile şi têrguşoarele jidovescĭ.

N. E.

teria şi forma îmbrăcămintelorŭ obicinuite, prin urmare elŭ nu va cumpăra fabricatele cari nu sunt adaptate chiarŭ trebuinţei lui. Ce este maĭ lesne de cătu ca fabricanţiĭ se studieze trebuinţele locale, şi se fabrice materiĭ de cari sciŭ că aŭ trecere! Aceasta se face pretutindine, şi mai cu seamă căndŭ se tratează ca unŭ ramŭ de manufăptură se fie înlocuită prin producţia fabricilorŭ. O facŭ ei aceasta cu uşurinţă şi de grabă. *Ţeranulŭ se dedă la ea ca la producteie sale domestice, încetează a mai produce însuşĭ, ci cumpără gata. Aceasta ţine cătŭ-va timpŭ, până căndŭ fabricanţiĭ observă că poporulŭ s'a desvăţatŭ de productele domestice, că a uitatŭ industria sa domestică, şi că chiarŭ dacă ar vrea nu o mai poate restabili cu uşurinţă.* Atuncĭ fabricanţiĭ cu încetulŭ subtragŭ una căte una din trebuinţele lui particulare, şi-lŭ silescŭ a se îndestula cu materiile trebuinţei generale; *cele locale naţionale saŭ caracteristice a le obiceiurilorŭ disparŭ, ca se facă locŭ la cele universale saŭ cosmopolite*: căcĭ aceasta este în natura fabricăreĭ, ca se se silească a unifica trebuinţele pentru că numai astfelŭ poate produce multŭ, pe preţŭ eftinŭ. şi cu siguranţă de a le putea vinde orĭ-unde.—'Şi are dar şi fabricarea politica sa, cu atătŭ mai multŭ popoarele ce trăescŭ din asemenea industriĭ, îşi aŭ sistemulŭ lorŭ de a espluata pe alţiĭ. *Iată dar cumŭ putemŭ perde şi costumulŭ naţionalŭ şi industria domestică a Romănuluĭ, o parte foarte interesantă o romănităţeĭ nóstre.*

În Principate trăescŭ o mulţime de Germanĭ, cariĭ toţĭ se ocupă saŭ cu meseriĭ saŭ cu comerciu saŭ cu profesiile libere. Amu avutŭ ocasiune de a cunoasce mulţĭ din ei, şi m'a surprinsŭ *ostilitatea* cu care se arată cătrĕ patriă adoptivă şi cătrĕ orĭ ce este romănŭ. Amŭ assistatŭ la o masă foarte adesea cu unŭ oftiţerŭ superiorŭ alŭ armatei noastre, de origine germanŭ, pe carele tot-deauna l'amŭ veḑutŭ în societatea mai multorŭ connaţionalĭ ai sei vorbind despre trebile acestei ţerĭ; şi nu numaĭ odată m'a îndignatŭ despreţulŭ cu care le vorbea despre corpurile înalte ale statului şi despre administaţia oştireĭ din care face parte. Cunoscŭ unŭ arhitectŭ funcţionrŭ la unulŭ din Ministerele ţerei. Conversaţiunea lui cu Germaniĭ cu cari se întîlnesce şi cariĭ 'lŭ 'ncunjură pe unde 'lŭ întîlnescŭ, pentru ca sĕ le spună ceva nou, nu este decătŭ unŭ şirŭ de critică batjocoritoare a totŭ ce se face în ţeară; şi adesea auḑindŭ-lŭ, numai interesulŭ meŭ de a putea asculta ca necunoscutu impertinenţele lui, m'a reţinutŭ ca sĕ 'mĭ ascundŭ indignaţiunea. Unŭ apotecariu de naţiune sasŭ este autorulŭ injurioaselorŭ articole ce s'aŭ cetitŭ în jurnalele austriace

asupra alesului naţiunei şi *a aspiraţiei Românilorŭ cătrĕ unire.* Asistândŭ la masă între mai mulţĭ din maestriĭ de capele ai regimentelorŭ române, unulŭ din ei, de naţiune polonesŭ, îşi esprima părerea despre marile foloase de a întemeia ei unŭ conservatoriu privatŭ, alŭ căruia simbure se fiă cei mai aleşi din musicanţiĭ regimentelorŭ staţionate în Bucuresci. „Aşi merita sĕ mĕ omoare cu petre toţi Germaniĭ, dacă aşĭ învĕţa eu pe Valahĭ contra-basul şi arŭ fi o nebuniă din parte ne, cândŭ i'·amŭ pune în stare de a nu mai avea trebuinţă de noi, respunse E .. celebratulŭ măestru de capelă (germanŭ). Cu ocasia venirei Ducelui de Brabantŭ, orhestra trebuia se essecute, după cererea mai multora din publicŭ, o arie naţională în teatru. Toţĭ membriĭ de orhestră, afară de Românĭ, lipsiră din scaunele lor. Publiculŭ impacientatŭ de aşteptare, sili pe maestru de capelă a chiema la locurĭ pe ceĭ eşiţĭ. Acestia intrară la locurĭ înjurândŭ, şi pe celŭ ce-mĭ era mai aproape l'am auḑitŭ ḑicĕndŭ:„ eĭ bine se le facemŭ voia, îi vomŭ da (Ducelui de Brabant) o idee despre *naţionala* lorŭ, ca se-i treacă gustulŭ";—şi în adevĕrŭ că nicĭ odată arie română maĭ miserabilŭ esecutată n'amŭ auḑitŭ ca atuncĭ.

În capitala României essistă 2 jurnale germane, unulŭ e organŭ austriacŭ şi catolicŭ, altulŭ germanŭ protestantŭ. Adesea vinu în conflictŭ de părerĭ, dar ambele sunt unite în aceia de a semnala totŭ ce se petrece la noi din greşeală, de a discuta şi a critica totŭ ce e contrariŭ tendintei pangermaniştilorŭ dela Lipsca. Este admirabilă naivitatea cu care pledează pentru colonisare cu germanĭ, căcĭ *după părerea lor, orĭ ce întreprindére în ţeară, numai sub conducere germană a prospèratu şi poate prospera* *) Cu ce ironie arată unele acte ale camerei, cu ce machiavelismŭ lasă să se înţeleagă morbulŭ,saŭ ranele sociale ale ţĕrei.—Şi apoi ne mirămŭ de unde le sciu inimiciĭ şi jurnalele lorŭ, de unde le sciŭ meseriaşiĭ şi neguţitoriĭ germanĭ ce petrecŭ aicĭ, în câtŭ le discută şi batjocorescŭ prin locurĭ publice, cândŭ bine sciţĭ, că între ei sintŭ rarĭ carii învaţă câtŭ de puţinŭ limba română şi silescu ca ţeara sĕ o înveţe pe a lorŭ pentru a se putea înţelege cu ei, veḑĭ Doamne! pentu a ne lăsa se ne facă o pereche de pantofi, saŭ a putea cumpăra unŭ warme wurst.

Jurnalulŭ germanŭ protestantŭ scie toate ce se petrecŭ prin cameră, înainte de ḑiarele române, sciĕ ce se agitează în regiunea

---

*) Veḑĭ Deutscher Correspondent No. 104 din 6 Augustŭ 1860.

guvernamentală, pentru că officina redactorului este comună cu a conservatorului ce vorbesce duoě limbi, şi directorulŭ întreprinderei „este *librariulŭ curței*", de şi nu scimŭ a căria curțĭ şi cine l'a numitŭ. Ḑiariulŭ lui are sprijine mai puternice şi mai numeroase în—şi afară din—țeară, de cătŭ orĭ care ḑiarŭ românŭ; dĕnsulŭ este farŭ luminătoriŭ întreținutŭ de sentinellele detaşate prin țeară.

Meseriaşulŭ germanŭ nu bagă calfă de românŭ; spițeriĭ noştriĭ nu primescŭ calfe români ci numai saşĭ şi germanĭ, cu atătŭ mai puținŭ ținu învĕțăcei (ucenicĭ) românĭ. Amŭ privitu la unŭ măestrŭ întreprinzetorŭ, ce a luatŭ asupra sa acoperirea clădirei celei mai mărețe ce aŭ rĕdicatu românii. Dintre cei 15 măestri ce lucrează sub direcția lui, nicĭ unulŭ nu e românŭ. S'a propusŭ mai mulțĭ din mestriĭ pămĕntenĭ a întra în întrepriederea lui; adesea nu avea destui, *şi mai bine întrerupea lucrărea, dar mesteru românŭ nu a vrutŭ se primească*, cu toate că acestŭ ingratŭ se află de mulțĭ anĭ în țeară şi şi-a făcutŭ o stare ce-lŭ rĕdică preste orĭ ce grijĭ.

Puține sunt essemplele aceste pe lĕngă mulțimea celorŭ ce amŭ putea aduce, dacă nu aşŭ avea datoria de a nu osteni paciența cetitorului. Astfelŭ suntŭ germaniĭ între românĭ, chiarŭ şi acum când ei suntŭ numai nomaḑĭ, petrecătorĭ acĭ; dar ce vorŭ deveni ei atuncĭ căndŭ vorŭ putea conta nu numai pe spriginulŭ de afară ce îĭ protege şi acum, ci vorŭ putea ḑice că aŭ interese în această țeară fiind că aŭ o populațiĕ numeroasĕ de conaționalĭ şi căndŭ o numeroasĕ coloniĕ germană îĭ va sprigini?

Celŭ ce crede că noi vomŭ putea profita multŭ de la această rassă de oameni, nu cunoasce pe germanŭ. *Temperamentulŭ lui celŭ rece* îlŭ *face necommunicativŭ şi pociŭ ḑice respingătorŭ, apaticŭ*. Astfeliŭ estê germanulŭ la elŭ acasă, şi este o causă psicologică şi mai puternică ca colonistulŭ germanu se fiă şi mai neasociabilŭ pentru noi. Omulŭ carele 'şĭ lasă suvenirile copilăriei şi a tinerețilorŭ, obiceiurile şi societatea a lorŭ sei, cu unŭ cuvĕntŭ omulŭ ce-şĭ părăsesce patria şi națiunea, şi riscă avere şi sănătate pentrŭ a'şĭ căştiga în țĕri depărtate *unŭ mai multŭ*; inima aceluia este mai închisă pentru tendrețele sociale; jovialitatea cu slăbiciunile şi virtuțile eĭ sĕ nu o cauțĭ în acestĭ oamenĭ. Viața tutulorŭ colonistilorŭ are unŭ caracterŭ raționalisticŭ mai morosŭ de cătŭ în muma patriĕ de unde aŭ venitŭ. Cu cătŭ mai moroşĭ vorŭ fi ceĭ ce în vatra lor chiarŭ suntŭ moroşĭ? *Înnaitea lorŭ nu mai este nemica sfĕntŭ, tradițiunĭ, instituțiĭ politice, sociale saŭ religioase, sunt pentru ei o tablă stearsă,*

şi pentru aceia ei suntŭ cei mai uşorŭ escitabilĭ în contra a orĭ ce este positivŭ în societatea în care întră.

Iată cu ce elementŭ aŭ se conlocuiască romănii, şi ce instumente bune sunt aceste, pentru ca prin ele sĕ ne espluateze politica colonială a mumei lorŭ patrii!

Se nu credeţi în cei ce vĕ ḑicŭ că aceştĭ oamenĭ se leapădă de orĭ ce protecţiă. Căndŭ unŭ emigratu carele a întorsŭ dosulŭ în contra voei statului şi de care acestŭ statŭ nu mai vrea se sciă nimica scoţĕndu-lŭ din catasticul supuşilorŭ seĭ; chiar şi unŭ asemenea emigratŭ,după dreptulŭ naturalŭ şi alŭ gintelorŭ, îşĭ păstrează unele relaţiĭ de dreptŭ în patria sa natală, pe care nicĭ inimiciţia guvernului nu i le poate denega.

Dar cândŭ această inimiciţiĕ între guvernulŭ patriei natale a coloniştilorŭ şi între aceştĭ oamenĭ nu esistă, *ci din contra esistă o solidaritate de interese, naţionalitate, religiune, limbă, cultură şi tendinţe*, cumŭ putemŭ fi atătŭ de naivĭ a crede, că acestia întrăndŭ pe pămĕntul romănŭ, învecinatŭ cu celŭ germanŭ, vorŭ rupe cu totulŭ orĭ ce relaţiĭ cu ocrotirea natală care li păndesce totŭ pasulŭ ca unŭ Mentorŭ saŭ geniŭ apĕrătorŭ? Nu prin colonisaţie (căcĭ numirea de coloniştĭ implică ideea de atîrnare de la ţeara colonisatore), dar nicĭ prin emigraţie în contra voei statului de unde vinŭ, nu se rupe de totŭ legătura ce esistă între individulŭ emigratŭ şi statulŭ de unde a venitŭ. Căcĭ precumŭ pe de o parte dreptulŭ lorŭ de nascere nu li se poate lua, şi pe acestŭ temeiŭ toate celelalte drepturĭ iară renascu îndată ce emigratulŭ se reîntoarce în patria sa natală, aşa pe de altă parte, elŭ are şi datoriĭ cătrĕ acea patriĕ, pe care nicĭ o putere nu le poate nimicĭ. Nu este ertatŭ emigratului de a se rĕdica cu arma asupra ţĕrei sale natale, afară numai în casŭ de o revoltă în contra unuĭ guvernŭ ce este usurpatorŭ saŭ este unŭ guvernŭ de o naţionalitate strĕină, din care elŭ nu face parte. Pentru aceia staturile carĭ ţinŭ la dreptulŭ gintelorŭ, nu permitŭ născuţilorŭ din ţeara lorŭ, ca înaintea suveranului ţerei lorŭ natale se represinte unŭ statŭ streinŭ. De abie suntŭ vr'o trei anĭ de cândŭ Regina Engliterei nu a vrutŭ să recunoască pe contele Rumford de representantŭ alŭ Bavariei, din causă că este de naţiune Englesŭ şi a fostu *odinioară* supusŭ alŭ ei.

Sîrbilorŭ încă s'a propusŭ acum 2 anĭ colonisarea, dar eĭ aŭ declaratŭ a primi numaĭ sub condiţia: 1-ŭ) ca coloniştiĭ să se lepede de orĭ ce protecţiĕ; 2-a) sĕ înbrăţişeze religiunea ţereĭ, (fără care nu se potŭ amalgama); 3-) sĕ

nu facă comune a parte, ci sĕ se respîndéscă prin sate sîrbescĭ. — Sub aceste condiţiĭ însă, guvernele germane nu aŭ lăsatŭ să iasă nicĭ unŭ supusŭ de a lorŭ spre a es aşeḑa în Serbia ca agricultorŭ.

Russia încă duce coloniĭ de germanĭ, dar coloniile agricole le primesce numaĭ *pentru Siberia.*

În Russia europeană nu se maĭ suferŭ de cătŭ numaĭ meseriaşĭ germanĭ; dar şi pe acestia cumŭ şi ce felŭ îĭ espluată, ne spunŭ însuşĭ germaniĭ în jurnalulŭ ce de 25 anĭ propagă ideea Colonisărilorŭ germane. Acelaşĭ jurnalŭ germanŭ ce amŭ citatŭ că aŭ adusŭ vestea despre colonisarea ce a întrĕprins-o D. Alecsandru Filipescu, în colóna despre „trebile emigraţiuneĭ" (No. 895 pag. 123 col. 2), înaintea noutăţeĭ citate despre marele boeru valacŭ, — ḑice:

„În tómna trecută agentulŭ russŭ Heinrich Saengevitĭ a recrutatŭ 150 de pînzarĭ dela Rinŭ, pentru a-i duce în fabricele din Estlanda. Le assigură prin contractŭ, transportŭ gratis şi salariu de ḑi căte 25 silbergr. până la 1 talerŭ. Încă pe cândŭ eraŭ pe marea, li s'aŭ luatŭ contractulŭ din mânĭ, şi după ce aŭ desbarcatŭ la Narva, li s'a ḑisŭ că transportulŭ şi întreţinerea trebue sê o plătéscă; salariu de ḑi li s'a datŭ numaĭ căte 6 ½ silbergr. şi mîncarea aŭ trebuitŭ se o cumpere de la inspectorulŭ fabriceĭ Saengevitĭ pe preţurĭ essagerate. În fabrică s'a ţinutŭ închişĭ ca în temniţă şi îĭ tracta cu lovĭturĭ de cnută. Mulţĭ din eĭ s'aŭ scoborîtŭ pe funiĭ din catulŭ de susŭ a fabriceĭ, şi aŭ fugitŭ căutându-şĭ de lucru în Petresburgu şi Riga, saŭ cerşindŭ spre a putea ajunge a casă. Optŭ din eĭ, după ce aŭ zăcutŭ în felurite spitalurĭ, aŭ ajunsŭ acasă maĭ de totŭ golĭ, povestindu-şĭ patimile spre desceptarea altora. Cu tóte acestea, din Vestfalia nu aŭ pregetatŭ a se înrola 500 de bărbaţĭ, spre a merge cu familiĭ cu totŭ la minele de la Novo Cercascŭ (Asia)."

Asemenea escrocheriĭ se facŭ cu colonistiĭ germanĭ în Russia. Aşa îĭ espluată russulŭ, carele află plăcere de a face pe strĕinŭ sĕ simţă că este maĭ isteţŭ şi de cătŭ némţulŭ (veḑi Haxthausen Studien über Russland. Tom. III).

Nu se póte presupune că „marele boerŭ valacŭ", se aibă acésta plăcere russéscă, cu tóte că l'a învinovăţitŭ jurnalulŭ germanŭ din Bucurescĭ de asemenea faptă. Dar póte sĕ fi creḑutŭ, că acestĭ colonĭ nu vorŭ prospera atătŭ de bine în pămĕntulŭ românŭ, ci se vorŭ stinge, iar scopulŭ seŭ finanţialŭ 'lŭ va fi ajunsŭ fără dauna naţionalităţeĭ române; în acestŭ casŭ însă, s'a înşelatŭ cumplitŭ.

Este o împrejurare care surprinde pe orĭ care cetitoriŭ a istoriei staturilorŭ în cariĭ se află, saŭ s'a aflatŭ coloniĭ agricole. În antichitate ca în timpulŭ modernŭ, acеasta înprejurare caracteristică a colonistilorŭ agricolĭ este, că eĭ prosperă în îmmulţirea familieĭ şi a avereĭ cu o iuţime neobicĭnuită. Este uşorŭ de înţelesŭ; pentru că aducŭ cu sine o silinţă la muncă, carea este caracteristică germanuluĭ, aducŭ unŭ capitalŭ în banĭ, *instrumente şi instrucţiă industrială*, ceea ce noĭ nu avemŭ; aducŭ cu unŭ cuvênt toate îndemênările ce le dă cultura maĭ înaltă a patrieĭ lorŭ, şi acestele plântează într'unŭ pămêntŭ abondentŭ, în mijloculŭ uneĭ populaţiĭ rare şi primitive. — Toate triĭ elementele productive, pămêntŭ (saŭ natură) lucru şi capitalŭ, care în alte locurĭ saŭ una lipsesce pre cândŭ celelalte sunt în abondenţă, saŭ lipsescŭ două şi a tria este de prisosŭ, la coloniştiĭ acestia veniţĭ în ţeară la noĭ, vor fi unite, şi aceasta unire face puterea uneĭ producţiĭ şi sporiŭ aşa mare.

Şi socotiţĭ că Româniĭ nostriĭ vorŭ profita ceva celŭ puţinŭ de la instrucţia lorŭ? Catu e lumea! Este în natura germanuluĭ de a nu fi împărtăşitoriŭ, de a se închide în sine şi ai seĭ, de a se isola de împrejurulŭ seŭ. *Celŭ ce nu-i cunoasce, privească essemplulŭ Sasilorŭ din Transilvania.*1) De 800 de anĭ locuescŭ acestia înprejuraţĭ şi preseraţĭ pintre românĭ, şi astădĭ încă, atâtŭ datinile şi temperamentulŭ, câtŭ şi modulŭ cultureĭ materiale sau a economieĭ lorŭ, se deosebesce de a românilorŭ ca oleiulŭ de apă. Acestĭ Saşĭ aŭ fostŭ aduşĭ de regiĭ Ungarieĭ ca colonistĭ, în modulŭ cumŭ sunt aduşĭ acestĭ de astădĭ la noi. *Toate dibăciile regilorŭ Ungurĭ şi Nemţĭ nu aŭ fostŭ şi nu sunt atâtŭ de funeste pentru fraţii nostrii de preste Carpaţĭ, ca maşinaţiile acestorŭ veneticĭ.* Va să dică ceva, când românulŭ transilvanŭ spereazŏ în Dumnedeŭ din causa devenită proverbŭ—"*căcĭ Dumnedeŭ nu e Sasŭ*"!

Şi pentru ce aŭ fostŭ aduşĭ acei Saşĭ în mijloculŭ Românilorŭ? Stefanŭ regele Ungariei chiemândŭ la patulŭ morţei pe fiulŭ sĕŭ, iĭ dise;„ ita vero crede mi fili ut unius lingvae regnum sit valde inbecile." 2) (Aşa se-mĭ credĭ fiulŭ meu, că guvernarea unui rigatŭ de locuitorĭ ce vorbescŭ o singură limbă, este neputernică). **Amestecarea limbilorŭ, este amestecarea tendinţelorŭ, a aspira-**

1) şi a Germanilor din Bucovina. (n. e.)

2) Anonimus Belae regis notarius.

țiilorŭ, este semănarea neînțelegereĭ, pe carea se întemeiază — și prin care se conserva — tronulŭ absolutismuluĭ. De aci nâscu și se conservă tradiționala politică ce se caracterisează prin acsioma:

divide et impera

(neunesce-i și domnesce preste ei)

carea spre nenorocirea popoarelorŭ, este unŭ adevĕrŭ prea probatŭ.

IV

Colonisarea cu germanĭ este nu numai în contra literei ci şi *în* contra spirituluĭ aşeḑĕmintelor ţereĭ, în *contra tradiţiunei politice* chiar şi din timpulŭ căndŭ energia naţională era mai a se stinge; este şi în contraḑicere cu uzanţile Camereĭ actuale în chestiunĭ de naturalisare; este contrarie organisărei nóstre sociale; şi mai multŭ, *este chiar crimă de lèse-naţionalitatè.*

Amŭ vĕḑutŭ mai 'nainte (sub III) că coloniile suntŭ sau militare, sau comerciale, sau de meseriaşĭ, saŭ agricole, căcĭ de cele penitenţiare nu poate fi vorbă aici. Regulamentulŭ organicŭ au vrutŭ a se întemeia colonişti comercialı şi meseriaşĭ, şi nicĭ de cumŭ agricolĭ, căcĭ pe aceştia i-au proscrisŭ prin sentinţe apriate, precumŭ se vede din art. mai sus citaţĭ şi din comentariulŭ făcutŭ de secţia judecătorească a Camerei. Causa pentru ce legea organică a vrutŭ sĕ se aşeze colonii comerciale şi de meseriaşi, era în istoria începutului comerciului naţionalŭ. Regulamentulŭ dar, acelŭ regulamentŭ croitŭ de mănă streină, *acela însuşi au avutŭ grije de a garanta naţionalitateea noastrĕ în contra streinismului.*

Nu mĕ urcŭ la timpulŭ căndŭ tradiţiunea politică se apăra cu arma, ci amintescŭ o faptă din o epocă cu multŭ mai puţinŭ glorioasĕ. Dacă părinţiĭ nostriĭ de abĭea cu 20 ani în urmă, s'aŭ opusŭ colonisărei rusescĭ, pe căndŭ aceasta putere era a-tot-puternică la noi, tare adăncŭ amŭ căḑutŭ noi, de alergămŭ însuşĭ a chĭema coloniştĭ germanĭ!— Ruşiĭ ca poporŭ inferiorŭ în cultură, şi, în aparinţe, de aceiaşĭ religiune cu noi, se puteau maĭ uşorŭ romănisa de cătŭ germaniĭ.

Vedemŭ Camera că pentru a naturalisa, are uzanţă de a cere stagiulŭ prescrisŭ de 10 anĭ. Cumŭ se esplică dar, ca secţia cerce-

tătoare a cererei lui Aritonovicĭ, nu a observatŭ că acestŭ stagiu trebuia a se cere şi de la colonişti? Saŭ, dacă nu l'a cerutŭ de la acestia, pentru ce se arată aşa de scrupuloasă în menţinerea stagiului din partea celorŭ ce, în urma votului din 14 Iuniu, au cerutŭ naturalisarea? căcĭ dacă stagiulŭ se cere de la individe, cu atâtŭ maĭ multŭ trebue sĕ se ceară de la gloate, fiind-că scopulŭ legislatoruluĭ a fostŭ, prin stagĭu a da o garanţie naţionalităţeĭ, şi a ingreuĭa ajungerea la drepturile române, celuĭ ce nu este romănŭ.

Incercarea colonisărei, este contrarie şi organisărei noastre sociale. Tendinţa este învederată, nu amŭ trebuinţă de a o mai demonstra.

Este în fine chiarŭ şi o crimă în contra siguranţei statuluĭ de a vinde pămĕntŭ la o putere strĕină. *Vinḑarea de pămĕntŭ la coloniştĭ particularĭ de viţă germană, pe cariĭ o protecţie streină îĭ conduce pănă la frontierele acesteĭ ţĕrĭ, unde aşeḑaţĭ, vorŭ fi sub continua privighere şi ocrotire secretă, pentru a-i avea dreptŭ causă şi agenţĭ a întrevenirei protectorilorŭ*, **este a vinde indirectŭ o parte din ţeară, şi prin aceasta parte a espune toată ţeara înrîurireĭ de din afară.**

S'ar fi pututŭ oare comite asemenea încercare nepedepsită în alte ţerĭ? Nu avemŭ esemplu în istoria contimpurană. *Nu este tot deauna bine că poporulŭ nostru e prea blăndŭ. Prea mulţi* streinĭ, ba ce ḑicŭ—chiarŭ compatrioţĭ, sau dacă vreţĭ fraţĭ,—*abusază de această blăndeţă.*

Celŭ maĭ mare argumentŭ pe care se spriginesce petiţia luĭ Aritonovicĭ şi compania lui, pentru a li se da voia de a colonisa, este: că coloniştiĭ aducŭ banĭ în ţeară.—Triste ḑile amŭ ajunsŭ, ca sĕ avemŭ trebuinţă a mai demonstra că este **ceva mai scumpŭ de cătŭ toţĭ baniĭ lumeĭ, mai scumpŭ şi mai înaltŭ de cătŭ interessele materiale, şi acestu ceva este: unitatea populaţiuneĭ, omogenitatea locuitorilorŭ ţerei; a avea aceeaşi limbă şi religiune, aceleaşĭ tradiţiunĭ, moravurĭ, istoriĕ, nume, aceleaşi aspiraţiĭ în viitoriu.**

Acum chiarŭ, căndŭ tendinţa omenimei este, de a se gruppa în associaţiĭ omogene, căndŭ staturile poliglote suntŭ în agoniĕ, şi testamentulŭ istoriei cere a se forma Stăturĭ după naţionalităţĭ; când pentru a cunoasce cătŭ de incomodŭ este a avea în casa sa maĭ mulţĭ egalĭ îndreptăţiţĭ, saŭ aspiratorĭ la o egalitate în drepturĭ, *nu a*

vemŭ de cătŭ a privi la starea şi luptele fraţilor nostriĭ de peste Carpaţĭ; acumŭ chiarŭ, sĕ lăsămŭ ca sĕ se vîre strĕinulŭ între noi, şi si sĕ ne turbure celŭ mai mare tesaurŭ ce amŭ avutŭ—unitatea populaţiunei?—Şi pentru ce? Pentru *banĭ,*—căcĭ strĕiniĭ aducŭ banĭ, ca sĕ rĕdice din cădere pe vre o căţĭ-va mofluzĭ,

Este sciutŭ că partea ţereĭ cea mai plină de viitoriu,—marginea Dunărei,— este prea de totŭ nepopulată, Aceasta îşĭ are causa sa în istoria ţereĭ, şi astădĭ în condiţiile legilorŭ privitoare la proprietarĭ şi muncitorĭ. Dar nu este maĭ puţinŭ cunoscutŭ, că pentru a popula acea parte de ţeară, nu amŭ avea trebuinţă de a alerga chiar la Germania. Ah! *numai braţe muncitoare nu lipsescŭ Românieĭ. Dar trebue buna-voinţă de a le căuta,* şi a le da condiţiĭ atrăgĕtoare şi garanţiĭ, siguranţă în contra băntuirilorŭ de din afară, şi în contra rapacităţilorŭ interne. Aceste ne-aŭ lipsitŭ păn'acumŭ, şi pentru aceia lipsescŭ braţele astădĭ. Înteligenţa iarăşĭ au lipsitŭ, căcĭ institutele ce trebuia se o desvolteze, nu aŭ essistatŭ şi că nimicŭ sau foarte pucinŭ s'a făcutŭ în acestŭ scopŭ. Apoĭ înteligenţa agricolă nu o putemŭ aduce gata ca marfa de lucsŭ, pentru a ne-o putea apropria, ci trebuĕ se ne o producemŭ noi înşine prin studiu şi imitarea mijloacelorŭ ce essistă în alte părţĭ, spre a o propaga. Nimicu nu amŭ făcutŭ pentru aceste; cu ce dreptŭ dar aşteptămŭ se le avemŭ?

Şi dacă amŭ fi făcutŭ pentru aceste două elemente ale producţiei, numaĭ ceia ce ne a statŭ în putere a face, astădĭ nu amŭ avea a ne plănge de lipsa elementului alŭ triilea alŭ producţiei, adecă de lipsa capitalurilorŭ, căcĭ capitalŭ este şi pămĕntul, şi zeul acesta nu ne lipsesce; iar prin cooperarea braţelorŭ şi a inteleginţei s'ar fi produsŭ şi capitalurile cele-l-alte. Revinŭ dar la affirmarea că, braţele nu lipsescŭ naţiunei, şi încă braţe romăne.

La Gorjŭ morŭ adesea oamenĭ de foame din causa puţinătăţeĭ productelorŭ faţă cu numĕrulŭ locuitorilorŭ. În acestŭ anu chiarŭ s'a ivitŭ o epidemiĕ între locuitoriĭ judeţului Muşcelŭ, totŭ din lipsa nutrimentului. Unde mai este essemplu de oamenĭ muritorĭ de foame în o ţeară în care a treia parte a pămĕntuluĭ este încă vergurŭ? *Şi aceasta populaiţune romănă nu are parte de a interessa inimile proprietarilorŭ de moşiĭ, cariĭ încă sunt romănĭ, pe când ei au de cugetŭ a aduce o populaţiune inimică naţionalităţei lorŭ* spre a o plănta în partea ţerei ce are celŭ mai mare viitoriu. Pentru ce suntŭ bărăganele noastre nelocuite, unŭ pămĕntŭ atătŭ de roditoriu şi în apropierea Dunărei, prin care potŭ communica

lumei întregĭ productele lorŭ? 1) Nicĭ guvernŭ, nicĭ divanurĭ, nicĭ a-dunărĭ naționale, n'au venitŭ la idea de a jertfi neînsemnata sumă ce ar costa sfredelirea fêntânelorŭ artesiane, prin cariĭ s'a pututŭ colonisa chiarŭ și deșerturile din Oran (Africa). *Sute de miĭ de bra-țe române sunt despoiate de pămĕntulŭ ce din secolĭ l'au muncitŭ, și au devenitŭ semenĭ nenorociților Irlandesĭ, din causa asuprireĭ din partea națiilorŭ ce au ocupatŭ și domnescu unele provinții o-dinĭoară române (Transilvania, Banatŭ), și noi nu simțimŭ durerea și datoria către acești nenorociți consângenĭ, pe cândŭ îngrigimŭ de a adăposti prisosulŭ unuĭ poporŭ strĕinŭ,* și mai multŭ de câtŭ strĕinŭ.

Când în cele optŭ provinciĭ populate de românĭ nu s'arŭ afla consângenĭ fără vatră saŭ așeḑămêntŭ, nicĭ locurĭ a cărora prisosŭ de populație, *cause ponderante de statŭ* și de caritate pretindŭ sĕ se disloce în locurile maĭ puçinŭ saŭ fórte rarŭ populate, *nicĭ chiar atuncĭ nu ni se cade a avea recursŭ la aceĭ strĕinĭ*, înainte de a ne face datoria către rudele maĭ de apróре, către națiunile surorĭ

---

1) Suntŭ maĭ multe județe de munte precumŭ Mehedinții, Gorju, Muscelŭ, Némțu, Suceava, Putna etc., unde populațiunea este foarte deasă, și, din astă causă, neajungĕndu-ĭ resursele localitățeĭ, trăiesce în cea maĭ mare miserie, — ceea ce împedică desvoltarea normală a populațiuneĭ române, în dauna intereselor nóstre politice și economice.

Una din cele maĭ însemnate și maĭ urgente mĕsurĭ de statŭ ce o politică națională e chiămată a lua, este aceea: de a organisa prin o lege, popularea pămênturilorŭ nepopulate din Basarabia, Bărăganurile etc. cu prisosul bravilorŭ și muncitorilorŭ locuitorĭ de la munte și din alte locurĭ; — alocândŭ, pentru acestŭ scopŭ în budgetulŭ statuluĭ pe fie-care anŭ, o sumă cu care să se înlesnească și să se facă posibilă strĕmutarea și așeḑarea familiilorŭ, — și acordându-le oare-care scutirĭ pentru unŭ numerŭ de anĭ.

Marele interese politice care reclamă plantarea elementuluĭ românŭ la Dunărea și Marea Neagră, suntŭ de prisosŭ a se maĭ demonstra. Menționămŭ în treacătŭ numaĭ câte-va din resultatele acesteĭ mĕsurĭ:

Pe lêngă beneficiile economice că s'ar da cultureĭ (și cultureĭ române) pămênturĭ care aḑĭ nu producŭ economieĭ naționale maĭ nimicŭ, — că s'ar crea astfelŭ unŭ cercŭ de prosperitate și de o repede înmulțire a populațiuneĭ române și prin urmare de desvoltarea forțelor nóstre economice și politice. S'ar pune temeliile națiuneĭ în acele locurĭ astă-ḑĭ neocupate și espuse a se ocupa cu streini. Și totŭ odată, daca solicitudinea vivificătóre a uneĭ politicĭ naționale ar îngriji a înființa scóle de industriĭ apropriate fie-căreĭ localitățĭ, s'ar pune sâmburele unuĭ elementŭ naționalŭ de pescarĭ și de o marină comercială română, care se espluateze nesfĕrșitele avuțiĭ ale pescărieĭ gurilor Dunăreĭ și a Măriĭ, în binele comunŭ alŭ națiuneĭ.

n. e.

din occidentŭ, din care unele suntŭ silite a înstrĕina unŭ numĕrŭ însemnatŭ de puterĭ lucrătóre, lăsândule a se risipi în tóte direcţiile vĕnturilorŭ. *Dacă nu înţelegemŭ nicĭ acéstă datoriă şi interessŭ alŭ conservărei noastre, dacă nu simţimŭ tendinţa mişcărilorŭ naţionalităţilorŭ, şi din istoria popórelorŭ nu amŭ profitatŭ nicĭ atâtŭ, ca sĕ apreţuimŭ câtŭ de mare tesaurŭ este unitatea raseĭ pentru întărirea naţionalităţeĭ şi a statuluĭ*, sĕ luămŭ esemplulŭ ce ni se înfăţişază în cea mai de aproape vecinătate. Turcia astăḑi încarcă din Crimeea la 150,000 Tatarĭ şi Cerchesĭ, şi îi colonisézā în Dobrogea. Unitatea limbei şi a religiunei acestorŭ coloniştĭ cu ale Turcilorŭ, suntŭ garanţiĭ că alegerea este cea mai bine nimerită, şi evenimentele preste puţinŭ ne vorŭ proba, câ între tóte provinţiile ottomane, Dobrogea va fi una din cele ce va opune mai multă resistinţă încercărilorŭ creştine de a o moşteni.

Poate că multora va părea ideea germanisărei prea fantastică. Oameniĭ de statŭ ce voescŭ a crea ceva, nu se potŭ dispensa cu totulŭ de fantasie, cu atâtŭ maĭ multŭ o naţiune carea trebue escitată la o întreprindere gigantică. S'a ḑisŭ, şi este bine a repeta, pentru ca românii sĕ nu uĭte nicĭ unŭ momentŭ, că este o *solidaritate între Germania şi Austria. Ambele ţintescŭ a pune măna pe Principate*, dar fiind-că Germania este departe de noi, se învoiesce a ne avea prin mijlocirea Austriei.

Germania ca poporŭ culturalŭ şi mănufăptorŭ, are trebuinţă de a fi mărginită de marea, căcĭ marea deschide calea la largulŭ lumeĭ. Germania fără Austria nu poate ajunge la marea Adriatică (Triestŭ), şi nu poate spera precumŭ în adevĕrŭ speră, a ajunge la marea neagră. Austria din contra, fără Germania nu se poate folosi de marea baltică şi de cea nordică. Candŭ darŭ se consultă interesele politice, nu se poate ca oameniĭ de statŭ să peardă din vedere, că germania numaĭ prin Austria poate căştiga mărfurilorŭ sale, prin gurile Dunărei şi prin marea neagră, calea cătrĕ orientŭ şi piaţa levantină.

Chestiunea principală a Germaniei dinpreună cu a Austriei este: 1-iŭ a menţine celŭ puţinŭ Triestulŭ, şi prin elŭ calea cătrĕ Adriatica, şi 2-a): cine sĕ dicteze ţĕrilorŭ Dunărei de josŭ? care sunt cheia călei către Trapezuntŭ şi Asia de mijlocŭ, şi cari trebue să nutrească industria germană. Grănele Principatelorŭ şi a littoralului apusanŭ a măreĭ negre trebue se curgă în Germania, şi se se schimbe pe fabricatele acesteia.

„Spre orientŭ, spre Dunărea în josŭ, trebue se se îndrepte influ-inţa noastre comercială şi politică,“ ḑicŭ ei.

Staturile cândŭ ajungŭ la unŭ gradŭ oare-care de cultură, a gătitŭ cu abondenţa pânei sau a mijloacelorŭ de nutrimentŭ, şi sunt silite a îmbrăţişa o politică comercială care le dă prospectŭ a o căştiga de unde o află maĭ uşorŭ, Jalusia de putere între staturile rivale atuncĭ cade, şi trebue sĕ facă locŭ necesităţei de toate ḑilele, căcĭ lipsa de păne e maĭ puternică de cătŭ o ambiţie de dĭnastie.

Germaniĭ dar în politica lorŭ orientală sunt una; relaţiile lor trebue sĕ se estindă prin membre, cariĭ organicesce trebue sĕ se desvolteze în tóte părţile. Pentrŭ a ajunge la acestŭ scopŭ comunŭ, ei trebue să proceadă, sĕ păşască înainte ca falangă încheiată.

Este admirabilă presîmţirea românilorŭ.

Manifestaţiile divanului ad-hoc, votulŭ de la 24 Ianuarie 1859, aspiraţiile românilorŭ esprimate prin atâtea memorande, şi în întréga literatură politică relativă la Principate; instinctulŭ poporului nostru ce are aversiune către totŭ ce este germanŭ, este atâtŭ de imposantŭ pre cătŭ e de semnificatĭvŭ. Nu! *România nu vre germanismulŭ!* — În cultură ea are scoală în Franţa, şi concepţiunea lui seamănă cu a popoarelorŭ surorĭ de la apusŭ; acolo e spriginul sĕŭ, într'acolo 'lŭ atrage naturelulŭ sĕu. Această aspiraţiune este celŭ maĭ palpabilŭ votŭ universalŭ. E bine ca sĕ o sciĕ Europa, şi nu credemŭ să nu o sciĕ; dar e şi mai bine să le o spunemŭ curatŭ germanilorŭ. De aceasta aversiune pentru totŭ ce nu este de viţa noastrĕ, de aceasta necredinţă şi neamestecŭ cu alte viţe, trebue sĕ continuămŭ a le da probe neîncetatŭ, pentru ca nimenea sĕ nu se poată îndoi, că este tarea noastră voinţă.

Se tractează acumŭ de a menţinea cu viociune în inimă acestŭ simţimentŭ care cu atâta energiă s'a manifestŭ în viaţa naţiunei noastre.

Adevĕratŭ că suntemŭ prea viĭ, prea mobilĭ, prea superficialĭ, şi că cultura germană ne-ar putea da oare-care soliditate, oare-care *positivismŭ*. Vietatea noastrĕ stîmpĕrată cu reflectiunea şi soliditatea germană ar fi condiţia cea maĭ favorabilă pentru cultura poporului nostru. Când între Germania şi noi, ar fi o grupă de staturĭ, în cătŭ sĕ fimŭ despărţiţĭ de ea prin mai multe bariere naţionale, aşĭ voi pentru românĭ o doză bună de crescere germană. Ast-felĭu înse cumŭ suntemŭ în vecinătatea lorŭ, şi cunoscându-le tendinţa şi direcţiunea cătrĕ rĕsăritŭ, orĭ-ce românŭ datoriă are se

nu voiască a-şi însuşi cualităţi ce ne-arŭ putea produce o solidaritate, chiarŭ şi culturală. Aceasta independinţă culturală sĕ nu pară a fi o essagerare, căci o vedemŭ la toate popoarele culturale de şi poate nu aŭ teamă de alte urmări, decâtŭ de o subordinare în classificarea istoriei culturale. *Urmările unei preponderante culturi germane la noi, arŭ fi politice şi în favorulŭ poporului cultivatoru.* Pe căndŭ litteratura noastrĕ consista numai în cărţi bisericesci, şi aceste erau slavonesci, de atuncea amŭ primitu multe *elemente* ce au atrasŭ mai tărḑiu spriginulŭ sau protecţia slavonă. De căndŭ slavonismulŭ fu înlocuitŭ prin limba greacă, nu numai în biserică dar şi în statŭ, amŭ cădutŭ sub biciulŭ pĕcatelorŭ ce ne-a împlăntatŭ grecismulŭ. De căndŭ simţimŭ că suntemŭ Romăni? De la Lazărŭ. *Spiritulŭ lui Lazărŭ au nutritŭ întrĕprinderea lui Todorŭ.* Emancipaţi de sub Greci, neavĕndŭ propria noastrĕ cultură, ce de abiĕ se încercase a se întemeia, trebuia sĕ spriginimŭ, în cine? Amŭ recăḑutŭ la spriginulŭ slavonŭ.— Espediţiile Russiei nu arŭ fi lăsatŭ aşa urme, dacă nu arŭ fi fostŭ semănatŭ de multŭ în noi o cantitate însemnată de slavonismŭ, dacă în istoria culturală nu amŭ fi fostŭ vre o dată într'o comunitate.

Astăḑi spriginimŭ în Franţa. Pentru ce? Din idea originei noastre romăne, s'au născutŭ idea de a căuta spriginŭ în fraţii pe carii păn'atunci puţinŭ îi cunosceamŭ, şi carii şi mai puţinŭ sau nici de cumŭ nu ne cunosceau. Din reaflarea acestei frăţii au născutŭ ideea: de a se introduce în scoală şi în case crescerea francesă, pentru ca din ea să ne putemŭ suplini lipsele culturale. Aceasta ideĕ, care se esprimase mai cu tăriă sub Domnia Principelui Bibescu, nu numai că nu este greşită precumŭ o critică mulţi, dar este precumŭ vedemŭ o consecinţă firească, chiarŭ o necessitate a desvoltărei noastre naţionale *ca romăni.*

De-abiĕ sunt 20 ani, şi aceasta tendinţă de a afla unŭ conducătoriu în cultura francesă, ne-a produsŭ resultatele politice, *ne a legatŭ pociu ḑice, de soarta Franciei,* precumŭ totŭ omulŭ vede. Aceste învĕţăndu-ne istoria noastre, pociu ḑice că: **naţionalitatea culturei decide preste naţionalitatea politică a unui poporŭ.**

Pentru aceia dar, nu numai este bine a continuá în spriginulŭ culturalŭ alŭ popoarelorŭ latine, chiarŭ şi dacă din cultura germană amŭ putea suplini unŭ oare-care defectŭ naţionalŭ, dar faţă cu situaţia noastrĕ geografică şi politică, este înţeleptŭ şi chiarŭ trebuinciosŭ, ca totŭ ce e caracteristicŭ germanŭ în viaţa noastrĕ publică, se proscrimŭ dintrĕ noi, şi prin instituţii sĕ ne silimŭ a ne deo-

sebi cătŭ se poate de Germanĭ, fără ca pentru aceia sĕ trebuiască sĕ manifestămŭ o inimiciţiĕ către vecinii nostrii. Ast-feliu vomŭ căştiga o individualitate naţională destulŭ de caracteristică, vomŭ ajunge a fi indestulŭ de noi înşine, pentru ca tendinţa lorŭ spre noi sĕ nu găsiască atâta elementŭ de razĕmŭ şi de motivŭ, cătŭ nu află în Iaponia sau China. *Datoria noastrĕ este a face, ca fron-tierele noastre aşa sĕ despartă elementele, precum se desparte apa de oleiu.*

Eu sîntŭ econoamă pentru mine şi în feliulŭ meu — sĕ le dică România — şi rĕspingŭ orĭ ce strĕinismŭ ce vrea a se încuiba pe pămĕntulŭ meu, sub cuvĕntŭ de economiĕ sau cultură.

Aceste căntece de Sirene (cultura pămĕntuluĭ), ne sunt deja prea nesuferite, trebue sĕ luămŭ o resoluţie tare de a le respinge prin unŭ respunsŭ categoricŭ. Faţă cu pretenţiile cutezătoare, că România nu are în sine elementele trebuincioase pentru o mai mare desvoltare a agriculturei, şi nicĭ le poate avea alt-felŭ de cătŭ prin colonisarea cu germanĭ; faţă cu perfida inspiraţiĕ a unorŭ jurnale germane, cari *contează pe neînţelegerea noastrĕ* despre planurile lorŭ, *simţimŭ trebuinţa de a accentua mai tare şi cu mai mare energiă aplecările şi principiile noastre.* **Să se sciă de toţĭ şi pentru totdeauna, că în România nu naţiunea, nu representanţiĭ ei, nicĭ o clasă economică, nicĭ chiar o clică nu este, care sĕ voiască a schimba naţionalitatea sa,** suplăntăndu-o, amalgamăndu-o sau aservindu-o unei alte naţionalităţĭ. *Instituţiile, naţionalitatea şi independenţa noastrĕ, noi le iubimŭ, le menţinemŭ, voimŭ a le conserva cu energie,* din toate puterile inteligenţei şi a braţelorŭ noastre, şi cu afecţiune delirioase a inimei noastre.

Şi dacă a pututŭ pĕcătui vre-unulŭ din noi în contra datoriilorŭ către naţionalitatea sa, încercănd ca prin baniĭ adunaţĭ din vindarea de ţeară la strĕinĭ, sĕ-şi poată cărpi ruinata sa posiţiĕ, aceasta a făcut'o din amăgire, nesciindŭ că subt acestŭ faptŭ zace ascunsă o tendinţă politică, dar de acumŭ înainte nu vorŭ mai face-o nicĭ fii Fanarului.

După ce edificiulŭ naţionalităţei noastre s'a consolidatŭ în mijloculŭ atâtorŭ greutaţĭ ale trecutului, sĕ aducemŭ unŭ verme în sinulŭ nostru, carele sĕ ne roadă esistĕnţa noastrĕ viitoare pe cale economică? Sunt greşelĭ şi se comitŭ crime chiarŭ, în contra naţionalităţei, pe nesciute; dar ele disparŭ îndată ce le cunoasce naţiunea şi le reprobă sau le reprimă prin miile de modurĭ ce-i sunt la dispoţiĕ. Se *poate ca v'ro 2—3 oamenĭ în mijloculŭ unui statŭ,*

sĕ calce în picioare totŭ de ce ţine consciinţa naţiunei noastre, ce adoră milioane, pentru că este achisiţiune conservată cu săngele atătorŭ generaţiĭ? Se poate ca sĕ întrĕprindă aceştĭ oameni uciderea economică a unei naţiunĭ carea este puternică îndestulŭ prin drepturile sale, şi prin garanţia Europei întregĭ?

Daca într'o ḑi s'ar mai încerca vre-unŭ nenorocitŭ a întreprinde ceia ce uniĭ din necunoscinţa urmărilorŭ aŭ făcutŭ, atuncĭ româniĭ la ţipătulŭ tribunilorŭ lorŭ, dĕ a-şĭ apăra tesaurele naţionale, vorŭ coborî în luptă ca ceĭ maĭ liberĭ şi mai virtuoşĭ apĕrătorĭ a celorŭ mai sacre şi nealienabile ale lorŭ.

Classa inteligentă şi chiarŭ poporulŭ, cunoasce martiriulŭ pe alŭ căruia preţŭ s'a cumpăratŭ independinţa patriei, şi este tare prin dreptulŭ ei şi prin sfinţenia causei sale, şi se folosesce de ocasia aceasta de a nu mai răbda încercarea unei viclene uneltirĭ.—

Atuncĭ căndŭ ă *populaţiune eterogenă strĕină românilorŭ prin limbă, religiune, obiceiurĭ, tradiţiunĭ şi aspiraţiĭ politice, se va aşeḑa in ţeară, atuncĭ marginile statului nostru nu vorŭ fi tot-deodată marginĭ ale naţionalităţei române;* strĕiniĭ vorŭ ḑice îndată: nu indentificaţĭ statulŭ românŭ cu naţionalitatea română, căcĭ în acestŭ statŭ sunt mai multe naţionalităţĭ, pe cariĭ nu-le leagă de cătŭ numai comunĭtatea guvernului; şi D-ḑeu e martorŭ iar oameniĭ încă sciu, cătŭ de strĕmutabilă este forma guvernelorŭ, şi cătŭ de uşorŭ se poate nasce vre unŭ evenimentŭ, carele se deschiḑă porţile la putere şi acestorŭ strĕiniĭ, mai cu seamă prin puterniculŭ sprijinŭ ce'lŭ aŭ din vecinătate; şi aceasta, România nu o vrea, nu o poate voi.

Este unŭ ce, căruia trebue sĕ se subordineze toate partidele, cu acelaşĭ respectŭ, şi acestŭ unŭ ce, este naţionalitatea, românismulŭ. Precum orĭ ce ceartă amuţesce înaintea altariuluĭ, astfelŭ trebue se amuţască înaintea ideei de a conserva ţeara pentru naţionalitatea romnnă, căcĭ *acesta este pămĕntul sfîntŭ ce provedinţa ni l'a datŭ ca se 'lŭ conservămŭ, şi pe elŭ se realisămŭ o ideĕ, misiunea individualităţei noastre române. Unde afară de acestŭ pămĕntŭ mai avemŭ vre unŭ viitorŭ?—Aicĭ dar, pe elŭ trebue se trăimŭ saŭ se murimŭ.*

Noĭ toţĭ sintemŭ românĭ, înaintĕ de a fi conservatorĭ saŭ liberalĭ. În bine saŭ în reu, nu se poate nimicŭ întîmpla naţiunei noastre, care se nu atingă pe fie-care din noi. **Nenorocirea totului este nenorocirea şi a fie-căruia ce face parte din totulŭ.** Aceasta se le fiă aminte tutulorŭ partidelorŭ, dacă în ade-

vĕrŭ esistă, şi sub această condiţiune numaĭ, păreri deosebite potŭ fi, şi discuţia lorŭ va fi atuncĭ unŭ vĕntŭ curăţitorŭ de miasmele vieţei noastre sociale, şi totdeodată va umfla pînza corăbiei statului spre a înainta la portulŭ sigurŭ.

Sĕ ne păzimŭ dar, de înferbintarea în care, din causa unei nemulţĕmiri momentane, amŭ gînditŭ poate a ne isbîndi prin o stra-tegimă saŭ dibăciĕ cu ajutorŭ saŭ întrĕvenire de elementŭ strĕinŭ căci acesta nu va vătĕma atâtŭ pe compatrioţiĭ contrari, câtŭ va strica naţiunei. Întregimea şi unicitatea elementului nostru şi prin ea libertatea, neatĕrnarea naţiunei, trebue se ne fiă mai pre susŭ de câtŭ rancunele partidelorŭ.

Putere energică în contra a orĭ ce ne turbură sau ne poate turbura unicitatea, omogenitatea şi libertatea naţională; blîndeţe şi spiritŭ de împăciuire între noi,—aceasta credemŭ că este politica ce ne poate duce la isbîndă.

Amŭ vrutŭ se espunŭ pericolulŭ colonizărei în chestiune, şi se încheiu cu a aduce aminte Românilorŭ, şi a-i îndemna se urmeze înţeleapta povaţă a unuia din strĕbuniĭ noştriĭ care a ḑisŭ:

„Principiis obsta, sero medicina paratur“.

(Împrotivesce-te principiilorŭ, căcĭ târḑiŭ se va putea lecui reulŭ, după ce se va fi făcutŭ)

IDEALURI NAŢIONALE

ALE

NEMŢILORU, SLAVILORU ŞI UNGURILORU

DE

A. PAPIU ILARIANU.

Acestŭ memoriŭ a fostŭ presintatŭ Domnitoriuluĭ Cuza, în vara anului 1860, de cătrĕ D. A. Papiu Ilarianu. In urmă fu publicatŭ, în formă de articlu, in **Revista Carpaţilorŭ** *de la 1 Martiu 1861, după care 'lŭ reproducemŭ şi noi.*

Astădĭ tôte popórele se luptă pentru libertate şi unitate naţională.

Tôte vorŭ Staturĭ, formate după naţionalitate, éră nu întemeiate pre conquistă ca cele maĭ multe din Staturile de astădĭ ale Europeĭ.

Lupta pentru naţionalitate merge înainte.

Vedemŭ chiarŭ uniĭ din Monarchiĭ Europeĭ, nu numaĭ favorind ci punĕndu-se chiarŭ in fruntea acestorŭ tendinţe de unitate naţională.

Victorŭ Emanuelu realiséză cu arma a mînă, şi alăturea cu Garibaldi, idealulŭ Italianŭ.

Nu numai Italianiĭ, ci şi alte popóră se bucură de ale lorŭ idealurĭ naţionale.

Idealulŭ Germanŭ (germanismulŭ)

Idealulŭ Nemţilorŭ este o Germaniă mare, liberă şi unită. Acéstă Germaniă mare în care credŭ Nemţiĭ, se întinde de la *Baltica pănă la Marea Négră.*

Nemţiĭ sciŭ bine că acéstă Germaniă a viitoriuluĭ, nu se poate realisa atătŭ de curĕndŭ. Ei însă credŭ tare că precumŭ aŭ fost eĭ în stare de a germanisa Boemia, Moravia, Silesia, Stiria şi Carintia, Pomerania, Posnania. ş. a. care tóte aŭ fostŭ ţerĭ slavice, de aseminea vorŭ germanisa cu încetulŭ Ungaria şi Transilvania şi Principatele române.

Partidele germane, chiarŭ şi cele maĭ liberale, numaĭ de unŭ lucru invinuia pre Austria sub cursulŭ resbeluluĭ orientalŭ: că adică atătŭ de neputinciosŭ a representatŭ interesele germane la Dunăre.

Aceste partide liberale din Germania nu iubescŭ pre Austria; aceleaşĭ însă se bucură căndŭ Austria germaniséză ţerile sale, pentru că ele credŭ că lăţirea germanismuluĭ este singura misiune a Austrieĭ, şi singura eĭ condiţiune de viéţă. Ele credŭ maĭ încolo că Austria va cădé şi că ţerile eĭ cele germanisate vorŭ fi ereditatea cea maĭ frumoasă a Germanieĭ ceĭ viitórie, libere şi unite, de la Baltica pănă la Marea Négră.

Aşa credŭ toţĭ Nemţiĭ.

La acestŭ idealŭ lucréḑă diplomaţiĭ şi politiciĭ lorŭ, literaţiĭ şi profesoriĭ lorŭ; în aceste ideĭ se cresce în scólă junimea lorŭ.

La acestŭ scopŭ lucrează societăţile cele numeroase din Germania, maĭ alesŭ cele economice, şi acele care aŭ de scopŭ germanisarea Orienteluĭ şi mai cu sémă a Principatelorŭ prin coloniĭ germane. Una din filialele acestorŭ societăţĭ 'şĭ'are biuroulŭ în Viena cu înscriptiunea „Socitate Cesaro-regescă de ajutoriŭ, pentru colonisarea Banatuluĭ şi a ţereloru de la Dunăre.“

In acestŭ puntŭ de germanisare, nu este nicĭ cea maĭ mică deosebire între Austria şi Prusia, între partidele retrogade şi democratice.

O singură altă deosebire este între aceste partide germane: că partida austriacă crede că Germania viitoare va fi a Austrieĭ; partida prusiană crede earăşĭ că Prusia va fi doamna Germanieĭ ceĭ marĭ.

Partida democratică speră că şi Austria şi Prusia are să cadă, şi Germania viitoare va fi o mare republică democratică, de la Baltica pănă la Marea Négră.

Acestŭ idealŭ Germanŭ, dacă s'ar puté realisa vreodată, orĭ sub formă Austriacă, orĭ Prusiană, orĭ democratică, arŭ stinge pre Românĭ.

Acestŭ idealŭ e greŭ de realisatŭ. Dară nu se póte ḑice a fi cu neputinţă.

In tótă întêmplarea, n'ar fi bine ca politicii Românilorŭ să-lŭ privéscă cu despreţŭ şi nepăsare. Cine nu-şĭ aduce aminte de parlamentulŭ dela Francfortŭ din anulŭ 1848, unde era adunată lamura inteliginţeĭ germane, şi unde se deteră pre faciă tóte planurile Germanismuluĭ? Si apoĭ cine nu vede progresele înfricoşate ce face Germanismulŭ în rĕsăritulŭ Europei? Pesta vorbesce nemţesce. În Banatŭ, colonie nemţescĭ. In Transilvania, Saşĭ. Bucovina, germanısată, maĭ că a uitatŭ că maĭ deunăzĭ era partea cea maĭ frumósă, cea mai tare a Moldaviei. Oraşele Moldoveĭ sîntŭ evreescĭ, şi Evreulŭ dacă învéţă carte ḑice că e Némţŭ. In ambele Principate sute şi miĭ sudiţĭ Austriacĭ, cu jurisdicţıune propriă consulară. Boeriĭ ţereı tractéză cu societăţile germane cele colonisătóre, ca să aducă Nemţĭ, spre a cultiva moşiele cele întinse ale Românilorŭ. Numaĭ unŭ instinctŭ naturalŭ, darŭ fericitŭ, făcu pre Românĭ ca să adópte cultura Euopeĭ latine, fără de care de abia ar maĭ fi speranţă de scăpare în viitoriŭ.

Idealulŭ Slavicŭ (Slavismulŭ).

Slaviĭ încă aŭ idealulŭ lorŭ.

Cele 80 milióne Slavĭ, fiĭ aĭ „Slaveĭ", împărţiţĭ între Rusia, Prusia, Austria şi Turcia, încă lucréză pentru libertatea şi unitatea viţeĭ Slavice.

Uniĭ din acesti Panslavişti sînt de partida ruséscă: eĭ adecă credŭ că Rusia are să unéscă cu încetulŭ pre toţĭ Slaviĭ din Turcia Austria şi Prusia.

Alţiĭ credŭ întru o confederaţiune a deosebitelorŭ seminţiĭ slavice: confederaţiune care, se înţelege, că numaĭ pre ruinele Turceĭ şi ale Austriei s'ar puté întemeia.

O unire naţională, cel-puţinŭ a Slavilorŭ de mézăzi (Bulgarĭ, Serbĭ, Bosniacĭ, Montenegrinĭ, Croaţĭ, ş. a.) este acea care ar atinge maĭ deaprópe interesele române.

La acéstă unire federativă lucréză Slaviĭ de mézăzĭ.

În ḑilele nóstre, aseminea lucrurĭ nu se potŭ ḑice a fi cu neputinţă.

Ruşiĭ şi toţĭ Slaviĭ sînt inimicĭ naturalĭ aĭ Austrieĭ şi aĭ Turcieĭ; şi când s'ar păré că Ruşiĭ şi Slaviĭ ţinŭ cu Austria şi cu Turcia, ca la a. 1848, acésta întru adevĕrŭ e maĭ multŭ unŭ espedientŭ trecătoriŭ în politica lorŭ, pînă ce planulŭ unităţiĭ naţionale va fi destulŭ de maturŭ spre a se puté realisa.

Idealulŭ Ungurescŭ (Magiarismulŭ).

În mijloculŭ Germanilorŭ şi alŭ Slavilorŭ, se găsescŭ Ungurii şi Românii.

Cele 4—5 milióne de Unguri, şi cele 8—9 milióne de Românĭ, s'ar păré a fi de la provedinţă destinaţĭ ca sĕ împedece realisarea idealuluĭ Germanŭ şi Slavŭ, încâtŭ adecă şi unulŭ şi altulŭ din aceste doă ideale aŭ de scopŭ sĕ absoarbă pre Ungurĭ şi Românĭ.

Din nenorocire,

Idealulŭ Ungurilorŭ este planulŭ luĭ Arpadŭ, străbunuluĭ lorŭ: *o Ungaria mare dela Adriatică până la marea Négră* .

Ungurii totŭ-dea-una s'aŭ luptatŭ pentru realisarea acestuĭ idealŭ, şi nici odată nu l'aŭ pututŭ realisa, dară nici odată n'aŭ desperatŭ.

Deocamdată se mulţămescŭ Ungarii, cu o Ungariă, ale căreĭ părţĭ să fie nu numaĭ Ungaria propriă până la Tisa, ci şi Croaţia şi Slavonia, Banatulŭ şi Biharia, Maramureşulŭ şi Transilvania.

Domnĭ deocamdată aĭ acesteĭ Ungarie, pînă la poalele Carpaţilorŭ munteni şi moldovenĭ, Ungurii n'aŭ cea maĭ mică îndoială că, cu timpulŭ, ar puté supune cu uşurinţă şi Principatele Române, pre care, după pretinsulŭ lorŭ dreptŭ istoricŭ, le consideră de părţĭ ale coróneĭ ungurescĭ.

Până ce ar sosi acestŭ timpŭ, eĭ pregătescŭ opiniunea publică în favórea lorŭ.

Democraţii Ungurĭ pregătescŭ democraţia Europénă.

Politicii lorŭ arată interesele Europeĭ de a forma la răsăritŭ o Ungariă putinte.

Eotveos, Ungurulŭ care jócă astădĭ în Ungaria şi în Viena unŭ mare rolŭ, impută Împĕratuluĭ, căcĭ nu se folosesce maĭ cu energiă de dreptulŭ ce are, în calitatea sa de Rege alŭ Ungarieĭ, asupra Principatelorŭ. Şi întru adevĕrŭ că toţĭ Ungurii s'ar bucura dacă Principatele ar cădé în mânile Austrieĭ ca părţĭ ale coróneĭ Ungurescĭ, în speranţă că desfăcênduse Ungaria de Nemţĭ, Ungaria ar rĕmâné dómnă a Principatelorŭ.

Jurnalele ungurescĭ, nu numaĭ cele din ţéra ungurésca, dar chiar şi celŭ din Bucurescĭ, aŭ cutezarea de a vorbi despre drepturile istorice ale Ungurilorŭ asupra Românilorŭ.

Pentru realisarea cu încetulŭ a acesteĭ Ungarie marĭ, Ungurii desfăşură o energiă necrezută, maĭ alesŭ de pre timpulŭ luĭ Iosifŭ II care a vrutŭ să-ĭ germaniseze.

Atuncĭ se treziră Unguriĭ din somnulŭ vécurilorŭ, cu unŭ entusiasmŭ care nu se póte descrie!

La 1825 se înfiiinţă Academia ungurească. Comitele Széchényi consacrase venitulŭ de unŭ anŭ a tóte moşiele sale pentru acéstă Academiă. De asemine făcură şi alţĭ magnaţĭ ungurĭ.

Nicĭ odată şi nicăirĭ o Academiă n'a avutŭ atâta importanţă pentru causa naţională, ca acéstă Academiă ungurească.

Acéstă Academiă, care întrunia tótă inteleginţa ungurească din tóte clasile societăţiĭ, formulă planulŭ celŭ mare alŭ maghĭarismuluĭ, adecă planulŭ de a *unguri* maĭ ântâiŭ pre toţĭ Slaviĭ şi pre toţĭ Româniĭ, şi după aceea a-ĭ *improprietări* pre toţĭ, şi a-ĭ face părtaşĭ, în calitate de Ungurĭ, la tóte drepturile ţereĭ.

Eĭ, Unguriĭ, spera că în cursŭ de zece anĭ, prin scóle şi alte institute precumŭ şi prin făgăduinţa de a le împărţi moşiĭ, ar puté unguri tótă românimea Transilvanieĭ. Capulŭ partideĭ unguresci din Transilvania, Baronulŭ Wesseleny, pre la 1843 făcuse unŭ planŭ detaliatŭ, care se şi publicà, planŭ de a unguri pe toţĭ Româniĭ în nu maĭ puçinŭ de câtŭ 10 anĭ.

Unguriĭ credea că Slaviĭ şi Româniĭ pentru atâtea bunĕtăţĭ maghiarimoase din partea aristocraţieĭ unguresci, se vor considera onoraţĭ cu numele de Ungurŭ, ca odinióră barbariĭ cu numele de Romanŭ; şi cu acest chipŭ înmulţindu-se naţiunea ungurésca, vor fi gata toţĭ cu puterĭ unite a se lupta pentru independinţa Ungarieĭ ceĭ marĭ.

De la 1825 pînă cătră a. 1842, planulŭ ungurescŭ făcuse paşĭ giganticĭ. Unguriĭ credea deja cu tótă seriositatea şi o spunea cu tótă naivitatea că naţiune atâtŭ de vechiă şi eroică, şi limbă atâtŭ de minunată, şi viitoriŭ atâtŭ de strălucitŭ ca alŭ Ungurilorŭ, n'a avutŭ şi nu are nicĭ unŭ poporŭ pre façia pămêntuluĭ. Totŭ ce e frumosŭ în lume li se parea a fi lucru ungurescŭ. *Dumneḑeulŭ Ungurilorŭ*, pre tronulŭ cerescŭ, credea a fi îmbrăcat în Atila, şi de a drépta luĭ, S. Stefanŭ regele ungurescŭ, ca celŭ d'întâiŭ între Sânţĭ. Decĭ „*totŭ omulŭ să fie omŭ şi Ungurŭ*," cântaŭ poeţiĭ, şi poeţĭ eraŭ toţĭ Unguriĭ.

Entusiasmulŭ face minunĭ, şi răpesce şi pre alţiĭ. Incă de maĭ nainte se ungurise tótă aristocraţia română. Acumŭ începuse a se unguri inteliginţa română.

Tóte partidele unguresci, se întrecea, şi pân'astăzĭ se întrecŭ în patriotismŭ.

In acéstă privire la Ungurĭ, nu era şi nu este deosebire între aristocratŭ şi democratŭ, nicĭ între Szecheny saŭ Vay, şi între Kos-

suth saŭ Klapka. Nu în scopurĭ, ci numai în mijlóce se deosebescu.

Pre cândŭ ţeranulŭ nu doria maĭ multŭ de câtŭ o maĭ esactă regulare a îndatoririlorŭ sale, aristocraţiĭ unguresci fură ceĭ de ântâiŭ cariĭ propuseră dea dreptulŭ improprietărirea ţeranuluĭ, cu tóte că ţeranulŭ era de altă lege, de altă limbă; acésta o făcea Unguriĭ, cu scopŭ de a le cumpăra naţionalitatea cu bunurĭ materiale. Orĭ cumŭ, preţulŭ datŭ din partea Ungurilorŭ era destulŭ de mare.

Atâtŭ face patriotismulŭ la Ungurĭ.

Intr'aceea se găsia şi între Românĭ şi Slavĭ, bărbaţĭ, cariĭ cunoscea pericolulŭ ce amenința Ungurismulŭ, naţionalităţiĭ române şi slave. Curtea împĕrătéscă lăsa pe Ungurĭ să facă, dar de altă parte încuragia oposiţiunea slavă şi română.

Veni anulŭ 1848.

Cabinetulŭ austriacŭ acordă tóte pretenţiunele Ungurilorŭ. Dară pre de altă parte, sumuţa pre Slavĭ şi Românĭ. Româniĭ şi Slaviĭ, firesce, protestară în contra uniriĭ cu Ungurii, şi pretindea drepturile lorŭ naţionale. Austria promitea totŭ. Româniĭ din Transilvania se luptară ca leiĭ, cu tunurĭ de lemnŭ şi cu lăncĭ, in contra tunurilorŭ şi puscilorŭ unguresci.

Revoluţiunea ungurească căzu.

Austria, ca unŭ adevĕratŭ Koşutŭ nemţescŭ, in locŭ de a implini promisiunile date Românilorŭ şi Slavilorŭ, începu a tracta de Austriacĭ, de Nemţĭ, pre tóte popórele monarchieĭ.

Astădĭ érăşĭ e mare mişcare in Austria, şi maĭ alesŭ in Ungaria şi in Transilvania.

Unguriĭ n'aŭ invĕţatŭ nimica din cele păţite, şi n'aŭ uitatŭ nicĭ una din nedreptăţile şi rătăcirile lorŭ de la 1848.

Unguriĭ érăşĭ vor să lupte cu cunoscuta lorŭ energiă pentru o Ungariă mare, şi pretindŭ cu totŭ deadinsulŭ ca Româniĭ numaĭ de câtŭ să fiă Ungurĭ; eĭ nu vor a sci nimica de independința Transilvanieĭ, nimica de egalitatea şi independinţa naţionala a 3 milióne de Românĭ din Transilvania şi din ţinuturile române ce se întindŭ până in Tissa.

Româniĭ, acumŭ ca şi la 1848, érăşĭ se găsescŭ între doue focurĭ care le paraliséză puterile cele maĭ bune: între Nemţiĭ cariĭ î-aŭ înşelatŭ la 1848, şi între Unguriĭ cariĭ nu vor să scie de naţionalitate românéscă necumŭ in ţéra unguréscă, dar nicĭ macarŭ in Transilvania, care este ţéra românéscă.

Unguriĭ sciŭ bine că Româniĭ nu iubescŭ pre Nemţĭ; pentru aceea nu facŭ nicĭ o concesiune din pretinsele lorŭ drepturĭ istorice. Nemţiĭ érăşĭ sciŭ că Româniĭ nu vor a fi Ungurĭ, chiarŭ pentru aceea cabinetulŭ nemţescŭ acordă tóte pretenţiunile Ungurilorŭ cele asupritoare de Românĭ, încredinţaţĭ fiindŭ că cu acestŭ chipŭ vor provoca de sigurŭ nouă luptă între Ungurĭ şi Românĭ.

Aşa dară totŭ intriga cea vechiă a Némţuluĭ, totŭ sumeţia cea incalificabilă a Unguruluĭ, din care uşorŭ va resulta érăşĭ căderea şi a Unguruluĭ şi a Românuluĭ.

Lupta principale între Ungurĭ şi Românĭ este nu numaĭ pentru recunóscerea naţionalităţiĭ românescĭ, ci pre lîngă acésta apoĭ şi pentru Transilvania.

Unguriĭ nu vor să înţelégă o Ungariă fără de Transilvania. Româniĭ, din contra, nu numaĭ că nu vor fusiunea Transilvanieĭ cu Ungaria, ci pretindŭ şi unirea cu Transilvania a Românilorŭ din Banatŭ, Biharia şi din Măramurĕşŭ păn'in Tissa.

Unguriĭ se temŭ că dacă Transilvania ar rĕmâné independinte de Ungaria, apoĭ cele 500 miĭ de Ungro-Secuĭ din Transilvania ar dispăré in mijloculŭ Românilorŭ, cariĭ numeră numaĭ in Transilvania 1½ milionŭ. Afară de acésta se maĭ temŭ Unguriĭ că dacă Transilvania ar rĕmâné neatârnată de Ungaria, şi acésta de altă parte s'ar desface de Austria, apoĭ Transilvania prin nimica n'ar fi impedicată de a se uni cu cine ar vré, de esemplu cu Principatele. Asta este causa pentru care Unguriĭ se luptă cu atâta energiă pentru contopirea Transilvanieĭ cu Ungaria, in câtŭ Unguriĭ scrieaŭ şi scriŭ pre stégurile lor: *Unire saŭ Mórte.*

Ce se ţine de Româniĭ din Transilvania, eĭ, precumŭ la a. 1848, de asemine şi astăzĭ protestă in contra Unireĭ Transilvanieĭ cu Ungaria, pentru că unindu-se cu Ungaria, eĭ in Ungaria disparŭ cu totulŭ; éră in Transilvania domnescŭ cu numerulŭ lorŭ celŭ mare. Apoĭ unindu-se Româniĭ cu Ungaria, eĭ se aruncă in eventualităţile unuĭ resbelŭ ungurescŭ cu Austria, resbelŭ in care Româniĭ ar fi siliţĭ a se lupta sub nume de Ungurĭ, pentru maĭ mare gloria Ungurilorŭ, cândŭ, remâindŭ Transilvania neatârnată de Ungaria, interesulŭ eĭ în casulŭ unuĭ resbelŭ este de a remâné neutrală deocamdată, şi numaĭ desvoltarea impregiurărilorŭ ar puté arăta dacă aŭ de a lua parte, şi ce parte aŭ de a lua la unŭ asemine resbelŭ Româniĭ Transilvanieĭ? de altă parte Româniĭ încă pricepu că independinţa Transivanieĭ de Ungaria, este nu numaĭ în interesulŭ

specialŭ alŭ Românilorŭ din Transilvania, dar este şi postulatulŭ unei politice maĭ înalte a Românilorŭ in generalŭ.

In fine, ce se ţine de politica Austrieĭ in acéstă cestiune a Transilvanieĭ: Austria întru adevĕrŭ nu este interesată pentru unirea Transilvanieĭ cu Ungaria, pentru că se teme că acéstă din urmă prin unirea Transilvanieĭ arŭ căştiga prea mare putere. Dar cu tóte acestea, Austria, precumŭ la a. 1848, de asemenea credŭ eŭ că şi acumŭ are să invoéscă Ungurilorŭ Unirea Transilvanieĭ. Şi pentru ce? numaĭ cu scopŭ de a provoca pre Românĭ in contra Ungurilorŭ, şi aĭ pune în luptă neincungiurată şi acumŭ ca la a. 1848.

Ecstrasŭ din revista economică-politică a Annaleloru economice de Martianu, pe anulŭ 1864, asupra dreptuluĭ datŭ strĕinilor de a cumpĕra moşiĭ în ţéră.

O questiune s'a deslegatŭ de odată cu chestiunea rurală, chestiune de o însemnătate cu multŭ maĭ mare pentru viitoriulŭ nostru naţionalŭ, de cumŭ pare că o înţelege generaţiunea actuală.

E vorba despre îndreptăţirea străinilorŭ nenaturalisaţĭ de a cumpăra moşiĭ în ţéră.

Prin decretulŭ No. 1051 din 19 Augustŭ 1864, acestŭ dreptŭ se dă străinilor în condiţiile următóre:

I. Străiniĭ de ori ce ritŭ creştinescu domiciliaţĭ în România vor avea dreptulŭ de a cumpăra proprietăţi immobiliare, sub condiţiunea însă de a se supune în ceea ce se attinge de asemenea proprietăţi, la legile pămêntuluĭ, şi numaĭ precât şi Româniĭ se vor bucura de asemenea dreptŭ în ţerile lor.

Nu se prejudecă printr'acésta întru nimicŭ dispositiunile legale relative la naturalisatiune.

Legea de faţiă nu va privi întru nimicŭ colonisările, ce suntŭ poprite.

III. Tóte dispositiunile contrariĭ acesteĭ legĭ, sunt şi remânŭ abrogate.

Ca o consolaţiune proprietarilorŭ cari aŭ perdutŭ clăcaşiĭ, s'a datŭ acéstă lege, pe când ea lor le va deveni maĭ funestă.

Adevĕratŭ că mulţĭ din proprietariĭ ceĭ marĭ şi maĭ alesŭ ceĭ îngreunaţĭ de datoriĭ, aŭ cerutŭ acéstă dispositiune a legeĭ, şi au încercatŭ a o dobîndi prin felurite modurĭ.

Însă acéstă cerere şi încercare este încercarea bolnavuluĭ desperatŭ, carele în alegerea mijlócelorŭ de însănătoşere nu maĭ póte delibera cu sânge rece raţionând, ci în spaimă de apropierea morţeĭ sale economice, speră şi de la unŭ hasardŭ în sine periculosŭ.

Noĭ ne-amŭ datŭ părerea în acésta în toţĭ aniĭ de când publicămŭ

annale, şi maĭ alesŭ sub titlul: *Proprietatea de pămentŭ şi naţionalitatea.*1)

Chestiunea taie prea adâncŭ în interesele românităţeĭ, pentru ca se o putemŭ trece cu vederea fără a o combate.

Dacă în acestŭ seculŭ *alŭ materialismuluĭ,* maĭ deşteptămŭ simpatia vre-uneĭ naţiunĭ civilisate, causa este originea naţiuneĭ nóstre, care tot-d'auna ne va conserva simpatia şi antipaţiile unora din naţiunĭ. *Politica naţionalităţilor a fostŭ până acumu maĭ tare esprimată în viaţa lor economică.* Fie-care naţiune s'a închisŭ pe câtŭ s'a pututŭ prin vămĭ şi prohibiţiunĭ, de naţiunile străine.

Pământul Germanieĭ este roditorŭ, escedentul populaţieĭ se scurge parte în America parte în Ungaria. De şi despărţiţĭ de ea prin o ţéră vastă şi puţinŭ populată ca Ungaria, totuşĭ rasa tudescă chiar de pe acumŭ a începutŭ se ne priveascâ ca inimicĭ naturalĭ şi ne amenință pentru posesiunea pămêntuluĭ strĕbunŭ.

Încă odată sĕ notămŭ la acestŭ locŭ că numaĭ constelaţiile politice întemeiate pe originea raselor, ne coservă ne-atinşĭ de numeroşiĭ inimicĭ aĭ acestuĭ tĕrêmŭ invidiatŭ, dar alt-fel... *Pentru specia omenéscă este indiferentŭ dacă pe pămêntulŭ cutare vieţuescŭ vechiĭ sĕĭ locuitorĭ, saŭ pe aceştia ĭ-aŭ stărpitŭ alţiĭ cariĭ eraŭ strimtoraţĭ de fóme; căcĭ daca aceia nu eraŭ sĕ fie stărpiţĭ, trebuia să piară şi să se împuţineze cestia-l'alţĭ.*

Sĕ fie óre ca numaĭ legislatoriĭ noştriĭ nu ţinŭ séma nicĭ de păţiĕniile nóstre şi a le altora, nicĭ de strigătul publicŭ?

Vor dice apărătoriĭ legeĭ de împroprietărirea streiniiorŭ, că legea pe care o combatemŭ, opresce colonisarea. Se înşélă celŭ ce crede în seriositatea acesteĭ oprelĭ. Cu dreptul de proprietarĭ potŭ intra orĭ câţĭ streinĭ vorŭ voi. Spre esemplu; societatea X cumpără in ţéră o moşie de o întindere mare; o imparte în 150 de părţĭ pe carĭ le vinde la ómenĭ din strĕinătate. Toţĭ aceştĭ cumpărătorĭ vinŭ de preste frontiere; nu-ĭ cunóscemŭ cine sunt, dar aŭ dreptŭ pe temeiul legeĭ de a se aşeda pe proprietăţile lor cumpărate. Iată formată o comună de 150 streinĭ!2) Numesce'ĭ d-ta colonişti orĭ proprietarĭ, orĭ cumŭ veĭ voi; eĭ sunt maĭ multŭ de câtŭ coloniştiĭ Bulgarĭ din Basarabia, căcĭ eĭ sunt de plinŭ proprietarĭ, pe cândŭ aceştia se află aşedaţĭ pe proprie-

---

1) Vedĭ annalele economice pentru anul 1861 pag...

2) De essemplu esperienţa făcută în cele maĭ multe oraşe şi orăşele ale Moldoveĭ, carĭ aŭ devenitŭ aprópe Comune streine. n. e.

tăţile statuluĭ tot'dauna revocabile. Streinii ce potŭ veni pe temeiulŭ legei ce combatemŭ, sunt cu multŭ în maĭ bune condiţiunĭ puşĭ de acéstă lege de câtŭ coloniştiĭ luĭ A. I. Filipescu şi compania de maĭ anŭ-ţerţĭ. Acei colonişti se îmbiaŭ *celŭ puţinŭ a se lepăda de protecţiunea streină* îndată ce vor intra în ţéra, *ĭar proprietarilor legeĭ nouĕ nu li se cere nicĭ atâta;* va se ḑică în privinţa ţereĭ sunt maĭ neobligaţĭ şi de câtŭ eĭ!

La atâta abnegaţie nu s'a priceputŭ nicĭ fatalistul de turcŭ acumŭ doĭ annĭ. Trebuia ca noĭ ceĭ maĭ şubrezĭ se fimŭ maĭ escesivĭ şi în acésta.

Pentru ca se dĕrimămŭ *unŭ bulevardŭ atâtŭ de vechiŭ şi încercatŭ apărătorŭ alŭ naţionalităţeĭ nóstre, cumŭ a fostŭ oprirea streinilor de a avea moşiĭ în ţéră română*, trebuia: I se avemŭ unŭ interesŭ fórte mare pe care alt-cumŭ nu 'lŭ puteamŭ satisface; 2 se fiă acestŭ interesŭ *tutulor invederatu*, nu numaĭ de uniĭ închipuitŭ; şi al 3. în acelaşĭ têmpŭ—dacă nu maĭ 'nainte—să se iee şi disposiţiile saŭ precautiunile trebuinciόse pentru a apăra presentul şi viitorul naţionalităţeĭ de consecinţele daunόse ce potŭ nasce din ruperea acestuĭ zegazŭ economico-politicŭ.

Nicĭ una din aceste condiţiĭ nu aŭ presidatŭ la confecţionarea acesteĭ legĭ.

Valoarea proprietăţilor immobile nu se rĕdică prin o trăsătură de condeiŭ precumŭ vomŭ avea ocasiunea de a ne convinge. Alţĭ coefficienţĭ sunt de lipsă pentru acésta. Dar se presupunemŭ că cutare proprietarŭ va putea vinde moşia sa la un strĕinŭ cu 5 % maĭ scumpŭ de câtŭ până acum. Au dóră acestŭ maĭ multŭ are se intre în amelioraţiĭ de fondŭ, orĭ în alte întreprinderĭ impulsante de producţiĕ naţională? Nicĭ de cumŭ. Aceĭ banĭ aŭ să fie cheltuiţĭ în streinătate după vechiulŭ obiceiŭ a acelor ce vêndŭ astăḑĭ moşiĭ, căcĭ în semenea timpĭ numaĭ risipitoriĭ şi consumenţiĭ neproductivĭ facŭ acésta. Apoĭ ne avênd trebuinţă de a se împămĕnteni, nuoiĭ proprietarĭ ce vorŭ cumpăra moşiĭ române maĭ marĭ, orĭ le vorŭ cumpăra pentrŭ a le revinde în părticele iarăşĭ la streinĭ, precumŭ ḑiserămŭ maĭ 'nainte, orĭ pentru ca se le păstreze pentru sine. În casul întêi eĭ vorŭ fi ca colonisatorĭ, în casul alŭ doilea ca proprietarĭ absentaţĭ, funeştĭ viitoruluĭ Românieĭ.— Şi nu este îndoială că maĭ toţĭ cariĭ vorŭ cumpăra proprietăţĭ marĭ, nu vorŭ locui în ţéră la noĭ, ci vor trage veniturile moşiilor şi le vorŭ consuma în ţerile pe unde vorŭ petrece saŭ unde vorŭ fi domiciliaţĭ orĭ originarĭ. Irlanda pentru aceia este aşa de seracă, pentru că o parte însemnată de proprietarĭ fiind de naţiona-

litate Englesă şi trăind în Englitera, venitul acestor proprietăţĭ ese din Irlanda 1).

Chimia ne arată că orĭ care pămêntŭ séсă dacă nu ĭ se reîntorcŭ elementele pe cari cultura i le-a rĕdicatŭ. Economia rurală din parte-ĭ

---

1) Northon, în scrierea sa asupra Irlandeĭ, atribuie relele ţĕreĭ, la absenţa proprietarilor. După dênsulŭ, insula produce 450 milióne de francĭ: 100 milióne suntŭ venitulŭ proprietarilorŭ absenţĭ; 37 ½ mil. ale cleruluĭ, din care maĭ multŭ de jumĕtate nu rezidă în Irlanda; 122 ½ trecŭ în tacse şi în dime; armata absoarbe încă 32 pentru menţinerea ordineĭ în ţeară., — Maĭ remâne la şése milioane de locuitorĭ, câte 35 centime pe ḑi, de capŭ. Neegalităţile neînlăturabile ale uneĭ asemenea reparţiunĭ nu lasă celuĭ maĭ mare numĕrŭ din eĭ de câtŭ miseria.

După opiniunea luĭ Cantu, causa primară din care decurgŭ atâtŭ reulŭ indicatŭ de Northon, precum şi tóte nenorocirile ce bêntue Irlanda, este chestiunea mumă a orĭ căruĭ poporŭ, este chestiunea naţională.

Eată opiniunea luĭ Cantu: «...Era nebunie de a crede că emancipaţiunea (Ir-«landesilorŭ, făcută la 1828) ar fi pututŭ vindeca atâtea rane.«

«Este greŭ a pune de acordŭ două populaţiunĭ duşmane.»

«Binele (ce trebue Irlandesilorŭ) nu va resulta nicĭ cumŭ din manufacturĭ, din «drumurĭ de fierŭ saŭ de astŭ-felŭ de progrese materiale; precumŭ nicĭ din ora-«şe marĭ, din curăţenie şi îndemnărĭ ale vieţeĭ, nicĭ din fondarea de scolĭ, din «oprirea de a contracta căsĕtoriĭ serace şi de a se deda la cerşitorie. Intr'unŭ «cuvêntŭ remediulŭ nu consistă în a transforma pe Irlandesĭ în Englesĭ, cândŭ «*reulŭ stă tocmaĭ în această pretenţiune.*»

«...Irlandesul, urmează impulsiuneĭ inimeĭ luĭ, elŭ este dominatŭ de o idee (ideea «naţională) căria se abandonează fără reflecţiune. Eată pentru ce, după ce a că-«pătatŭ emanciparea, Irlandesiĭ reclamă cu o voce maĭ puternică, *unŭ parlamentŭ «propriŭ* alŭ lorŭ *şi dreptulŭ de a se administra eĭ*, subt patronagiulŭ coróneĭ de «Englitera. (Adică dreptulŭ de a trăi ca naţiune.)

«Trebue ca proprietarulŭ *se creadă* că are nu numaĭ drepturĭ ci şi datoriĭ; se «locuiască în mizloculŭ sătenilorŭ, se-ĭ disciplineze şi se fie pentru dênşiĭ unŭ «părinte, — pe cândŭ din contra elŭ este atâtŭ de depărtatŭ de dênşiĭ prin *di-«ferenţa de religiune şi de limbă* (adică prin diferenţa de naţionalitate) câtŭ este «prin reşedinţa luĭ obicĭnuită în Anglia.»

(C. Cantu. Histoire Universelle. v. 19, p. 121).

Aşa dar rana de care sufere Irlanda este necesitatea de a trăi ca naţiune fără care nu este esistenţă, nu este fericire, — orĭ care ar fi îmbunătăţirile materiale. Condiţiunea esencială de a trăi ca naţiune, de a avea libertate politică. este unitatea populaţiuneĭ şi naţionalitatea proprietarilorŭ, naţionalitatea comerciuluĭ din leuntru, naţionalitatea industrieĭ, — căcĭ «*este greŭ de a pune de acordŭ două populaţiunĭ duşmane.*» — Şi noĭ stricămŭ celŭ maĭ scumpŭ bine ce ne-aŭ conservatŭ virtutea stremoşéscă: *omogenitatea populaţiuneĭ şi naţionalitatea proprietăţeĭ pămĕntuluĭ*, atrăgêndŭ elemente streine în ţeară şi făcênd pe streinĭ proprietarĭ aĭ pămêntuluĭ românŭ; — şi ne compromitemŭ libertatea politică aservindŭ ţeara prin concesiunĭ la streinĭ. subt pretecstulŭ aşa numitelorŭ „*îmbunătăţirĭ materiale cu orĭ ce preţŭ*," de şi aceste îmbunătăţirĭ se facŭ cu baniĭ ţĕreĭ! (n. e.)

afirmă adevĕrul ca orĭ ce moşiă saŭ pămêntŭ productivŭ se sfĕrşeşte dacă productul (venitul) luĭ, în depărtare de elŭ se cheltuesce. În locŭ se reintre o parte a venituluĭ ca amelioraţiă spre a reda sfĕrşita putere a pămêntuluĭ, se consumă departe de ţeară. Şi fiind-că acésta se urma în mare mesură şi pănă acumŭ prin desulŭ şi nefolositoriul absentismŭ alŭ proprietarilor noştriĭ; iată una din fundamentalele cause pentru care moşiile nóstre nu aŭ preţŭ!

Dar ceĭ ce vorŭ se vîndă moşiile la streinĭ, nu se gândescŭ la următoriĭ lor? 1) Cu câtŭ se va urca preţul moşiilor prin întrevenirea streinilor, cu atat pentru fiiĭ şi nepoţiĭ lor se îngreunéză putinţa de a maĭ redeveni proprietarĭ. Si óre acestŭ blĕstemŭ lăsatŭ urmaşilorŭ nu este maĭ greŭ de câtŭ e căştigul momentanŭ din baniĭ streinilor!

Înţelegemŭ trebuinţa de a attrage capitalurile, însê nu înţelegemŭ că acéstă trebuinţă este necondiţionată. Se facemŭ deosebire întrĕ trebuinţele ţĕreĭ şi ale naţiuneĭ; *Ţéra* ca pămentu şi obiectu de esplotaţiune, are o trebuinţă *necondiţionată* de capitalŭ pentru a produce. **Acesteĭ trebuinţĭ, nu asemenea legĭ, ci institute naţionale de creditŭ satisfacŭ.** Dar naţiunea care se află în proprietatea pămêntuluĭ ţĕreĭ şi'lŭ lucréză bine sau rĕŭ, produce însĕ destul pentru trebuinţele sale, ba şi ceva prisosŭ, vedêndŭ că pămĕntul ar putea produce de 5 orĭ atata cu întrevenirea unuĭ capitalŭ strĕinŭ, *însă cu condiţia ca streinul sĕ esproprieze pe fiĭ eĭ din moşiĭ* şi se le caute apoĭ acestĭ strĕiniĭ după regulile sciinţeĭ— credŭ că sub asemenea condiţiĭ, naţiunea cu indignaţie arŭ declina „puternicul ajutorŭ alŭ capitalurilor streine" şi *arŭ preferi maĭ bine a fi de 5 orĭ maĭ sĕracă dar proprietară a pămêntuluĭ, de câtŭ, espropriată în ţéra sa*, a privi cumŭ moşiile ce aŭ fostŭ odinióră ale fiilor eĭ, maĭ târḑiu vorŭ produce noilorŭ proprietarĭ, de 5 orĭ maĭ multŭ. Ce folosŭ, acestŭ maĭ multŭ nu arŭ fi alŭ eĭ! **Ţéra română nu ar fi a Românilor!** Şi dacă póte ĭ-ar maĭ pĕstra numirea, acéstă ar fi numaĭ o numire tolerată de nuoiĭ proprietarĭ pănă la o ocasiune óre-care.

Nu înţelegemŭ pentru ce în lege s'a maĭ stipulatŭ condiţia ca aceléşĭ drepturĭ se avemŭ şi noĭ româniĭ în staturile supuşilorŭ strĕinĭ cariĭ se vorŭ împroprietari la noĭ.

În acelaşĭ timpŭ pe cândŭ ne plângemŭ că nu putemŭ conserva nicĭ moştenita proprietate, şi că de şi pămêntulŭ la noĭ este maĭ eftinŭ decâtŭ în alte ţĕrĭ, totuşĭ trebue sĕ'lŭ vindemŭ din causa nemerniciei nóstre economice; în acelaşĭ momentŭ iarĕşĭ a cere se

1) Cosmopoliţiĭ ḑicŭ: *„după mine potopulŭ"* (n. e.)

avemŭ dreptŭ de a posseda în ţĕrĭ strĕine, pare a ḑice că: sau ni s'a urîtŭ de pĕmântul nascereĭ şi voimŭ *a emigra*, sau că amŭ vrea se devenimŭ proprietarĭ a unuĭ pĕmĕntŭ cu multŭ maĭ scumpŭ şi de o esploatare cu multŭ maĭ studiósă,— noĭ, carĭ nu scimŭ a ne mĕnţiné nicĭ în condiţia cea maĭ înlesniciósă în care se póte afla proprietate în lume, nicĭ în celŭ maĭ roditoriu pămêntŭ, şi pe care greunéze cea maĭ uşóră contribuţiă dintre tóte staturile Europeĭ civilisate!

Unŭ dreptŭ, ca orĭ-care bunŭ sau avere, este căutatŭ numaĭ când póte fi practicabilŭ şi nu póte fi de folosŭ. A cere însĕ unŭ dreptŭ, pe care nu'lŭ vomŭ practica din cause fórte lesne de înţelesŭ, şi a da pentru acestŭ dreptŭ *nepracticabilŭ*, unŭ dreptŭ ce'lŭ possedămŭ şi de la care, spre garanţia nóstrĕ, înţelepţiĭ strĕbunĭ au esclusŭ prin lege formală, ca prin unŭ testamentŭ, pe toţĭ acei *cariĭ nu vorŭ a fi românĭ:* — este unŭ schimbŭ maĭ neegalŭ de câtŭ a luĭ Esau, care şĭ-a vêndutŭ dreptulŭ (celŭ mare atuncĭ) de întêia nascere, pentru o farfuriĕ de linte ce o şi consumă îndată.

Dreptulŭ de a putea deveni proprietarĭ de pĕmêntŭ în Anglia sau în Germania pe calea achisiţiunei economice, este pentru noĭ româniĭ de astăḑĭ, totŭ atâtŭ de practicŭ ca şi dreptulŭ de a occupa teritoriu în lună.

Dacă va fi sĕ avemŭ urmaşĭ maĭ industrioşĭ — de care puţine semne pân'acumŭ, — acestia îşĭ vorŭ sci face schimbulŭ de drepturĭ, dacă trebuinţa vorŭ simţi-o. Sĕ lăsămŭ darŭ aceluĭ timpŭ sarcina sa; ajungă-ne a înţelege şi a sci purta sarcina ce ni-o pune presentul.

Încă odată să fiă ḑisŭ, ca nu ştirbindŭ legile ce ne-au îngrăditŭ nemernicia economică, *şi care ni lasă timpu a ne reculege şi a ne întări, pentru a putea lupta cu strĕinulŭ*, ci menţinêndŭ acéstă îngradire, a ne sili prin tóte puterile de a da crescereĭ şi deprindereĭ românĭiorŭ unŭ impulsŭ energicŭ şi o direcţiă statornică spre economiă (industrie şi comerciu), vomŭ bine-merita bine-cuvêntĕrile posterităţeĭ şi aplaudele celorŭ ce înţelegu lipsele românuluĭ faţă cu cerinţile acestuĭ seculŭ materialistŭ, şi cariĭ ne vorŭ cu sinceritate unŭ viitoriu naţionalŭ. *Iată unŭ câmpŭ înţelenitŭ ce-'şĭ astéptă omulŭ, iată o themă destulŭ de-vastă pentru geniulŭ celuĭ maĭ ambiţiosŭ de a deveni regeneratoriulŭ poporuluĭ nostru!*

Sĕ ne gândimŭ maĭ bine, căcĭ marĭ interesse suntŭ în jocŭ . . . şi *încă maĭ putemŭ reveni pentru a îndrepta, dacă vomŭ afla că* **greşéla s'a făcutŭ.**

Estrasŭ din Batbie, Cours d'Economie politique (1866). t. I. leçon 21.

„Mişcarea capitalurilorŭ înavuţeşte ţérra, spre care se îndréptă, „dar nu este totŭ-d'a-una fără inconveniente politice. Se presuppu„nemŭ, că streinii arŭ cumpĕra moşie în Fruncia. Din doue lucruri „una: saŭ că cumpĕrătorii s'arŭ aşeḑa la noi, saŭ că ei nu s'arŭ „aşeḑa. Déca s'arŭ aşeḑa, noi amŭ căştiga nu numai capitalulŭ datŭ „ca preţu, dar n'amŭ perde nici venitulŭ moşielorŭ, fiindŭ cheltuitŭ „totŭ la noi. Dacă ei nu s'arŭ aşeḑa, venitulu moşielorŭ arŭ ple„ca din ţérră, dar ni-arŭ remănea capitalulŭ datŭ ca preţŭ. (Darŭ „căndŭ pléca chiar şi capitalulŭ datŭ ca preţŭ, precumŭ este în „sistemulŭ economicŭ alŭ Romaniei? n. e.) Aşa dară Economia Po„litică vede numai avantage saŭ cellŭ puţinŭ destulle compensaţiuni „în cumpĕrarea moşielorŭ de cătrĕ strĕini. (Negreşitŭ economia cas„mopolită, ear nu economia unei naţiunei. (n. e.)

„*Fórte mari însĕ arŭ fi dificultăţile curatŭ politice, generalisân„du-se acésta într'o ţérră.* *O assemenea forţă pe care strĕinii arŭ do„băndi-o pe teritoriulŭ nostru, este ca şi* o **alienaţiune a suve„ranităţii.** Acésta arŭ fi adevĕratŭ mai allesŭ în Anglia, unde posse„siunea pămĕntului implică certe drepturi de patronagiu, cari se „potŭ socoti ca o attribuţiune a puterii publice. De aceia Englesii „îngreuézá din res-puteri cumpĕrarea pămĕntului de către străini. „*Chiarŭ dacă proprietatea fonḑiară n'arŭ da nici unŭ dreptŭ poli„ticŭ, şi totŭ încă posesiunea pămĕntului de cătrĕ strĕini arŭ fi pe„riculósă, procurândŭ o influinţă de faptŭ, care arŭ ţinea în frĕŭ „puterile politice ale ţerrei.* Legea francesă nu popresce pe strĕini „dela cumpĕrarea moşieloru, *căci la noi acéstă tendinţă n'a fostŭ pê„nă acumŭ destullŭ de pronunţată spre a fi putută însufla temeri.*

„Cu tóte acestea eŭ-unulŭ aşŭ înţellege fórte bine, în Francia saŭ în „orĭ-care altă ţérră, ca puterile politice sĕ pună pedece unorŭ cum„pĕrărĭ, menite prin influinţa lor a micşura forţa autorităţilorŭ con„stituite. *Immulţirea ipotecelorŭ fonḑiare în mânele străinilorŭ, pu„nêndŭ pe proprietariĭ pămêntenĭ sub dominaţiunea creditorilorŭ, „arŭ produce acelea-şĭ effecte ca şi cumpĕrarea moşielorŭ.* Astŭ felŭ „Englesiĭ sunt aprópe stăpânĭ aĭ Portugalieĭ din causa numeróse„lorŭ ipotece".

Estrasŭ din Annalele economice de Marţianu pe anul 1863.— Revista economico-politică p. 5.

„Orĭ-ce întreprindere, fie-care stabilimentŭ întemeiatŭ de unŭ „streinŭ, fie-care moşiă cultivată, fabrică condusă, communicaţiune „deschisă, de amŭ presupune că toţĭ acestia intrândŭ în ţérră nu„maĭ de cătŭ se vorŭ naturalisa, totuşĭ nu putemŭ a nu simţi, că „*tóte acelle întreprinderĭ, pe carĭ au pussŭ eĭ mâna în ţérră, sunt „atâtea părticele din totulŭ ţerreĭ, carĭ nu vorŭ maĭ fi aşa de su„puse voinţei române ca maĭ 'nainte.* Acestĭ óspeţĭ, obiectele supu„se voieĭ lorŭ, formézã unŭ elementŭ osebitŭ, independinte de ele„mentulŭ rămânŭ, şi care nu póte sĕ nu turbure şi sĕ nu descon„certeze cătŭ de puţinŭ pe cellŭ indigenŭ, care pên'acumŭ s'a sim„ţitŭ negenatŭ. Din ce vor fi maĭ numeroşĭ acestĭ străinĭ, cu atâtŭ „maĭ cu încăpĕţinare îşĭ vorŭ conserva naţionalitatea şi protecţiu„nea. Puterea publică a românismuluĭ va întêmpina indifferentismŭ, „daca nu şi obstacole din partea lorŭ, érŭ acéstă de sicurŭ că nu „va contribui pentru a întări, ci de *a desorganisa* acea putere a „naţiuniĭ; *va fi dar unŭ elementŭ disolvante* allŭ naţionalităţiĭ in„digene. Se presupunemŭ pentru essemplu în judeţul M., numaĭ 200 „de streinĭ industrialĭ, activĭ, inteligenţĭ, resoluţĭ şi spriginiţĭ de 2 „saŭ 3 Consulĭ; şi sĕ fie acestĭ streinĭ uniĭ agricultorĭ, alţiĭ mesĕ„riaşĭ, alţiĭ fabricanţĭ, alţiĭ earăşĭ comercianţĭ; nicĭ maĭ încape în„doeala că dacă vor fi toţĭ de un acordŭ, defiază autoritatea ro„mână.— Acestĭ 200 de militarĭ aĭ economieĭ potŭ fi maĭ pericu„loşĭ pentru naţionalitatea română, decâtŭ 20,000 militarĭ de aĭ ar„mieĭ inamice.— Maĭ tare mĕ temŭ de agenţiĭ economieĭ, decâtŭ de „ceĭ politicĭ: unŭ triumfŭ economicŭ alŭ inimiculuĭ în ţeara nóstrĕ, „este maĭ periculosŭ decâtŭ o duzină de triumfurĭ diplomatice, pen-

„tru că aceste sîntŭ efemere, pe când cele economice străbatŭ tótă „fiinţa naţiuneĭ.

„În contra acestuĭ periculŭ reclamâmŭ instrucţia şi educaţiunea „industrială, căcĭ ea este maĭ multŭ de cumŭ credemŭ: este garanţia „integrităţeĭ naţionale!...... Fără dênsa, ursită provocată 'şĭ va găsi „calea.

„Ne certămŭ asupra formelorŭ constituţieĭ englese; ne catechi„simŭ uniĭ pe alţiĭ cu frase învĕţate de rostŭ din cuvêntările luĭ Ghi„zot, Thiers s. a.; de pe tribuna camereĭ nóstre, s'a espusŭ pênĕ „şi istoria întemeereĭ dinastielorŭ Mareĭ Britaniĭ. Dar pentru mi„seriile în care este afundată viaţa economică a naţiuneĭ şi de pe„ricolele ce o ameninţă din astă causă, nu se înnalţă vocea elocuen„ţilor noştriĭ legiuitorĭ. În politica lor nu e economie, şi uniĭ din „eĭ nicĭ credŭ că în economie este şi trebue sĕ fie politică. Pentru „aceea pierdemŭ timpŭ, pierdemŭ ocasiunĭ, şi pierdemŭ chiar obiecte, „pe carĭ alţiĭ le-ar rescumpĕra cu preţŭ de sînge chiar."

Vorbirea unui mare proprietariu românu din Moldova, la 1848, contra propunerei de a se da streiniloru dreptulu de a cumpĕra moşii in ţeară.

„Se ne vindemŭ moşiile, ḑiceaŭ unii din proprietarii cei mari, „la streini, căci ei aŭ capitaluri însemnate şi vomŭ fi multŭ mai „folosiţi. — Eată ce a rĕspunsŭ unŭ înţeleptŭ proprietarŭ la această propunere nesocotită:

„Ce folosŭ vomŭ trage din aceasta?

„Nimica. Pentru că 'n analogieaaŭ a se scumpi şi lucrurile, şi „eŭ ceea ce cumperŭ astă-ḑi cu unŭ banŭ, atunci poate nu mi-ar „ajunge ḑece. Pildă ni sîntŭ preţurile de astăḑi, cândŭ daŭ moşia „mea în posesie cu una-sută mii, pe care mai înainte o damŭ nu„mai cu o mie, şi mai avutŭ eramŭ atunci decâtŭ astă-ḑi; pentru „că nu numai nu mĕ împrumutamŭ, darŭ aveamŭ şi capitalŭ; — şi „eară vinḑĕndu-mi cu ori ce preţŭ moşia, adică fondulŭ meŭ de astă-ḑi „celŭ sigurŭ, ce facŭ eŭ remăindŭ numai cu banii, supuşi în totŭ „tempulŭ jucăriilorŭ fortunei şi a norocului; pre care pre lîngă al„tele nu-i potŭ nici specula ca celŭ streinŭ, care mi-aŭ cumperatŭ „moşia şi mĕ covĕrşeşce şi cu sciinţa speculaţiei? — Ellŭ astă-ḑi se „chivernisesce pe lêngă mine cu speculaţia negotului pe care o „cunoasce, darŭ eŭ celŭ ce nu o cunoscŭ, ce facŭ pe lângă dĕnsul? „Iată resultatulŭ. — Astă-ḑi, mîni, viŭ în împrejurări a pierde şi „capitalulŭ şi a rĕmâne ca fiulŭ celŭ pierdutŭ. Sute de pilde ne „adiverescŭ casulŭ acesta. Câte familii, mari odinioară în patria „noastrĕ, precumŭ ni arată istoria *s'aŭ stinsŭ, pentru că 'şi aŭ* „*pierdutŭ pămêntulŭ*, şi câţi capitălişti neguţitori aŭ statŭ în Mol„dova, şi raḑemĕndu-se numai în bani, de multŭ aŭ ajunsŭ faliţi „şi li s'aŭ stinsŭ şi pomenirea lorŭ! De ce se nu fiŭ în posiţie cu „ditulŭ esclusivŭ a avea proprietatea, şi pururea streinulŭ se mĕ „roage ca şi până acumŭ cu punga lui se-mi cumpere cu preţŭ „productele, se-i fiŭ în ochi o fiinţă de care pururea se aibă nevoe „şi se-lŭ amŭ eŭ tributarulŭ meŭ, earŭ nu elŭ pe mine, şi mâne „poimâne, Ilotŭ saŭ Felah! De ce sĕ nu-mi ţinŭ pămêntulŭ şi 'n

„puterea privilegiuluĭ se-mĭ fie garantată păstrarea luĭ ca se nu-lŭ „potŭ uşorŭ vinde saŭ înstreina; căndŭ maĭ vĕrtosŭ pe aiurea, „precumŭ în Ungaria, este şi legea aviticităţei a nu putea înstreina „de la familiĭ nicĭ-cumŭ fondulŭ sau alŭ sub-împărţi, ci alŭ ad-„ministra, şi numaĭ din venitŭ şi din productele luĭ se plătescŭ şi „datoriile. Vinderea pămêntuluĭ *cu orĭ cătŭ de mare preţŭ*, nu ni „poate fi scapare de datoriĭ saŭ chipŭ de a ne înavuţi, adică de „a trece de la starea pasivă în activă, căcĭ *capitalulŭ se pĭerde;*— „darŭ economiile: a ne mĕsura cheltuelele, sirguinţa de altă parte „a înnaintă agricultura, industria şi comerciulŭ *nostru*, a face şi „eŭ capitalŭ ca strĕinulu, a avea şi pămêntulŭ, a-mĭ redica cre-„ditulŭ, a înfiinţa, prin sinisfora saŭ acţiĭ, Bancu *naţionalŭ*, şi a „susţine siguranţa, a păzi legile civile şi organice ce îngrădescŭ „orĭ-ce oborîre principiilorŭ şi legislaţieĭ reglementare, întrĕ care „sîntŭ *şi prerogativele apropriaţieĭ şi a indiginatuluĭ. Întru acéstă „stă mîntuirea nóstrĕ.*

„Cu adevĕratŭ că într'unŭ statŭ întinsŭ, într'unŭ statŭ mare şi „puternicŭ ce vieţuesce întru neatîrnarea sa, şi care maĭ vîrtosŭ „are nevoe de populaţie, ca într'unŭ océnŭ căte-va rîurĭ ce se re-„varsă, nimicŭ nu însemnédă posesiunea de pămĕntŭ a unuĭ nu-„merŭ de streinĭ; Înse e de şciutŭ că şi acolo neîmpămĕnteniţi „şi nesupusĭ legilorŭ ţereĭ, nu li se învoiesce apropriaţia. Dar într'o „ţéră ca Moldova, *care abĭa suflă*, căndŭ încă locuitoriĭ seĭ n'aŭ „venitŭ în posiţie a putea ţine concurenţă *şi a se mĕsura cu stre-„iniĭ, nicĭ împrivirea industrieĭ, nicĭ a comerciuluĭ, nicĭ a avuţiilor*, „precumŭ vedemŭ în staturile cele marĭ, — căndŭ fiinţa sa politica „nu stă pe o basă neclintită a uneĭ neatîrnărĭ; căndŭ *e doveditu „că legiuirile şi combinaţiile politice ale unuĭ statŭ mare, fie de „pildă alŭ Francieĭ, Anglieĭ, etc., nu se potŭ aplica în statulŭ „nostru*, pentru că posiţia nóstrĕ politică nu se potrivesce cu a-„celora; căndŭ pe lêngă altele pămêntulŭ Moldoveĭ se află reşluitŭ „de tóte părţile, încătŭ aŭ remasŭ numaĭ o mică parte; *dacă şi „'n acésta vor năvăli streiniĭ*, parodiindŭ încă odată epoca încur-„sieĭ, şi-ĭ vor lua pămêntulŭ, oborîndu-se legea împămêntenireĭ şi „*prerogativa apropriaţieĭ*, întrebŭ: ce putemŭ dice atuncĭ de Mol-„dova nóstrĕ, şi de folosulŭ ce amŭ putea aştepta din cuprinderea „ţereĭ de cătrĕ streinĭ?

(Estrasă din Fóea pentru minte, inimă şi literatura din 12 Ianuarie 1848).